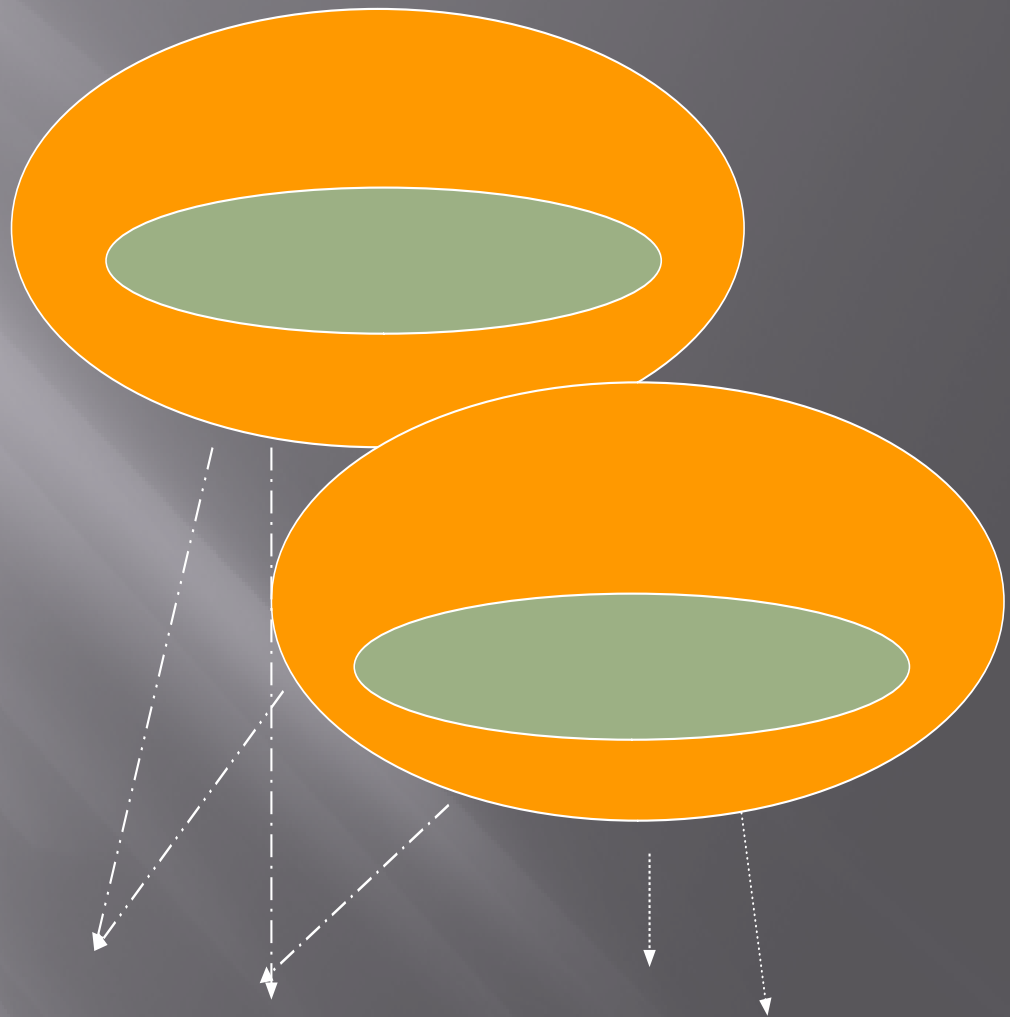
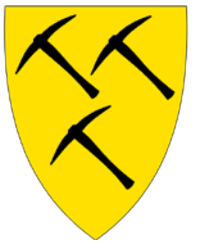

Eierskapsmelding Sokndal kommune

2016

INNHOLDSFORTEGNELSE

Tekst	
Sokndal kommune sitt eierskap	3
Forord	3
Oversikt kommunens eierskap	4
Kort beskrivelse av ulike selskapsformer	5
Kommunale foretak (KF)	5
Kommunelovens § 28 og § 27	5
Interkommunale selskaper (IKS)	5
Aksjeselskap (AS)	5
Samvirkeforetak (SA)	5
Stiftelser (SFT)	5
Gjennomgang av kommunens eierinteresser	6
Hovedelementer i kartleggingen	6
Organisering av det kommunale eierskapet	6
Kort om aktørene i IKS / AS	7
Valg av selskapsform	7
Roller / rollefordeling mellom eiere og styret	7
Demokratisk underskudd / politisk kontroll	9
Etablering av eierstrategier	10
Hvilke krav bør rettes mot eier	10
Hvilke krav bør rettes mot selskapet	11
Å eie er å ville	12
Finansielt motivert	11
Samfunnsøkonomisk motivert	11
Politisk motivert	11
Regionalpolitisk posisjonering	11
Effektivisering av tjenesteproduksjon	11
Generelle kjøreregler	12
Inhabilitet	14
Styrevervregister	14
Om selskapene i konsernstrukturen	15
Interkommunale selskaper IKS	15
Dalane energi IKS	15
Dalane Miljøverk IKS (DIM)	19
Rogaland Revisjon IKS	22
Interkommunalt Arkiv i Rogaland IKS (IKA)	26
Rogaland Brann og Redning IKS	28
Aksjeselskaper	29
Uninor AS	29
Magma Geopark AS	32
Dalane Kystkultur AS	34
Malmtorget AS	36
Samvirkeforetak SA	37
Opplæringskontoret i Dalane SA	37
Landbrukssenteret SA (Helleland)	39
Interkommunalt samarbeid – kommunelovens § 27	41
Rogaland Kontrollutvalgssekretariat	41
Interkommunalt samarbeid – kommunelovens § 28	42
Dalane friluftsråd	42
Dalane interkommunale barnevern	42
Interkommunalt bofellesskap (IBO)	43
Øyeblikkelig hjelp	43
Krisesenteret Stavanger	43
Annet samarbeid	43
Regionråd Dalane	43
Kommunale foretak (KF)	43
Stiftelser	44
Dalane folkemuseum	44
Sokndal Bygdetum	45
Vinterlandbruksskolen Jæren	45
Nordsjøveien	45
Medlemskap / andre	46
KLP	46
Næringsforeningen i Stavanger	46
Sokndal Næringsforening	46
Biblioteksentralen A/L	46
Risiko, politisk kontroll og styring	47
Rådmannens anbefalinger	49
Vedlegg: KS-19 anbefalinger for eierstyring, ulike selskapsformer, økonomiske nøkkeltall m.v.	50-66

SOKNDAL KOMMUNE SITT EIERSKAP¹

Forord

Sokndal kommune har eierinteresser i 26 foretak, selskap og samarbeid, og har indirekte eierinteresser 14 datterselskap / andre eierskap gjennom selskapene. Antallet kommunale selskap har vært relativt stabilt de siste årene.

Selskapene forestår tjenesteproduksjon innenfor et bredt spekter av sektorer, herunder energiproduksjon, avfallshåndtering, arbeidsmarkedstiltak, barnevern, kultur, næringsutvikling. Sokndal kommune har ingen heleide selskap, noe som indikerer at interkommunalt samarbeid i Dalane er et sentralt motiv bak selskapsorganiseringen,

Utskilling av kommunal virksomhet gjennom selskapsorganisering medfører at kommunestyret ikke lenger kan utøve direkte styring og kontroll overfor virksomheten.

Virksomheten må styres indirekte gjennom selskapenes eierorganer, og for å forhindre at for mye beslutningsmyndighet og kontroll overføres fra folkevalgte organ til selskapsorgan, er det formålstjenlig å utvikle en tydelig eierskapspolitikk.

Eierskapspolitikken omfatter alle systemer, prinsipper, retningslinjer, strategier mv. som skal bidra til at kommunen realiserer målene med selskapsorganiseringen.

De ulike elementene i eierskapspolitikken skal sikre at kommunen som en krevende eier utøver et aktivt, langsiktig og forutsigbart eierskap.

Eierskapspolitikken uttrykkes hovedsakelig gjennom eierskapsmeldingen, som dermed utgjør et sentralt styringsdokument i eieroppfølgingen, og som også angir mål for selskapenes virksomhet og forventninger til selskapenes forretningsdrift.

En klar målangivelse overfor selskapene kombinert med en aktiv eieroppfølging er en sentral forutsetning for at kommunen kan realisere målene med sine eierposisjoner. Kommunen kan sikre et aktivt eierskap gjennom bl.a. å sette eierskap på den politiske dagsorden, delta aktivt i selskapenes eierorgan samt legge til rette for en løpende eierdialog med eierrepresentantene og selskapene.

Sokndal kommunes eierskapsmelding gir en samlet oversikt over kommunens eierposisjoner og de ulike elementene i eierskapspolitikken.

Eierskapsmeldingen har som formål å øke kunnskapen om de kommunale selskapene og rammene for styring og kontroll av selskapenes virksomhet. I ny kommunelov som forventes vedtatt at det skal bli lovplågt for kommunene å utarbeide eierskapsmeldinger minst én gang i hver valgperiode. Rådmannen mener at eierskapsmeldinger bør utarbeides hvert andre år.

Eierskapsmeldingen er således et av de mest sentrale styringsdokumentene i kommunens eieroppfølging, og denne eierskapsmeldingen kan etter rådmannens vurdering følgelig også anvendes som en håndbok for eierskap og eierstyring.

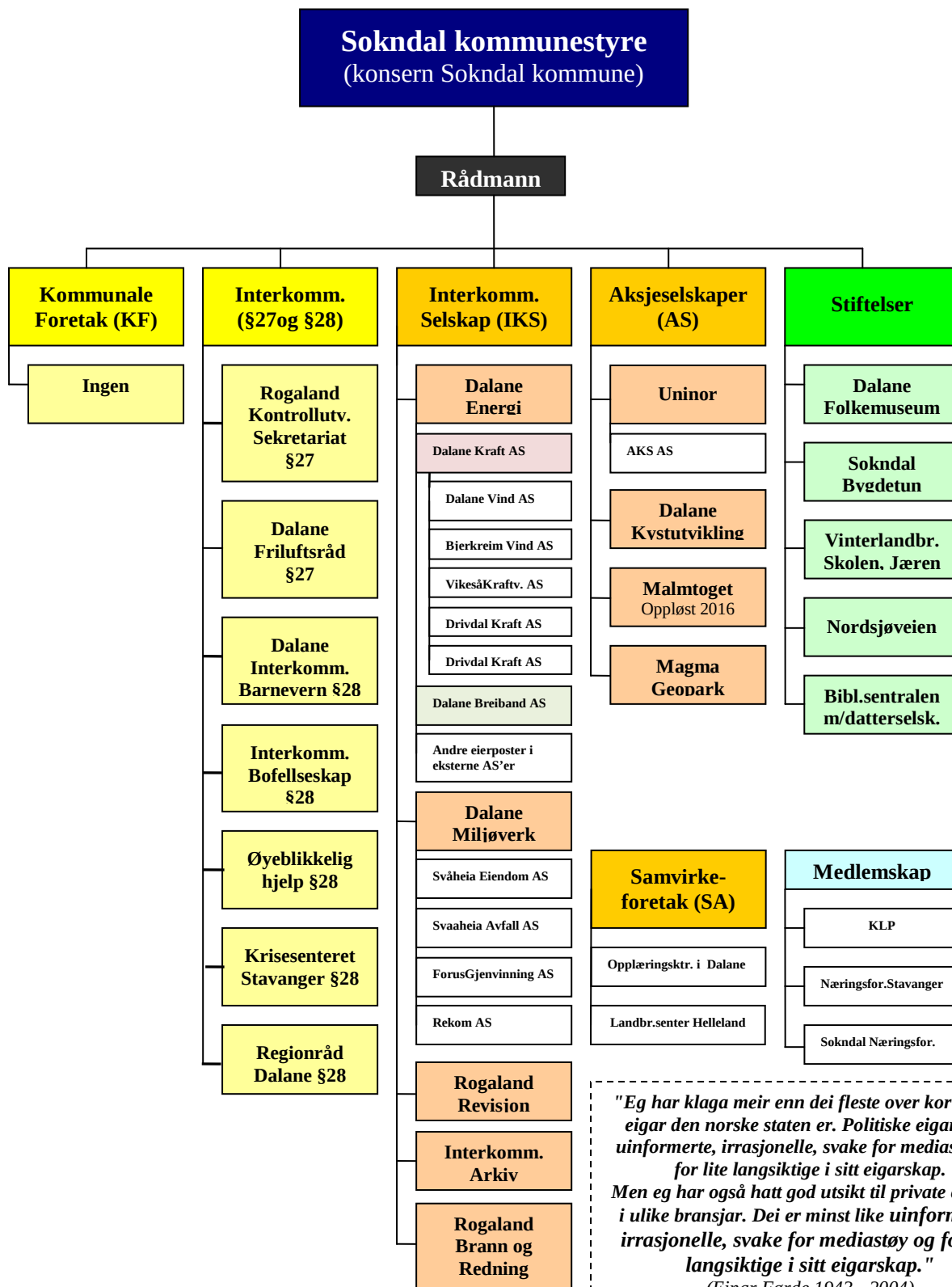
¹ Presiseringer

Som det framgår av opplistingen av ulike selskaper etc. på neste side som kommunen har eierposter i eller på annen måte er engasjert i, er det selskaper og lignende som Sokndal kommune kun har perifer eierinteresse i. For disse objektene vil det i det etterfølgende kun bli foretatt en kort beskrivelse av kommunens engasjement og objektets formål.

Hovedkonsentrasjonen har vært mot AS'er og IKS'er hvor Sokndal kommune har eierinteresser. I forhold til disse selskapene er det redegjort for kommunens eierpost, representasjon i styre / representantskap / generalforsamling, selskapets formål / forretningsidé og økonomiske status m.v.

OVERSIKT

KOMMUNENS EIERSKAP – AS / IKS / SA M.V.

Kort beskrivelse av ulike selskapsformer (jf. vedlegg 2 vedrørende ytterligere presiseringer)

Kommunalt foretak (KF)

Når kommunen ønsker å gi en virksomhet en noe mer selvstendig stilling enn det som gjelder i den tradisjonelle etatsmodellen, kan det etableres et kommunalt foretak etter kommunelovens kapittel 11. Foretaket er ikke en egen juridisk enhet, men del av kommunen som rettssubjekt.

Kommunen er part i alle avtaler og hefter for foretakets forpliktelser.

Foretaket ledes av et styre, som er utpekt direkte av kommunestyret.

Daglig leder står i linje under styret, som igjen er underlagt kommunestyret.

Foretakene er på denne måten direkte underlagt kommunestyrets budsjettmyndighet.

Rådmannen har ikke instruksjons- eller omgjøringsmyndighet overfor foretakets daglige leder.²

§ 27 og § 28 samarbeid

§ 28. Vertskommunemodell hvor en eller flere kommuner kjøper tjenester fra en annen kommune.

Vertskommunen har ansvar for tjenesteproduksjonen.

2 modeller: Administrativ vertskommune (oppgaver av ikke prinsipiell art) og Vertskommune med felles folkevalgt nemnd (kan treffe beslutninger av prinsipiell art = delegert myndighet).

§ 27. Flere kommuner etablerer et selskap som har som formål å produsere en tjeneste.

Det må lages vedtekter for selskapet. Selskapet skal ha eget styre.

§ 27 selskaper kan både være og ikke være eget rettssubjekt, men vil vanligvis være egne rettssubjekter når en har myndighet til å foreta ansettelser, vedta egne budsjetter etc.

Interkommunalt selskap (IKS)

Et interkommunalt selskap etter lov om interkommunale selskaper kan bare opprettes av kommuner, fylkeskommuner eller andre interkommunale selskaper.

Deltakerne har samlet sett et ubegrenset ansvar for selskapets forpliktelser.

Selskapets eierorgan og øverste myndighet er representantskapet.

Forvaltningen av selskapet ligger hos styret og daglig leder. Deltakerkommunene utøver eierstyring gjennom sine valgte medlemmer i representantskapet. Hver enkelt deltaker skal ha minst en representant i representantskapet. Kommunestyret har instruksjonsrett overfor sine medlemmer i representantskapet.

Representantskapet velger styret. Styret skal ha minst tre medlemmer, og omfattes av kravet om balansert kjønnsrepresentasjon, det vil si minimum 40 % av hvert kjønn. Daglig leder eller medlemmer av representantskapet kan ikke være medlem av styret.

Deltakerkommunene har noe større innflytelse over styringen av et IKS enn i et aksjeselskap.

Aksjeselskap (AS)

Et aksjeselskap kan eies av en kommune eller fylkeskommune alene, sammen med andre kommuner og fylkeskommuner eller sammen med private rettssubjekter.

I et AS har eierne begrenset økonomisk risiko for selskapets økonomiske forpliktelser.

Selskapets øverste eierorgan er generalforsamlingen.

Gjennom generalforsamlingen, utøver eierne (vanligvis representert ved ordfører) den øverste myndigheten i selskapet. Her kan eierne gjennom vedtekter, instruksjoner og andre generalforsamlingsvedtak fastsette rammer og gi nærmere regler for styret og daglig leder.

Det er generalforsamlingen som velger styret. Selskapet ledes av styret og daglig leder. Styret har det overordnede ansvaret for at selskapet drives i samsvar med eiernes formål og innenfor rammen av lovverket. Styret har også en viktig funksjon for å sikre strategisk planlegging for selskapet. Daglig leder skal forholde seg til de pålegg og retningslinjer som styret har gitt.

Samvirke (SA)

Kommuner kan også delta i samvirkeforetak. Et samvirkeforetak er ikke et selskap.

Samvirkeforetak har medlemmer, men ikke eiere, og styres av de som handler med foretaket og som dermed har direkte nytte av den virksomhet som drives.

Samvirkeforetak har ikke fritt omsettelige eierandeler og kan følgelig ikke kjøpes opp.

På årsmøtet – samvirkets øverste organ – fattes beslutninger som hovedregel ut fra prinsippet om ett medlem, én stemme. Dette kan endres i vedtektene, men ikke slik at ett medlem kan representere et flertall av stemmene i samvirkeforetaket.

² Etter kommuneloven § 72 nr 1 kan administrasjonssjefen instruere daglig leder om at iverksettelsen av en sak skal utsettes til kommunestyret har behandlet saken

Stiftelse (STF)

Kommuner og fylkeskommuner kan også opprette stiftelser. En stiftelse er et selvstendig rettssubjekt. Som stifter av en stiftelse kan kommunen verken utøve styring over stiftelsens virksomhet eller gjøre krav på andel i stiftelsens overskudd (ta utbytte).

Stifterne kan ikke løse opp stiftelsen. Stiftelse er bare en hensiktsmessig organisasjonsform der det er ønske om å gjøre virksomheten helt uavhengig av kommunen.

Gjennomgangen av kommunens eierinteresser:

1. Interkommunale selskaper IKS
2. Aksjeselskaper der kommunen er hel- eller deleier
3. Samvirkeforetak hvor kommunen er medlem
4. Kommunale foretak KF (Sokndal kommune har ingen KF'er)
5. Interkommunale samarbeid etter kommunelovens § 27 og § 28
6. Stiftelser - ideelle og private

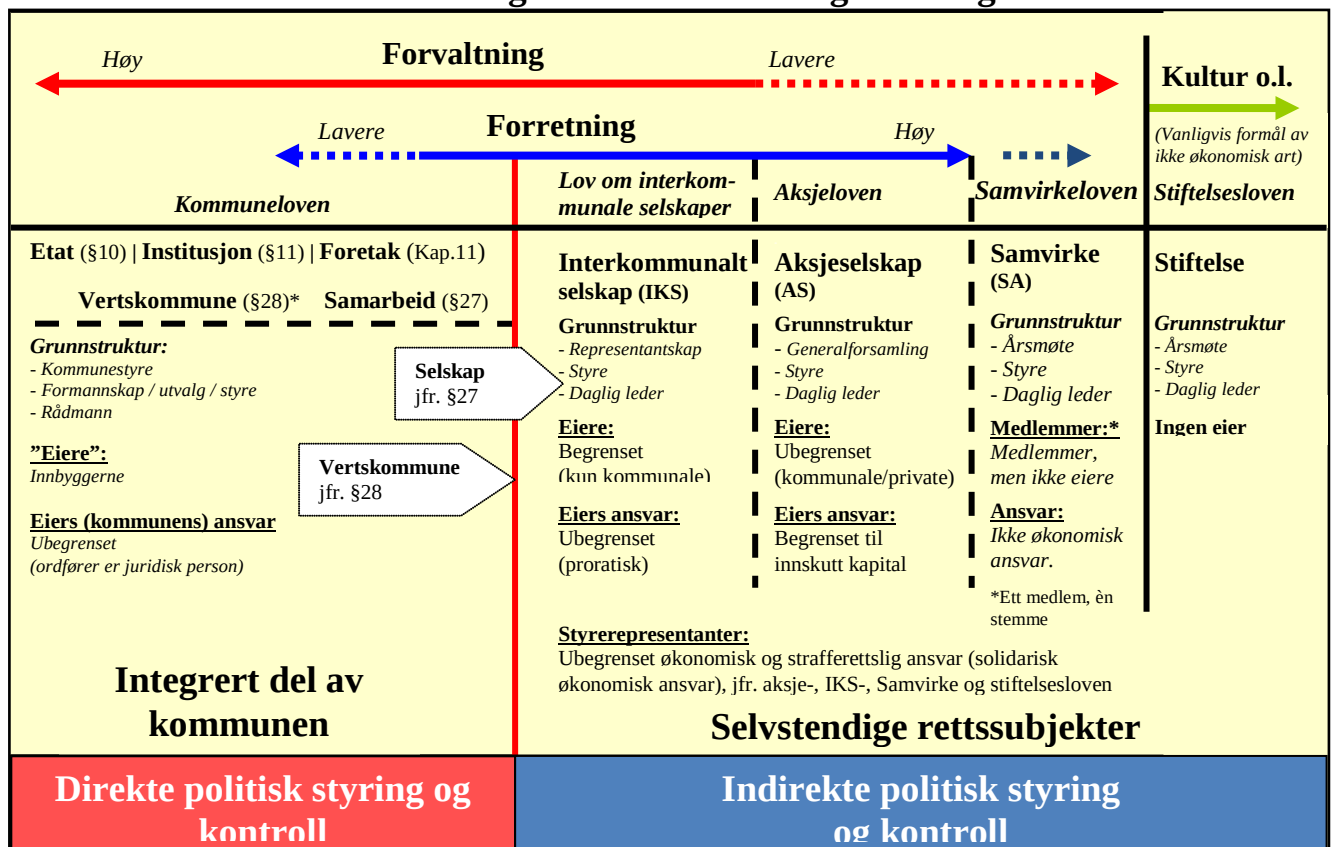
Hovedelementer i kartleggingen:

1. Eiere og eierandeler
2. Formål
3. Sentrale arbeidsoppgaver
4. Styringsform og organer
5. Kommunens representasjon
6. Kommunens økonomiske engasjement
7. Nøkkeltall fra selskapet/samarbeidet
8. Kommentarer

Organisering av det kommunale eierskapet

Under vises en oversikt over forskjeller mellom tradisjonell kommunal virksomhet og kommunal virksomhet organisert gjennom ulike selskapsformer.

Kommunal- og interkommunal organisering / ansvar³

³ Kilde: Resch-Knudsen, 2005: 32 (bearbeidet versjon, Olsen 2007, 2016)

Kort om aktører i IKS / AS

Styret

Styrerepresentantene utpekes vanligvis av eierkommunene, men velges formelt av representantskap, generalforsamling eller bedriftsforsamling. Styremedlemmene representerer selskapet og seg selv, ikke eier, men skal arbeide for å realisere eiernes visjon og mål for selskapet.

Representantskapet

Velges av eierkommunene. Representantskapsmedlemmene representerer eierkommunen, er selskapets øverste myndighet, vedtar budsjett / regnskap og skal kontrollere at styret arbeider for å realisere eiernes formål med selskapet. Eierne styrer selskapet indirekte gjennom representantskapet.

Generalforsamlingen

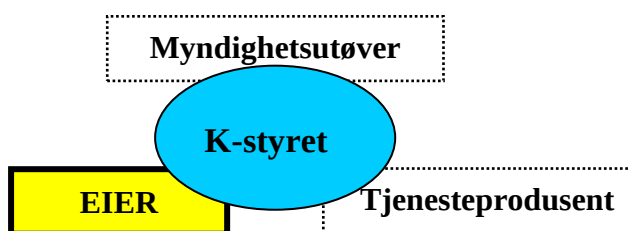
Vanligvis er ordføreren kommunen sin representant i generalforsamlingen, som er selskapets øverste myndighet, og stemmer iht. til antall aksjer eller i forhold til godkjent aksjonæravtale.

Før selskapsformen velges bør følgende forhold være vurdert:

- ✓ Muligheter for politisk styring; muligheter for innretning av aktivt og strategisk eierskap, samt eierkommunens reelle styring gjennom representasjons modeller.
- ✓ Økonomisk ansvar; hvilke forpliktelser påtar kommunen seg vs. selskapet.
- ✓ Risikovurderinger; økonomisk, markedsutsikter, miljø og samfunnssikkerhet, kvalitet og kvantitet av den kommunale tjenesten og forholdet til sluttbruker/innbyggerne.
- ✓ Selskapets økonomiske frihet; forpliktelser i forhold til et selskap kontra det å beholde egen beslutningsmyndighet om prioriteringer av ressursbruk.
- ✓ Forholdet mellom kommunens rolle som eier og eventuelt myndighetsutøver.
- ✓ Muligheter og begrensninger mht. delegasjon av myndighet.
- ✓ Fleksibilitet – endring av eierforhold/samarbeid med private.
- ✓ Forholdet til forvaltningslov / offentlighetslov.
- ✓ Skatte- og avgiftsmessige forhold, anskaffelsesreglene, arbeidsgiverpolitisk strategi

Kommunen har ulike roller. I saker om eierskap er det sentralt at disse rollene er tydelig definerte og klargjorte. Vurdering og avveininger av rollene har betydning for om selskapet skal delegeres oppgaver, om det er restriksjoner forbundet med dette, hensynet til konkurransereglene i Lov om offentlige anskaffelser. På en forenklet måte kan kommunens ulike roller og derav hensyn som må vurderes fremstilles slik:

Kommunens ulike roller

Når beslutningen om valg av selskapsdannelse eller stiftelse av kommunalt foretak er fattet vil eierskapet måtte utøves gjennom selskapets eierorgan, og i samsvar med eierdokumentene.

Rollefordeling mellom eier og styre

"Styret er selskapets ledelse. Styrets lojalitet skal rettes mot selskapets interesser og videreutvikling av selskapet innenfor de optrukne målsettingene og rammene som eierne (.....) har nedfelt i vedtekter og planer".

Ovenstående sitat viser hvem som er ansvarlig for selskapets ledelse og hvor lojaliteten skal gå. Det er imidlertid viktig å merke seg at styrerepresentantene har mange interessenter som eiere (kommunestyrene), ansatte, eksterne myndigheter, leverandører, kunder og lokalsamfunnet generelt, for å nevne noen.

Når styret fatter beslutninger, må styret forsøke å balansere de ulike interessentene.

Styret har en kollektiv myndighet, men samtidig et individuelt ansvar som betyr at det er det enkelte styrerepresentantene som står ansvarlig, både i økonomisk og strafferettslig forstand. Når det gjelder strafferettslig forfølgelse må reaksjonen rettes mot den enkelte styrerepresentant personlig.⁴ Det strafferettslige og økonomiske ansvaret gjelder både for styremedlemmer i AS'er og IKS'er. Styremedlemmene kan "sikres" i forhold økonomisk ansvar ved at selskapet tegner en ansvarsforsikring.

Mens eierne (kommunestyret) verken skal eller kan instruere styret, kan imidlertid representantskapet / generalforsamlingen instrueres til å stemme slik som kommunestyret bestemmer, og representantskapet / generalforsamlingen kan i sin tur instruere eller omgjøre styrets vedtak på enkelte områder.⁵

Representantskapsmedlemmene har, på samme måte som styret, et personlig ansvar for aktsomheten i de beslutningene en er med på.⁶

Styret velger daglig leder som har ansvar for den daglige driften av selskapet og at det rapporteres på en ryddig og god måte til styret. Daglig leder må rette seg etter styrets vedtak. Blant styrets viktigste funksjoner er strategifunksjoner, kontrollfunksjoner og servicefunksjoner.⁷ Med strategioppgaver menes utvikling, vedlikehold og styring av selskapets kjernekompetanse for å oppnå langsiktige resultater.

En kan tenke seg følgende rollefordeling mellom eiere, styre og adm.dir. i forhold til hvem som skal foreslå bl.a. visjoner, mål og strategier^{8,*}

	Eierne	Styret	Adm.dir.
Forretningsidè (visjon)	■	■	□
Mål (overliggende)	□	■	■
Delmål		□	■
Strategi		□	■
Hovedtiltak		□	■
Budsjett		□	■
Iverksettelse			■
Rapportering – løpende			■
Vurdering – løpende		■	□
Rapportering – året		■	□
Vurdering – året	■	□	□

Videre kan det også vises følgende for å synliggjøre en modell som viser hvem som bør ta hvilke beslutninger^{7,*}

	Eiere	Styret	Adm.dir.
Forretningsidè (visjon)	■		
Mål (overliggende)	■	□	□
Delmål		■	□
Strategi		■	□
Hovedtiltak		■	□
Budsjett		■	□

* **Sort firkant** viser hvem som foreslår / tar avgjørelsen ■

* **Hvit firkant** betyr aktivt med i forarb. til avgjørelsen □

Oppstillingen illustrerer hvem som skal bidra / ta initiativ til utarbeidelse av visjoner, mål og strategier og hvem som skal fatte beslutninger vedrørende de samme områdene.

⁴ Kilde: Kommunenes Sentralforbund (KS), 1999: 42-43 og Lovdata - Aksjelovens §17-1, Lov om interkommunalt samarbeid §38 og Stiftelseslovens §56

⁵ Kilde: Kommunenes Sentralforbund (KS), 1999: 23:24

⁶ Kilde: Kommunenes Sentralforbund (KS), 1999: 35 og 24.

⁷ Kilde: Huse, 2005: 63-84

⁸ Kilde: Levorsen, 2005: 29 (bearbeidet, Olsen 2016)

Demokratisk underskudd / politisk kontroll?

De siste årene har det blitt mer vanlig for offentlig sektor å organisere deler av sin virksomhet som kommunale foretak (KF), interkommunalt samarbeid etter kommunelovens §27 og §28 (vertskommunesamarbeid), interkommunale selskaper (IKS) eller aksjeselskaper (AS). SA-modellen er lite brukt.

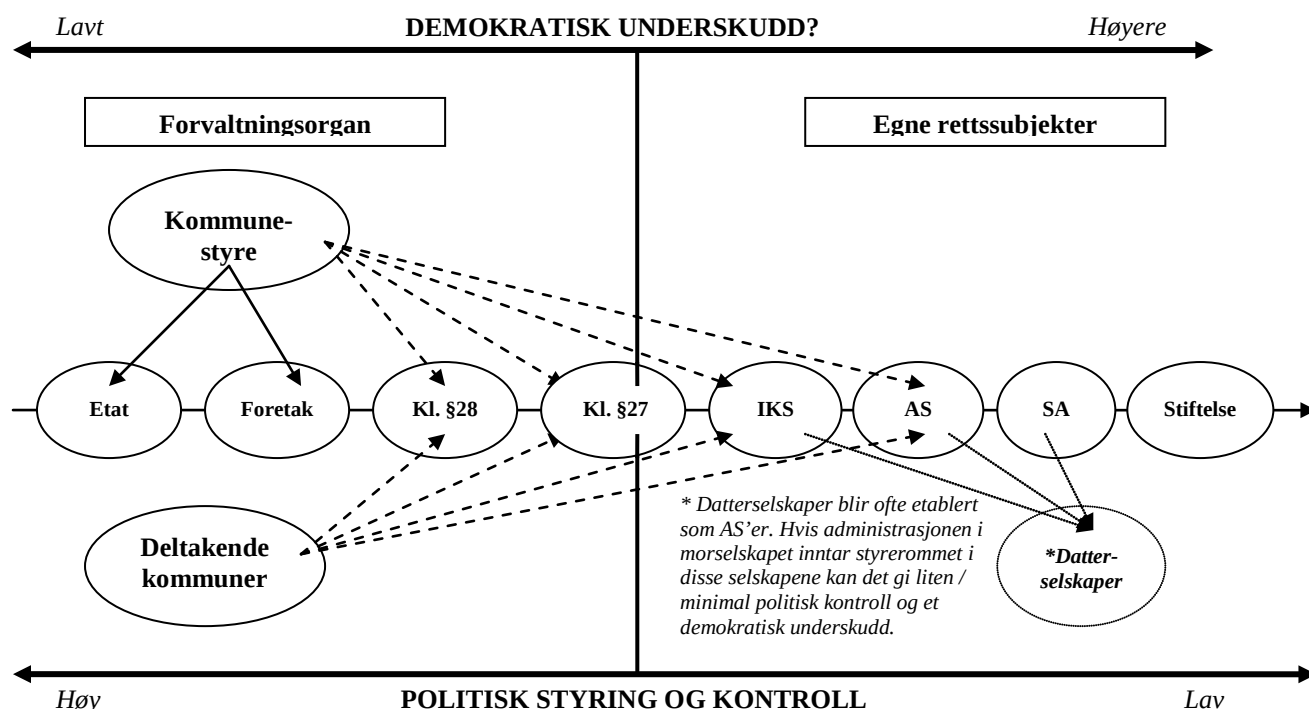
Bakgrunnene for dette er flere, og følgende kan nevnes:

- For å etablere en organisasjonsform hvor deler av egen virksomhet blir mer fristilt enn den vanlige "etatsstrukturen" gir mulighet for (f.eks. KF, §27 og §28).
- For å kunne etablere et interkommunalt samarbeid på områder hvor dette av effektivitetsmessige grunner er fornuftig (f.eks. Interkommunal samarbeid, IKS, SA eller AS).
- For å synliggjøre at en del av den kommunale virksomheten er i en konkurranse-situasjon, men har både et samfunnsnyttig og finansielt eller mer finansielt fokus enn øvrig virksomhet (f.eks. AS).
- For å synliggjøre at dette er et område som skal styres av andre (f.eks. som stiftelse).

Som ovenstående viser kan det være gode grunner for å organisere deler av den kommunale virksomheten annerledes enn det som tradisjonelt har vært vanlig.

Denne måten å tenke på tilstreber en mer fragmentert struktur hvor den administrative ledelsen gis større handlefrihet for å fremme kostnadseffektiv drift og stort handlingsrom. Dette kan isolert sett være fornuftig, men samtidig er det en dimensjon ved å fragmentere deler av den kommunale virksomheten som må settes under søkelyset – mangelen på politisk styring / kontroll og det "demokratiske underskuddet" som kan oppstå ved å mer eller mindre "fristille" ulike deler av den kommunale virksomheten.

Følgende figur kan bidra til å illustrere dette (kilde: KS og Econ 2000 (bearbeidet, Olsen 2016)):

Som det framgår av figuren vil i teorien det "demokratiske underskuddet" øke og den politiske kontrollen / styringen minske jo større grad av fristilling som foretas. Dette er et forhold som det er viktig å ta i med i betraktningen når en velger organisasjonsform.

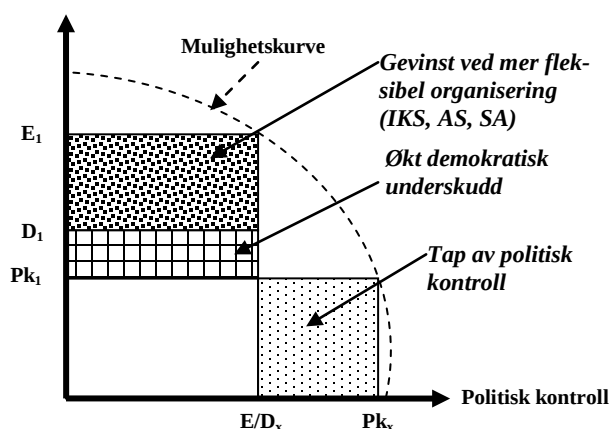
Dersom et selskap er i en konkurransesituasjon, som i hovedsak er finansiell, og målsettingen er å gi størst mulig avkastning / utbytte så er det mye som taler for at en bør velge AS-formen. Dersom en ønsker en god politisk kontroll og er opptatt av det ikke skal være til stede et "demokratisk underskudd" bør en holde virksomheten innenfor vanlig kommunal

organisasjonsstruktur, eventuelt kan en velge §28 organisering dersom det gjelder et samarbeid mellom flere kommuner.

For virksomheter som både har et finansielt og samfunnsmessig fokus og samtidig er i en konkurransesituasjon må en vurdere om KF-, IKS-, SA- eller AS-modellen er den beste.

Valg av organisasjonsform kan også illustreres ved hjelp av nedenstående figur:

”Effektivitet” / demokratisk underskudd

Det som er illustrert ved hjelp av figuren er at ”effektivitetsgevinsten” ved å organisere deler av den kommunale virksomheten som f.eks. et IKS, AS eller SA, må vurderes til å være større enn tapet av politisk kontroll og økningen i det demokratiske underskuddet. (Kilde: Olsen 2007)

Etablering av eierstrategier

For å lykkes med et offentlig eierskap må visjoner, overordnede mål og strategier foregå i et nært samarbeid mellom de ulike eierne, styret samt adm.dir.

Det vil således med rimelig stor grad av sannsynlighet ikke føre til en konstruktiv og god dialog dersom kun en av eierne utformer sin egen eierstrategi uten å ta de andre eierne med på råd.

Hvilke krav bør rettes mot offentlige eiere?

1. Det skal være åpenhet knyttet til kommunens eierskap.

- Meroffentlighet bør være et prinsipp.
- Det bør være åpenhet rundt eierkommunenenes valg av styremedlemmer.
- Det bør være åpenhet rundt godtgjørelse til styret.

2. Eier skal fremme sine interesser gjennom generalforsamling og representantskap.

- Politisk vedtatt eierstrategi binder deltakerne i generalforsamling og representantskap.
- Det bør utarbeides en aksjonær-/eieravtale som beskriver forholdet mellom eierne, informasjon til eierne utenom representantskap/generalforsamling, selskapets virksomhet og valg av styre.

3. Eier gir klare mål for selskapet. Styret er ansvarlig for realisering av målene.

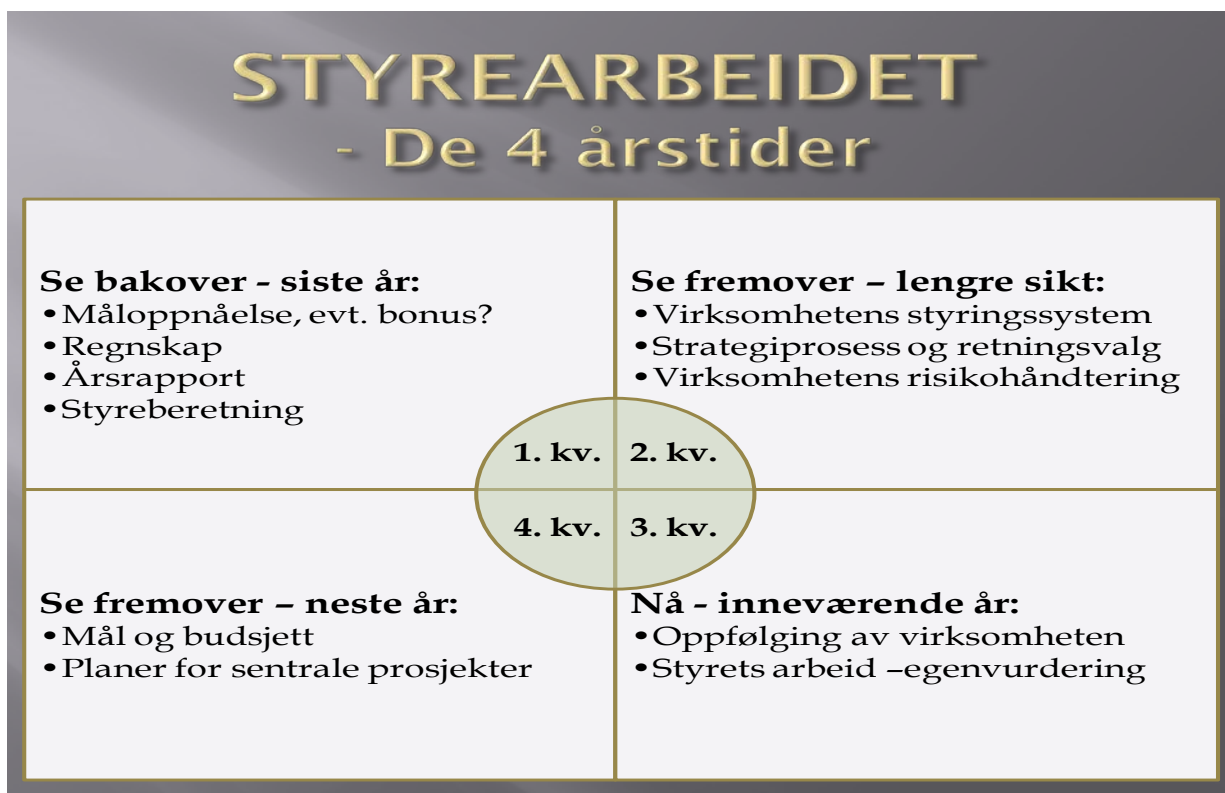
- Eierskapet bør i utgangspunktet være forutsigbart og langsiktig.
- Eierne (representantskap / generalforsamling) i samspill med styret og ledelsen skal sikre god ledelse av selskapet. Herunder bør fokuseres hvordan eierne og styret sammen skal kunne påvirke ledelsens arbeid med utgangspunkt i selskapets behov.
- Aktiv eierstyring krever tverrpolitisk forståelse av hvorfor en er engasjert i selskapet.
- Eier bør utforme styreinstruks som beskriver styrets mandat og sammensetning, styremøtenes forretningsorden og saker som skal styrebehandles, saksbehandlingsregler (lovgrunnlag), og informasjon utenom styremøter.
- Det bør være klart skille mellom eier og kunde / bruker for å unngå mistanke om at selskap hvor kommunen står som eier forfordes i forhold til andre selskap, eller at det stilles for lave krav fra eier eller på andre måter er tildelt ressurser som gir et ekstra konkurransefortrinn.
- Hvorvidt selskapet skal utføre oppgaver etter egenregiprinsippet, eller konkurranseeksponeres, bør tydelig fremgå av vedtekter eller selskapsavtale.
- Ved tjenesteleveranse fra selskapet til de samme eierkommunene bør det stilles krav om tjenesteavtaler.
- Gjennom krav til resultat og rapportering gir eieren tydelig signaler på hva som forventes av virksomheten. Det er naturlig at eier måler resultatkrav uttrykt med

avkastning på den kapitalen de forvalter, krav til kundetilfredshet og HMS forhold, samt likestillingskrav i forhold til styrende organer.

- i. Det bør utarbeides en klar og forutsigbar utbyttepolitikk. I selskaper der virksomheten har karakter av næringsdrift bør en offentlig eier stille de samme krav til avkastning på investert kapital, som det en privat eier vil gjøre.

Hvilke krav bør rettes mot offentlig eide selskaper?

1. **Selskapet skal være bevisst sitt samfunnsansvar.**
 - a. Selskapene bør rapportere etter bærekraftig utvikling - prinsippet, det vil si å integrere økonomisk, miljømessig og sosial rapportering.
 - b. Etske retningslinjer bør / må utarbeides.
2. **Eierne skal likebehandles.**
 - a. Selskapet bør gi dekkende informasjon i god tid om saker som er til behandling.
3. **Selskapets åpningsbalanse skal være tilpasset formålet med eierskapet og selskapets situasjon.**
 - a. Finansieringen av selskapet må tilpasses typen av virksomhet.
 - b. Selskapet bør ha en egenkapital som er tilpasset mål, strategi og risikoprofil.
 - c. Selskapet bør ha en strategi på kapitalbinding – for stor egenkapital kan anses å ikke være ønskelig for kommunen (eier).
 - d. Lønns- og insentivordninger utformes slik at de fremmer verdiskapingen, og skal være rimelige i forhold til konkurrerende bedrifter / kommunalt lønssystem.
4. **Styresammensetningen skal være kjennetegnet av kompetanse, kapasitet og mangfold ut fra selskapets egenart.**
5. **Styret skal, overfor daglig leder, på uavhengig grunnlag ha en aktiv rolle mht. service, kontroll, strategi og ressursituasjon. Styret bør:**
 - a. Fastsette en årlig plan for sitt arbeid med særlig vekt på mål, strategi og gjennomføring.
 - b. Lage plan for eget arbeid, egen kompetanseutvikling, samt evaluere sin virksomhet.

Iht. til aksjelovens § 3-5 har styret handleplikt hvis det må antas at egenkapitalen er lavere enn forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten i selskapet. I slike tilfeller skal styret straks behandle saken. Det samme gjelder hvis det må antas at selskapets egenkapital er blitt mindre enn halvparten av aksjekapitalen.

Å eie er å ville

Hensikten med at kommunen selv etablerer foretak og aksjeselskaper, eller går inn som deltaker sammen med andre kan være svært ulike. Ofte er begrunnelsene flere, men det handler om å ville oppnå noe.

Hva som er motivet for eierskapet i selskapet har også betydning for hvordan eierstyringen bør innrettes.

Det er 5 ulike prinsipper som kan danne et utgangspunkt og nedenfor omtales disse kort. Det er grunn til å bemerke at prinsippene sannsynligvis vil måtte brukes flere sammen når disse i det videre arbeidet, skal brukes på kategorisering av det enkelte selskapet.

For eksempel kan Dalane Energi IKS kategoriseres som finansielt motivert eierskap pga årlig utbytte.

Samtidig fremgår det av formålet til selskapet at det også er tillagt et ikke ubetydelig samfunnsøkonomisk motiv ved å ha en sentral rolle i regional utvikling.

Finansielt motivert

Selskaper hvor motivet og hovedbegrunnelsen for eierskapet er store muligheter for økonomisk utbytte av innskutt kapital og sterk begrensning av kommunens økonomisk risiko.

Samfunnsøkonomisk motivert

Selskapsdannelser som er motivert og begrunnet i at kommunen gjennom selskapet vil oppnå totalt sett mer samfunnsøkonomisk gunstige resultater/gjennomføring av oppgaver.

Offentlig engasjement og styring i oppgaveløsningen vil stå sentralt i begrunnelsen for denne kategori selskaper.

Politisk motivert

Selskapsdannelser der motivet og hovedbegrunnelsen for eierskapet er strategisk valg av å posisjonere kommunen / regionen.

Verken økonomi, hensynet til tjenesteyting mv. ligger som begrunnelser for denne kategori eierskap.

Regionalpolitisk posisjonering

Selskapsdannelser som er motivert og begrunnet i at det styrker regionens muligheter og posisjon til å gjennomføre oppgaver ift andre regioner og nasjonalt.

Her kan også posisjonering for å utløse statlige midler / prioriteringer være en del av begrunnelsen.

Effektivisering av tjenesteproduksjon

Selskapsdannelser som er motivert og begrunnet i hovedsak med at fellesløsninger bidrar til mer effektiv tjenesteproduksjon enn å yte tjenesten selv.

Det sentrale er å oppnå økt mengde av tjenester for de midlene som er til disposisjon.

Generelle ”kjøreregler”

Arbeidsformer for politisk og administrativ utøvelse av eierrollen:

- a) De valgte representantene skal ivareta kommunens interesser gjennom en aktiv deltakelse i selskapenes eierorgan
- b) I styrene løses oppgaver til beste for selskapets utvikling og i samsvar med eiernes styreinstruks / eierkrav
- c) Der det er mer enn 1 representant valgt av Sokndal kommunestyre i representantskapet / generalforsamlingen skal det utpekes en fraksjonsleder som har særlig ansvaret for koordinering i forkant av eiermøter i selskapet
- d) I enkeltsaker av prinsipiell og stor betydning kan kommunestyret og / eller formannskapet instruere sine representanter i representantskapet / generalforsamlingen.

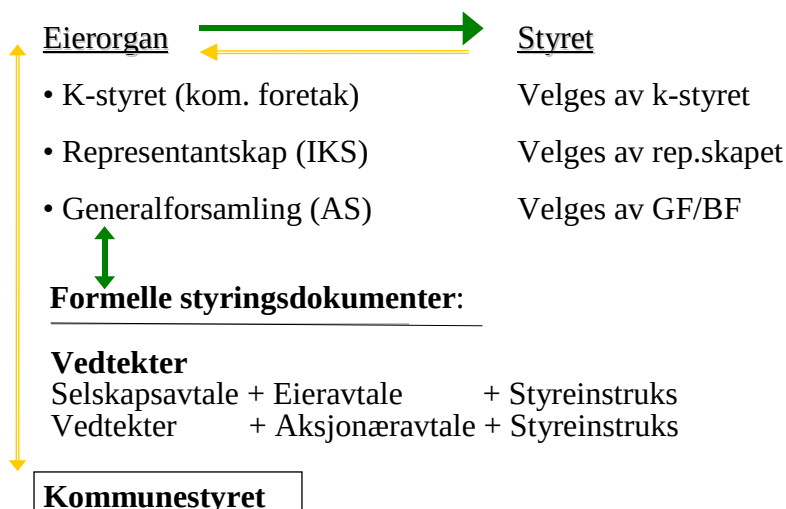
Politiske avklaringer i forkant av møter i selskapene

Før møter i selskapene kan / skal de valgte representantene fra Sokndal kommune kunne få politiske avklaringer. Dette gjelder spesielt i saker av uvanlig art eller stor betydning.

Dette kan f.eks. skje på følgende måte:

Innmelding av sak	Avklaring	Tilbakemelding
Eierepresentanten melder inn sak til ordføreren senest fredag før formannskapet.	Ordfører er ansvarlig for nødvendig avklaring. Ordfører skal i slike saker så langt som mulig søke råd hos partienes gruppeledere. Rådmannen bistår ordfører	Blir sak under eventuelt for åpen eller lukket dør i formannskapet. Formannskapet foretar den nødvendige avklaring og skal i neste møte få en tilbakerapportering om utfallet.
Eierepresentanten melder inn haste sak til ordfører.	Ordfører er ansvarlig for nødvendig avklaring. Ordfører skal i slike saker så langt som mulig søke råd hos partienes gruppeledere. Rådmannen bistår ordfører	Ordfører gir svar til representanten. Svaret er kommunens råd / syn på saken som eierepresentanten må forholde seg til.
Representanten melder spørsmål om en sak til oppklaring.	Sekretariatsfunksjon hos rådmannen (fast kontakt).	Rådmannen gir svar.

EIERSTYRING – KOMMUNESTYRETS ROLLE

NB! Kommunestyre bør delegerer nødvendig fullmakt til formannskapet og ordfører slik at en av disse, alt etter hvilken tid som er til rådighet, kan gi råd til eierrepresentantene, eventuelt instruere eierrepresentantene i forhold til kommunens mening i en sak som representantskapet / generalforsamlingen skal ta stilling til / vedta.

Rapportering og utvikling av eierskapet for Sokndal kommune

Det etableres følgende rutine for et årlig kommunestyremøte hvor selskapene (IKS'er, SA'er og AS'er) samles og presenterer seg for kommunestyret – årsregnskap, status, framtidige prosjekter etc.

- Årsrapport og årsregnskap fra selskapene som fremgår av konsernstrukturen legges frem for kommunestyret
- Kommunestyrets møte i oktober forbeholdes eiermøte.
- Rådmannen anbefaler at eiermelding fremmes for politisk behandling hvert andre år.

Administrativ støtte og koordinering

Rådmannen bistår de folkevalgte representantene, formannskapet og kommunestyret på følgende måte:

- Oversikt over selskapene med tilhørende vedtekter, selskapsavtaler, tjenesteavtaler og lovverk holdes løpende ajour.
- Rådmannen etablerer fast kontaktrutine med administrasjonen i de øvrige eierkommunene, med vekt på selskaper av stor betydning for kommunen.
- Rådmannen yter bistand til de valgte representantene og bistår ordfører faglig i forbindelse med forhåndsavklaringer

I dette dokumentet vil i det etterfølgende i hovedsak konsentrere seg om forhold i AS'er og IKS'er m.v. hvor Sokndal kommune har en eierandel, men også selskaper som SA'er, §27 og §28 selskaper samt andre og stiftelser vil bli nevnt.

Følgende forhold vil bli forsøkt belyst:

- Har kommunen en tydelig eierstrategi?
- Stemmer eierstrategien med dagens formål?
- Har kommunens engasjement fortsatt gyldighet?
- Er selskapets drift i samsvar med selskapets formål?
- Hvordan er selskapets økonomiske stilling m.v.?

Inhabilitet i forhold til ledende stillinger, styremedlemmer, bedriftsforsamling m.v.

X = automatisk inhabil (§ 6 første ledd bokstav e)	Leder eller ledende stilling	Medlem av styret	Medlem av bedrifts- forsamling	Medlem av represen- tantskap	Fullmektig på general- forsamling
Kommunalt foretak (KF)					
Interkommunalt samarbeid (§ 27 – eget rettssubjekt)	X	X			
Vertskommunesamarbeid (koml. kapittel 5 A)					
Samkommune (koml. kapittel 5 B)					
Interkommunalt selskap (IKS)	X	X			
Aksjeselskap (AS)	X	X	X		
Stiftelse	X	X			
Samvirkeforetak	X	X			

X = Automatisk inhabilitet inntreffer ved politisk behandling av saker hvor et selskap er part / har interesser og en som politiker er styrerepresentant i selskapet / bedriftsforsamlingen eller en har ledende stilling i selskapet, jf. forvaltningslovens §6 første ledd bokstav e

STYREVERVREGISTER

Bakgrunnen for opprettelsen

KS opprettet i 2007 et webbasert register hvor folkevalgte, ansatte og styremedlemmer kan registrere sine verv og økonomiske interesser.

Bakgrunnen er et ønske om styrket omdømme og åpenhet om kommunesektoren og dens eierinteresser.

Registeret og praktiseringen

Registeret er rettet inn mot kommuner, fylkeskommuner og kommunalt eide selskaper.

Det er frivillig om kommunen eller selskapet vil knytte seg til.

Selv om kommunen eller selskapet beslutter å knytte seg til Styrevervregisteret er det på grunn av personvernlovgivningen frivillig om den enkelte folkevalgte, styrerepresentant eller ansatt ønsker å la opplysninger om seg bli registrert.

Når en kommune har besluttet å knytte seg til registeret skal rådmannen sende skriftlig melding om dette til Styrevervregisteret. Det skal her også oppgis navn på oppnevnt kontaktperson i kommunen som er utpekt til denne oppgaven. På dette grunnlaget vil rettighetene for registrering bli åpnet, men det må innhentes samtykke fra den enkelte før registrering kan foretas. Når slikt samtykke foreligger skal den enkelte person selv registrere sine verv og økonomiske interesser.

Kommunen må således etablere rutiner som fanger opp endringer ifm. at ansatte slutter eller bytter stilling, folkevalgte fratrer sine verv/slutter og nyvalg foretas.

For nærmere beskrivelse av styrevervregisteret vises det til www.styrevervregisteret.no.

SELSKAPENE I KONSERNSTRUKTUREN

INTERKOMMUNALE SELSKAPER (IKS)

Dalane energi IKS (AS fra 2016)

Selskapet er holdingselskap i Dalane Energi-konsernet.

Dalane energi ble etablert med sine nåværende eiere i 1978 (Dalane Elverk, Dalane energi IKS fra 2000 og Dalane energi AS fra 2016).

Selskapet eies av de 4 Dalanekommunene: Eigersund (61,31%), **Sokndal (13,67%)**, Lund (13,35%) og Bjerkreim (11,67%).

Selskapet er lærebedrift og tar inn lærlinger.

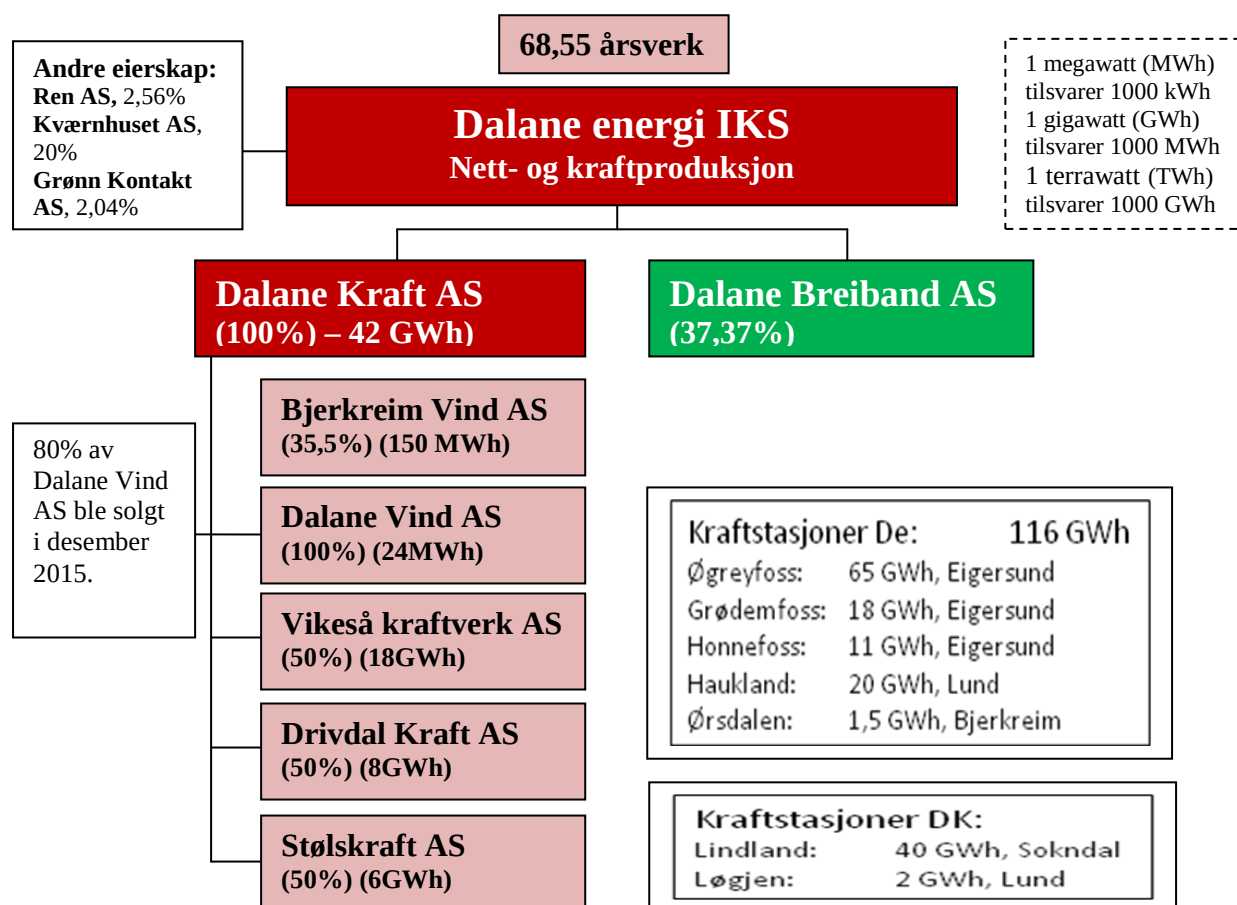
Formål

Fremgår av vedtekter for Dalane energi IKS (sist revidert 11.05.2015).

§ 4 Selskapets formål er:

- Dalane energi skal skape langsiktige verdier for eierne, kundene og samfunnet ved å være regionens ledende kraftprodusent og leverandør.
- Dalane energi skal drive rasjonell, sikker og konkurransedyktig produksjon, omsetning og distribusjon av miljøvennlig energi.
- Dalane energi skal delta i næringsvirksomhet med relevans til kjernevirksomhetene, enten alene eller i samarbeid med andre.
- Dalane energi skal utvikle og tilby framtidsrettede energiløsninger for kundene.

Dalane energi IKS – konsernet

Styringsform og styringsorganer

Dalane energi IKS er et konsern. Styrende organer er representantskapet og styret.

Styret: Består av 7 medlemmer hvorav 2 fra Eigersund kommune, 1 fra Bjerkreim, 1 fra Lund og 1 fra Sokndal med personlige varamedlemmer. 2 av styrets medlemmer utnevnes av og blant de ansatte. Styret, herunder leder og nestleder utpekes av representantskapet. Styrets medlemmer utpekes for 4 år om gangen, men slik at to styremedlemmer velges i år 2 og tre i år 4.

Styrererepresentasjonen i datterselskapene:

Dalane Kraft AS – 3 styremedlemmer, adm.dir. styreleder + 2 fra administrasjonen.

Dalane Breiband AS – 3 styremedlemmer; adm.dir. styreleder + 2 eksterne styremedlemmer.

Dalane Vind AS – 3 styremedlemmer, adm.dir. styreleder + 2 fra administrasjonen. Etter er det 4 stk og bare adm dir fra Dalane Energi

Vikeså Kraftverk AS, Drivdal Kraft AS og Stølskraft AS – 4 styremedlemmer, 2 fra administrasjonen i Dalane energi i hvert av selskapene.

Bjerkreim Vind AS – 5 styremedlemmer. adm dir, 3 fra Agder energi og 1 fra Lyse energi.

Representantskapet: Representantskapet består av 17 representanter hvorav 8 fra Eigersund kommune, 3 fra Bjerkreim, 3 fra Lund og 3 fra Sokndal.

Vedtektsendringer: Krever tilslutning fra alle de deltagende kommunene.

Kommunens representasjon

Sokndal kommune har som nevnt 1 av 7 styrerepresentanter og 3 av 17 representantskapsmedlemmer. I datterselskapene er representasjonen i styrene i det vesentlige organisert med representanter fra Dalane energi IKS og styrerepresentanter fra eksterne eiere, se ovenfor.

Etablerte rapporteringsrutiner

Innkalling til møte i representantskapet sendes eierkommunene. Årlig oversendes selskapets årsberetning og regnskap til eierkommunene. Årsmeldingen gir, etter rådmannens vurdering, god informasjon om selskapets økonomiske stilling, men gir ikke god nok informasjon om selskapets totale virksomhet, slik at det er vanskelig å enkelt danne seg et bilde av datterselskaper / andre selskaper hvor Dalane energi har et eierskap som ligger innenfor selskapets kjerneområde / konsernstruktur.

Kommunens økonomiske engasjement

Sokndal kommune har per i dag ikke ansvarlig lån til selskapet. Kommunen gir lånegaranti til selskapet. Av loven følger at eierkommunene i denne selskapstypen er pro rata ansvarlige for de lån selskapet opptar, i forhold til den eierandel kommunen har i selskapet. Iht. "praksis" betaler selskapet ut årlig utbytte på 50% av årsoverskuddet, men i 2015 ble utbyttet 9,3 mill.kr. av et overskudd på 8,2 mill.kr., (bruk av fond for gi utbytte på omtrent samme nivå som i 2014).

Nøkkeltall fra selskapet

Regnskapsår	2015	2014
Resultat:		
Driftsinntekter	225.476	221.272
Driftsresultat	8.849	39.977
Årsresultat	8.180	22.429
Balanse:		
Omløpsmidler	128.549	115.759
Anleggsmidler	706.478	683.905
Sum eiendeler	835.027	799.664
Kortsiktig gjeld	88.689	104.035
Langsiktig gjeld	499.934	456.374
Egenkapital	227.594	228.715
Sum egenkapital og gjeld	835.027	799.664
Regnskapsår, forts.	2015	2014
Annet		
Egenkapitalandel	27,26%	28,60%
Sykefravær	2,23%	2,87%

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Overlapping, grenseflater og koordineringsbehov

Sentrale områder er langtidsplaner for kommunalteknisk infrastruktur og ved rullering av kommuneplanen. I enkeltprosjekter søkes å oppnå samkjøring av anleggsarbeider. For øvrig utøves forvaltnings- og myndighetsoppgaver i tiltak som selskapet er engasjert i.

Vurdering av eierstrategi og eierskap

a) Har kommunen en tydelig eierstrategi?

Dalane energi IKS har utarbeidet en forretningsidé som sier hva selskapet skal drive med. I 2016 har skjedd en endring ved at Dalane energi er omdannet fra et IKS til et AS. Etter opplysning fra adm.dir. har selskapet høsten 2016 arbeidet med visjon, strategier etc. fram mot 2020, og i begynnelsen av 2017 vil selskapet legge fram dette arbeidet for sine eiere.

Med bakgrunn i dette finner ikke rådmannen grunn til å gå inn på dagens eierstrategi etc., men noen elementære forhold må alltid vurderes.

- Skal en drive etter bedriftsøkonomiske prinsipper eller skal det tas samfunnshensyn?
- Skal eierne ta ut større utbytte enn i dag?
- Hvilken risikoprofil skal legges til grunn for å gå inn i nye forretningsområder?
- Er det god nok politisk kontroll med datterselskapene?
- Er det risikoområder som selskapet er eksponert for i dag / i framtiden?
- Hvordan bør det rekrutteres til styret – bør styret bestå av politikere, administrasjon eller bør styremedlemmene til sammen utgjøre et komplementært styre hvor for eksempel økonomisk, juridisk og annen ønsket kompetanse er representert?
- Bør fusjon med andre energiselskaper vurderes?

b) Stemmer eierstrategien med dagens formål?

Eierstrategien stemmer med dagens formål. Nye vedtekter etc. er utarbeidet fra 2016.

c) Har kommunens engasjement fortsatt gyldighet?

Det kommunale samfunnsengasjementet i kraftbransjen har nok på mange måter blitt svekket siden dereguleringen av kraftmarkedet ble foretatt i begynnelsen av 1990-tallet, men samtidig har fremdeles det kommunale engasjementet stor gyldighet, spesielt med tanke på utbytte og samfunnsnytte.

d) Er selskapets drift i samsvar med selskapets formål?

Selskapets drift vurderes å være i samsvar med selskapets formål.

e) Hvordan er selskapets økonomiske stilling?

Dalane energi IKS framstår som et solid selskap som de siste 20 årene har gitt utbytte av overskudd / foretatt utbetalinger gjennom nedskrivning av egenkapitalen til sine eiere. Resultatmessig ble året 2015 et svakt år. Dette skyldes i hovedsak to forhold; økte lønnskostnader (15 mill.kr. som i hovedsak er relatert til økte pensjonskostnader, 9 mill.kr. i forhold til 2014), og nedskrivning av egne prosjekter under utførelse ((18,7 mill.kr.), men selskapets økonomiske situasjon vurderes som tilfredsstillende med en egenkapital på 27,26%.⁹ Avsatt utbytte i regnskapet for 2015 fra selskapet til kommunens budsjett for 2016 vurderes som lavt sett i forhold til selskapets markedsverdi, men hvis en vurderer avkastningen i forhold til egenkapitalen og hva en ville fått dersom disse pengene ble satt i banken så er det en brukbar avkastning.

f) HMS

Selskapet har et lavt sykefravær på 2,23%.

⁹ Egenkapitalandelen viser hvor stor del av eiendelene som er finansiert med egenkapital, og dermed også hvor mye av eiendelene som kan gå tapt før kreditorenes fordringer kommer i fare. Det vanligste er å beregne egenkapitalandelen direkte ut fra den bokførte egenkapitalen og se denne i sammenheng med totalkapitalen. Egenkapitalen bør som en tommelfingerregel være på minst 30%.

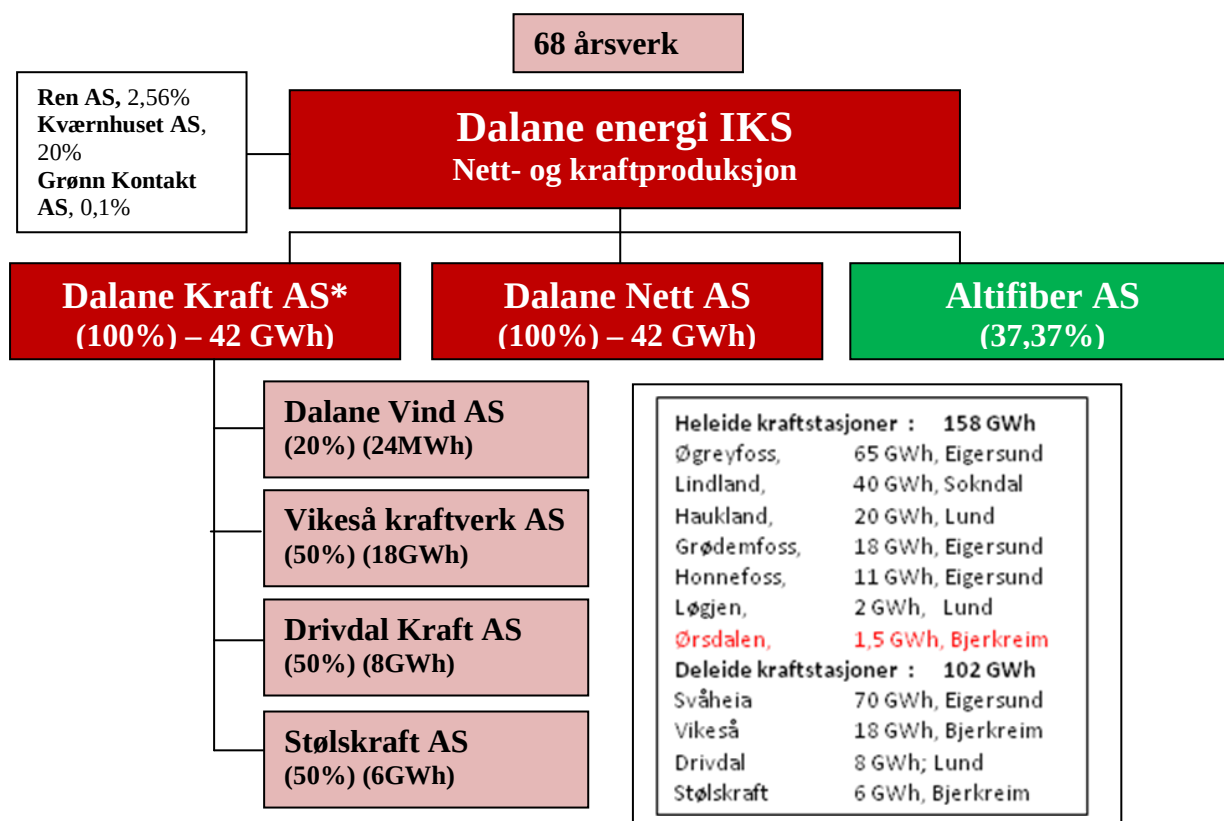
$$\text{Egenkapitalandel bokført} = \frac{\text{Egenkapital bokført}}{\text{Totalkapital}} * 100\%$$

Rådmannens vurdering

Dalane energi IKS vurderes som et solidt selskap som driver i tråd med selskapets formål / vedtekter.

- Risiko innenfor energisektoren (fornybar energi) synes i dag som lav og framtidsutsiktene for god inntjening bør være til stede.
- Samtidig har selskapet eksponert seg for andre forretningsområder hvor det er større risiko. Styret må kontinuerlig vurdere og rapportere til eierorganene om risiko innen de forretningsområdene som selskapet er involvert i.
- Det bør foretas en diskusjon i forhold til eierkontroll og styring i datterselskapene.
- Nettsiden til Dalane energi IKS vurderes som informativ, dog burde selskapsstruktur, inkl. ulike selskaper som Dalane energi IKS har eierinteresser i samt referat fra møter i representantskapet vært tilgjengelig på selskapets nettside.
- Det bør gjennom opplæring etc. tydeliggjøres de ulike rollene i forhold til selskap, styre, representantskap (eierorganet) og deltakende kommuner slik at det ikke oppstår uheldige sammenblandinger.
- Dersom selskapet ikke har utarbeidet etiske retningslinjer bør / må det gjøres.

Dalane energi AS – konsernet fra 2016 / 2017

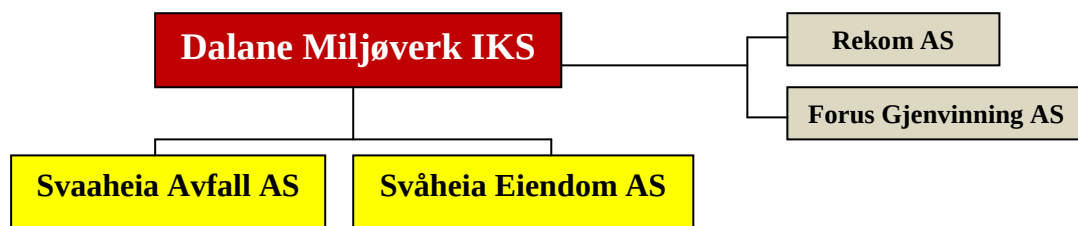

Omdanning fra IKS til AS ble foretatt 22. juni 2016.
Dalane energi IKS ble slettet 14. september 2016.
Dalane Nett etableres rundt 5. desember i 2016.
Endelig fusjon Dalane Kraft AS blir gjort i januar / februar 2017.
Bjerkreim Vind ble solgt i januar 2016.

* All produksjon av kraft er flyttet ned i Dalane Kraft AS

<http://dalane-energi.no/wp-content/uploads/2016/07/arsberetning-2015-LR.pdf>
www.dalane-energi.no

Dalane Miljøverk IKS (DIM)

Sokndal kommune eier 18,48 prosent av Dalane Miljøverk IKS.

3 av kommunene i Dalane opprettet i 2000 en felles renovasjonsenhet i Rogaland.

Dalane Miljøverk IKS eies av de 3 kommunene: Bjerkreim kommune (13,02%), Eigersund kommune (68,50%) og **Sokndal kommune (18,48%)**.

Datterselskapet Svaaheia Avfall AS ble stiftet 2009. Dette selskapet overtok driften av deponiet på Svåheia fra DIM i 2013. DIM sin eierandel er 51%.

Svåheia Eiendom AS ble stiftet i 2015 og skal overta forvaltningen av eiendommene på Svåheia. Det er overført betydelige verdier som en kapitaløkning fra DIM til Svåheia Eiendom AS (bankinnskudd / aksjer i Svaaheia Avfall AS). DIM har beholdt aksjer i Svaaheia Avfall AS (6%) og har aksjer i Rekom AS (1,1%) samt Forus Gjenvinning AS (3,5%).

DIM har 3 gjenvinningsstasjoner som er sentralt plassert i hver av eierkommunene.

Selskapet er ikke registrert som lærebedrift og har ikke lærlinger.

Formål (selskapsavtale)

§ 5 Formål og ansvarsområde

- Dalane Miljøverk IKS har som formål å løse deltakerkommunenes lovpålagt oppgaver innenfor avfallssektoren, herunder også innsamling og behandling av kloakkslam fra private husholdninger.
- Selskapet kan også utføre andre oppgaver innenfor fagområdet renovasjon eller beslektede områder, dersom dette ikke medfører kostnader som gir økte renovasjons-gebyrer.
- Selskapet kan, etter vedtak i representantskapet, opprette aksjeselskap eller delta i slike der dette er formålstjenelig for å ivareta sine interesser innenfor ansvarsområdet.

Sentrale oppgaver

Dalane Miljøverk IKS sine sentrale oppgaver er å løse deltakerkommunenes lovpålagte oppgaver innenfor avfallssektoren.

Styringsform og styringsorganer

Selskapet er et interkommunalt selskap opprettet i medhold av Lov av 29. januar 1999 nr. 06 om interkommunale selskaper (IKS-loven) og Kommuneloven kapittel 12.

Styret : Består av 7 medlemmer med varamedlemmer i rekkefølge. Bjerkreim og Sokndal kommune velger hver 2 representanter, mens Eigersund kommune velger 3 representanter til styret. Det velges 3 varamedlemmer i rekkefølge. Styrets medlemmer velges for to år.

Representantskapet: Består av 7 representanter og varamedlemmer i rekkefølge.

Representantskapet velger selv leder og nestleder.

Deltakerkommunene Bjerkreim og Sokndal velger 2 representanter hver og 2 vararepresentanter i rekkefølge, mens Eigersund velger 3 representanter og 3 vararepresentanter i rekkefølge til representantskapet.

Når ikke annet fremgår av selskapsavtalen gjelder oppnevningen for 4 år jfr IKS-loven § 6.

Representantskap og styret skiftes når regnskap / årsberetning for kommunevalgåret er godkjent av representantskapet.

Endring av selskapsavtalen: Eierne kan endre selskapsavtalen når eierne som representerer minst 75% av eierandelen fatter likelydende vedtak om dette.

Representantskapet kan fatte vedtak om endringer i selskapsavtalen som ikke omfattes av de gjeldende reglene i IKS-loven § 4.

Kommunens økonomiske engasjement

Sokndal kommune betaler for tjenestene ved at selskapet krever inn bl.a. renovasjonsavgift for kommunen.

Av loven følger at eierkommunene i denne selskapstypen utad er pro rata ansvarlige for de lån selskapet opptar, i forhold til den eierandel kommunen har i selskapet.

I selskapsavtalens §5 sto det tidligere at erverv ikke er hensikten med selskapet og at eierne ikke skal ta ut utbytte, men dette er nå fjernet pga. endringer vedrørende skatteplikt i 2014. Det foreligger ikke skatteplikt på den virksomheten som er til selvkost (husholdningsavfall / septiktømming), men det er skatteplikt på grunnutleie og overskudd av næringsvirksomheten (næringsavfall / slam).

Eierne kan etter dette ta utbytte fra selskapet.

Nøkkeltall fra selskapet

Regnskapsår	2015	2014
Resultat:		
Driftsinntekter	37.988	36.788
Driftsresultat	1.074	1.256
Årsresultat	*1.947	2.430
Balanse:		
Omløpsmidler	17.027	24.331
Anleggsmidler	44.727	35.674
Sum eiendeler	61.754	60.005
Kortsiktig gjeld	5.208	4.750
Langsiktig gjeld	28.068	28.864
Egenkapital	*28.478	26.391
Sum egenkapital og gjeld	61.754	60.005
Annet		
Egenkapitalandel	46,12%	43,98%
Sykefravær	0,8%	0,9%

(Alle tall i hele 1.000 kr.)

* Svaahaia Avfall AS genererte i 2015 et årsresultat på 2,165 mill.kr. mot 5,646 mill.kr. i 2014 (lav varekostnad i 2014), og har en egenkapital på 14,059 mill.kr. per 31.12.2015. Total balansesum er på 35,539 mill.kr.

* Svåheia Eiendom AS, som ble startet i 2015) genererte i 2015 et underskudd på 45 tusen kroner. Egenkapitalen er på 12,578 mill.kr. og den totale balansesummen er på 12,632 mill.kr.

Vurdering av eierstrategi og eierskap

a) Har kommunen en tydelig eierstrategi?

Dalane Miljøverk IKS har utarbeidet en formålsparagraf som sier en del om hva selskapet skal drive med. Fokus bør rettes mot følgende:

- Hvilken risikoprofil skal legges til grunn for å gå inn i nye forretningsområder?
- Bør en vurdere sammenslåing med andre selskaper for å håndtere avfallsproblematikken på best mulig måte?
- Bør DIM omdannes til et AS (forslag fra representantskapet om dette sak4. pkt. 2 / 16)
- Hvordan bør det rekrutteres til styret – bør styret bestå av politikere eller skal målsettingen være å sette sammen et komplementært styre som består av for eksempel økonomer, jurister, politikere etc. som kan gi styret en totalt sett god komplementær kompetanse?

b) Stemmer eierstrategien med dagens formål?

Så langt som rådmannen har registrert foreligger per i dag ingen eksplisitt eierstrategi.

Eierne bør på et tidspunkt utmeisle visjon og hovedmålsetting for selskapet samt synliggjøre hvilke forventninger eierne har.

Rådmannen mener at utmeisling av visjoner, mål og strategi for selskapet må skje i nært samarbeid med eiere og styre.

Det bør således nedsettes et representativt arbeidsutvalg fra deltakerkommunene som får i oppdrag å utarbeide visjoner og mål for Dalane Miljøverk IKS.

c) Har kommunens engasjement fortsatt gyldighet?

Rådmannen mener at det kommunale engasjementet har stor gyldighet.

d) Er selskapets drift i samsvar med selskapets formål?

Selskapets drift vurderes å være i samsvar med selskapets formål.

e) Hvordan er selskapets økonomiske stilling?

Dalane Miljøverk IKS framstår som et meget solid selskap som har generert gode overskudd den tiden det har eksistert.

Selskapet har, som det framgår overfor en formålsparagraf, men det framgår ikke hvilken egenkapitalandel selskapet har som målsetting å ha.

f) HMS

Sykefraværet var på lave 0,8% i 2015. Det er ikke meldt om skader som har resultert i fravær hos ansatte.

Rådmannens vurdering:

Dalane Miljøverk IKS vurderes å være et meget solid selskap med en egenkapital på 46,12%. Størrelsen på egenkapitalen bør vurderes nøye ut fra selskapets framtidige planer, og eierne bør vurdere om selskapet skal utbetale utbytte.

- Eierkommunene bør vurdere om det er behov for å utarbeide en selskapsspesifikk eierstrategi overfor selskapet.
- Selskapet bør utarbeide en strategiplan og styreinstruks (etiske retningslinjer ble vedtatt av representantskapet i sak 3/16).
- Risiko vurderes som moderat, men i forhold til den mest konkurranseutsatte delen av selskapet kan det hefte en viss risiko.
- Eierne bør vurdere om styret skal bestå av bare politikere eller om en skal ha en filosofi om at styret skal være så komplementært som mulig.
- Det bør gjennom opplæring etc. tydeliggjøres de ulike rollene i forhold til selskap, styre, representantskap (eierorganet) og deltakende kommuner slik at det ikke oppstår uheldige sammenblandinger.
- Så langt rådmannen vet bruker ikke selskapet lærlinger. Det anbefales at det arbeides gjennom kommunens eierrepresentanter med å få selskapet registrert som lærebedrift slik at selskapet kan ta i bruk lærlingordningen.
- DIM sine nettsider bør oppgraderes slik at ulike dokumenter som innkalling til bl.a. representantskapsmøter / vedtak, årsregnskap / årsberetning for DIM og datterselskapene blir tilgjengelige på selskapets nettside.

www.dalane-miljøverk.no

Rogaland Revisjon IKS

Sokndal kommune eier 3,79 prosent av Rogaland Revisjon IKS. 16 av kommunene i Sør-Rogaland, Midt-Rogaland, Nord-Jæren og Rogaland fylkeskommune opprettet 1. juli 2004 en felles revisjonsenhet i Rogaland. De daværende tre distriktsrevisjonene og fylkeskommunens revisjonsenhet inngår i selskapet. Deltakernes eierandel og ansvarsdel samsvarer med deltakernes innskudd til selskapets driftsfond kr 4.000.000.- etter følgende fordeling*:

Stavanger kommune	31,95 %
Rogaland fylkeskommune	25 %
Sandnes kommune	15,9 %
Sola kommune	5,67 %
Hå kommune	4,16 %
Eigersund kommune	3,79 %
Strand kommune	2,92 %
Randaberg kommune	2,59 %
Gjesdal kommune	2,54 %
Sokndal kommune	0,94 %
Lund kommune	0,89 %
Rennesøy kommune	0,89 %
Finnøy kommune	0,81 %
Hjelmeland kommune	0,80 %
Bjerkreim kommune	0,71 %
Forsand kommune	0,29 %
Kvitsøy kommune	0,15 %

*Suldal kommune deltaker fra 2015.

Selskapet er så langt det er mulig å se ikke registrert som lærebedrift og har ikke lærlinger.

Formål (selskapsavtale)

Selskapsavtalen for Rogaland Revisjon IKS, ble vedtatt i 2004. Korrigert for bortfall av en av kommunene er gjeldende selskapsavtale datert 31. desember 2005.

§ 4 Formål og ansvarsområde

- Rogaland Revisjon IKS skal utføre de lovpålagte revisjonsoppgaver for deltakerne.
- Selskapet kan utføre andre revisjonsoppdrag og rådgivning for deltakerne, og det kan også utføre revisjonsoppdrag og rådgivning for andre selskaper innfor det som følger av lovverket.

Sentrale oppgaver

Rogaland Revisjon IKS skal utføre revisjon i og ha tilsyn med deltakerkommunene i henhold til kommunelovens kapittel 12 og forskrift om revisjon.

Dette omfatter også forvaltningsrevisjon og selskapskontroller¹⁰, revisjon av kommunale foretak og andre oppdrag som Rogaland Revisjon IKS kan utføre iht. gjeldende lover.¹¹

Selskapets tjenester:

- Regnskapsrevisjon
- Forvaltningsrevisjon
- Selskapskontroller
- Særattestasjoner
- Rådgivning
- Granskninger og undersøkelser
- Regnskapsføring

¹⁰ Kontrollutvalgsekretariatet kan utføre selskapskontroll uten forvaltningsrevisjon. Dette er foreslått endret i arbeidet med ny kommunelov.

¹¹ Rogaland Revisjon IKS har avtale med revisjonsdirektørens enkeltpersonforetak som reviderer oppdrag etter revisorloven hvor IKS-et ikke kan ha oppdraget. Enkeltpersonforetaket leier ansatte i Rogaland Revisjon IKS iht. egen avtale. Dette er en pragmatisk ordning slik at ansatte, som ikke har tilstrekkelig relevant praksis når de ansettes, kan få tilstrekkelig praksis både innenfor og utenfor Rogaland Revisjon IKS og dermed sin autorisasjon.

Det har fra KS, KS-bedrift og NKRF blitt arbeidet med å endre på det som oppfattes som en konkurranseulempe ved at regelverket, som sier at kommunal revisjon, i motsetning til privat revisjon, ikke får godkjent mer enn 2 av 3 års praksis som kreves for å bli autorisert som revisor, jf. lov om revisjon og revisorer, § 3-3..

Styringsform og styringsorganer

Selskapet er et interkommunalt selskap opprettet i medhold av Lov av 29. januar 1999 nr. 06 om interkommunale selskaper (IKS-loven) og Kommune-lovens kapittel 12.

Styret : Består av 6 medlemmer med personlige varamedlemmer. 5 av styrets medlemmer og varamedlemmer velges av representantskapet etter innstilling fra valgkomiteén.

Valgkomiteén består av leder og nestleder i representantskapet. 1 styremedlem med vararepresentant velges av og blant de fast ansatte til styret. Når ikke annet fremgår av selskapsavtalen velges styrets medlemmer for to år, og valgperioden kan ikke settes lengre enn 4 år.

Representantskapet: Består av 18 representanter med personlige varamedlemmer.

Representantskapet velger selv leder og nestleder.

Deltakerkommunene og fylkeskommunen velger hver sin representant med personlig vararepresentant til representantskapet.

Når ikke annet fremgår av selskapsavtalen gjelder oppnevningen for 4 år jfr IKS-loven § 6.

Ved voteringer vektes den enkelte kommunes stemme svarende til deltakernes eierandel i selskapet med utgangspunkt i fremmøtte deltakere.

Endring av selskapsavtalen: Representantskapet kan fatte vedtak om endringer.

Ved avstemning henviser selskapsavtalen til de gjelder reglene i IKS-loven § 4.

Tjenesteavtalen : Hver av deltakerkommunene og fylkeskommunene har inngått likelydende avtale om revisjonstjenester fra selskapet.

Avtalen spesifiserer omfanget av tjenesteleveransen, utgiftsdekning, samt regler for oppsigelse av tjenesteavtalen.

Eiermøte : Selskapet har tatt i bruk eiermøte som form for orienteringer og strategiske drøftinger med eierkommunene.

Kommunens representasjon

Kommunestyret oppnevner 1 medlem med personlig varamedlem til representantskapet.

Representant og personlig varamedlemmer oppnevnes for 4 år, og følger kommunevalgperioden.

Sokndal kommune har pt. ikke styremedlem i selskapet.

Etablerte rapporteringsrutiner

Årlig legges selskapets årsberetning og regnskap frem og behandles av representantskapet. Enkelt saker av uvanlig art eller stor strategisk betydning, og saker hvor vedtektene i selskapet eller loven krever det, fremmes til kommunestyret i forkant for behandling i representantskapet.

Selskapet har med hjemmel i tjenesteavtalen etablert en målsetting med minst 1 dialogmøte i løpet av året med rådmannen.

Status på arbeidet så langt i året, gjennomføring av planlagte tiltak videre og eventuelt behov for initiering av korrigeringer blir drøftet. Arbeidsformen er en målrettet metode for styring iht. tjenesteavtalen.

Kommunens økonomiske engasjement

Sokndal kommune betaler for tjenestene iht. tjenesteavtalen. I tillegg betaler kommunen for revisjonens arbeid med forvaltningsrevisjoner / selskapskontroller m.v.

Kontrollutvalget avgir innstilling om neste års budsjetttramme til kommunestyret. Rammene fastsettes av kommunestyret i vedtaket om budsjett / økonomiplan.

Av loven følger at eierkommunene i IKS-selskaper utad er pro rata ansvarlige for de lån selskapet opptar, i forhold til den eierandel kommunen har i selskapet.

Selskapsavtalen omtaler ikke spørsmålet om økonomisk utbytte fra selskapet til eierne.

IKS-loven § 29 omtaler utdelinger, og her fremgår det at etter forslag fra styret eller med styrets samtykke kan representantskapet beslutte utdeling av selskapets midler.

Nøkkeltall fra selskapet

Regnskapsår	2015	2014
Resultat:		
Driftsinntekter	20.883	19.555
Driftsresultat	(1.457)	(4.928)
Årsresultat	(1.052)	(3.154)
Balanse:		
Omløpsmidler	20.775	20.057
Anleggsmidler	5.043	5.059
Sum eiendeler	25.818	25.116
Kortsiktig gjeld	4.755	4.204
Langsiktig gjeld	15.868	14.665
Egenkapital	5.195	6.247
Sum egenkapital og gjeld	25.818	25.116
Annet		
Egenkapitalandel	20,12%	24,87%
Sykefravær	5%	5%

(Alle tall i hele 1.000 kr.)

I årsberetningen for 2015 skriver styret at årsaken til det sykefraværet på 5% bl.a. er langtidssykemelding og sykemeldinger i forbindelse med svangerskap.

Vurdering av eierstrategi og eierskap

a) Har kommunen en tydelig eierstrategi?

Rogaland Revisjon IKS har utarbeidet en formålsparagraf som sier en del om hva selskapet skal drive med. Eierne bør på et tidspunkt rette fokus mot følgende:

- Skal selskapet kun drive etter bedriftsøkonomiske prinsipper eller skal andre hensyn vektlegges?
- Skal eierne ta ut utbytte fra selskapet?
- Hvilken risikoprofil skal legges til grunn for å gå inn i nye forretningsområder?
- Bør datterselskaper opprettes?
- Bør selskapet omgjøres fra et IKS til et SA eller et AS?
- Bør fusjonering med andre revisjonsenheter vurderes?¹²

Rådmannen mener at framtidig utmeisling av visjoner, mål og strategi for selskapet må skje i nært samarbeid med eiere, styre og daglig leder.

b) Stemmer eierstrategien med dagens formål?

Det foreligger eierstrategi og mål for selskapet som er i tråd med selskapets formål.

c) Har kommunens engasjement fortsatt gyldighet?

Etter at det i 2004 ble gjennomført en endring i forhold til å få på plass et klart skille mellom kontrollutvalget som bestiller og revisjonen som utfører ble Rogaland Revisjon IKS etablert som en konkurrent til private revisjonsfirmaer.

Etter rådmannens syn har en gjennom etableringen av Rogaland Revisjon IKS lyktes med dette, og en mener at det kommunale engasjementet har gyldighet, men at den økonomiske utviklingen i selskapet må nøye følges.

d) Er selskapets drift i samsvar med selskapets formål?

Selskapets drift vurderes å være i samsvar med selskapets formål.

Styret har i 2015 ajourført og videreutviklet visjon, verdier og vedtatt strategi for valgperioden.

¹² Det er i 2016 utarbeidet forslag om å fusjonere med Vest-Agder revisjonsdistrikt og endre selskapsform fra IKS til et samvirkeforetak (SA), men etter tilbakemeldinger fra eierkommunene har styret i sak 026/2016 vedtatt å utsette dette inntil videre.

e) Hvordan er selskapets økonomiske stilling?

Rogaland Revisjon IKS har ikke generert overskudd de siste 2 årene, noe som har bidratt til å redusere selskapets egenkapital.¹³ Dersom denne trenden fortsetter kommende år vil en fort begynne å tære på innskutt kapital som er på 4 mill.kr.

I årsberetningen skrives det at *".....underliggende driftsforhold vurderes som meget gode"*.

Revisjonsdirektøren mener at selskapets årsresultat for 2016 vil bli forbedret slik at egenkapitalen ikke reduseres ytterligere.

Selskapet har, som det framgår overfor en formålsparagraf, men det framgår ikke hvilken egenkapitalandel selskapet har som målsetting å ha.

Rådmannen anbefaler at følgende økonomiske forhold bør avklares:

- Målsetting om størrelse på selskapets egenkapitalandel
- Avklaring om det skal skje en framtidig "overskuddsdeling" mellom eiere og selskap når selskapets økonomiske situasjon tilsier at det er forsvarlig med utdeling av utbytte.

f) HMS

Det har ikke vært skader eller ulykker i virksomheten. Sykefraværet var på 5% i 2014 og det samme i 2015.

Rådmannens vurdering

- Selskapet har hatt et negativt årsresultat på tilsammen i overkant av 4 mill.kr.de siste to årene som er dekket ved bruk av oppspart egenkapital. Egenkapitalen er per 31.12.2015 på 5,2 mill.kr. (20,12%). Den økonomiske utviklingen i selskapet må nøye følges og forbedres slik at ikke oppspart egenkapital reduseres ytterligere.
- Risiko i forhold til selskapet vurderes å ligge i forhold til om deltakerkommunene velger å konkurranseutsette revisjonstjenester, men dette er pt. ikke aktuell politikk i deltakende kommuner.
- Eierne bør vurdere om styret skal bestå av bare politikere eller om en skal ha en filosofi om at styret skal være så komplementært som mulig.
- Det bør gjennom opplæring tydeliggjøres de ulike rollene i forhold til selskap, styre, representantskap (eierorganet) og deltakende kommuner slik at det ikke oppstår uheldige sammenblandinger.
- Dersom det er mulig innenfor selskapets driftsform anbefaler rådmannen at det gjennom kommunens eierrepresentanter arbeides med å bli lærebedrift og få på plass en lærlingordning.
- Rogaland Revisjon IKS sine nettsider vurderes som gode, men det anbefales at også årsregnskap / årsberetning, vedtekter m.v. blir tilgjengelige på nettsiden.

www.rogaland-revisjon.no

¹³ Dette skyldes bl.a. endring av regnskapsforskriftene vedrørende estimatavvik for pensjoner.

Pensjonsforpliktelsene i selskapet er store og utviklingen følges nøye av både styre og representantskap. Nytt kapitalinnskudd eller økte priser må vurderes dersom den økonomiske utviklingen fører til underbalanse.

Interkommunalt arkiv i Rogaland IKS

Interkommunalt Arkiv i Rogaland IKS er en omorganisering av tidligere IKA Rogaland (etablert i 1976) fra et interkommunalt foretak til et interkommunalt selskap.

Interkommunalt Arkiv i Rogaland IKS (IKA) er heleid av 24 rogalandskommuner og 5 interkommunale selskaper. **Sokndal sin eierandel er på 1,16%.**

IKA arbeider med dokumentbehandling og oppbevaring av arkivmateriale, og er et rådgivingsorgan for eierne. IKA er i tillegg depot for eldre og avslutta kommunale arkiver. IKA har 5 ansatte og er samlokalisert med Statsarkivet i Stavanger.

Formål (selskapsavtale)

Selskapsavtalen (vedtektene) for IKA ble sist revidert 20. april 2005.

§ 4 Formål og ansvarsområde

- Selskapet skal arbeide for at arkivmaterialet fra deltakerne eller materiale som disse har ansvar for, blir tatt vare på og gjort tilgjengelig for offentlig bruk, forskning og andre administrative, juridiske og kulturelle formål, i samsvar med arkivloven.
- Selskapet skal tilby depotplass for deltakernes arkivmateriale, samt veilede deltakerne slik at de har tilfredsstillende oppbevaringsforhold for arkivmateriale.
- Selskapet skal i samråd med deltakerne arbeide for å utvikle effektive og rasjonelle arkivtjenester hos deltakerne.

Sentrale oppgaver

Være et kompetansesenter som bidrar til forsvarlig dokumentbehandling / arkivering av offentlige dokumenter.

Styringsform og styringsorganer

Selskapet er et interkommunalt selskap opprettet med hjemmel i Lov om interkommunale selskaper av 29. januar 1999.

Styret : Består av 6 medlemmer med 4 varamedlemmer som velges av representantskapet. Styrets medlemmer velges for to år av gangen.

Representantskapet: Består av 29 eierrepresentanter og velger selv sin leder og nestleder.

Endring av selskapsavtalen (vedtektene): Endring av selskapsavtalen må vedtas av samtlige eiere.

Eiermøte : Det er ikke etablert ordning med eiermøter.

Kommunens representasjon

Sokndal kommune har 1 representant i representantskapet.

Kommunens økonomiske engasjement

Sokndal kommune betaler for tjenester som kjøpes fra selskapet. Deltakerne har et proratisk ansvar for selskapets gjeld og forpliktelser.

Nøkkeltall fra selskapet

Regnskapsår	2015	2014
Resultat:		
Driftsinntekter	3.668	2449
Driftsresultat	673	(301)
Årsresultat	778	(138)
Balanse:		
Omløpsmidler	5.405	4.629
Anleggsmidler	118	137
Sum eiendeler	5.523	4.768
Kortsiktig gjeld	632	654
Langsiktig gjeld	0	0
Egenkapital	4.891	4.113
Sum egenkapital og gjeld	5.523	4.767
Annet		
Egenkapitalandel	88,54%	86,28%
Sykefravær *	Ikke oppgitt	Ikke oppgitt

(Alle tall i hele 1.000 kr.)

Vurdering av eierstrategi og eierskap

a) Har kommunen en tydelig eierstrategi?

Selskapet har vedtekter som forteller hva som er selskapets formål.

b) Stemmer eierstrategien med dagens formål?

Det foreligger per i dag ingen eksplisitt eierstrategi og dette vurderes heller ikke nødvendig for denne type selskap.

c) Har kommunens engasjement fortsatt gyldighet?

Rådmannen mener at det kommunale engasjementet har stor gyldighet.

d) Er selskapets drift i samsvar med selskapets formål?

Selskapets drift vurderes å være i samsvar med selskapets formål slik det i dag framstår.

e) Hvordan er selskapets økonomiske stilling?

Selskapets økonomiske situasjon vurderes som meget god.

Rådmannens vurdering:

Rådmannen har ingen andre kommentarer enn at en mener at det kommunale engasjementet / eierskapet i selskapet må videreføres.

www.ikarogaland.no

Rogaland Brann- og Redning IKS

Rogaland brann og redning IKS er et interkommunalt selskap med ti eierkommuner: Gjesdal, Klepp, Kvitsøy, Sola, Randaberg, Rennesøy, Sandnes, Stavanger, Finnøy og Time.

Avdelingen Miljørettet helsevern (MHV) utfører tjenester for: Egersund, Finnøy, Forsand, Gjesdal, Hjelmeland, Hå, Klepp, Kvitsøy, Lund, Randaberg, Rennesøy, Sandnes, Sokndal, Sola, Stavanger, Strand og Time kommuner.

Formål (selskapsavtale)

Kjøp av tjenester.

Sentrale oppgaver

Selskapet har ansvaret for brann- og redningsberedskap, for brannforebyggende og kontrollerende oppgaver i kommunene, herunder skjenkekontroll som er den delen av selskapet som selger tjenester til Sokndal kommune.

Styringsform og styringsorganer

Selskapet er et interkommunalt selskap opprettet med hjemmel i Lov om interkommunale selskaper av 29. januar 1999.

Styret : Styret har 7 representanter med vararepresentanter.

Representantskapet: Selskapets øverste organ, representantskapet, består av 16 representanter - fordelt i forhold til folketallet i eierkommunene.

Kommunens representasjon

Ingen.

Kommunens økonomiske engasjement

Bestemmelser i alkoholloven sier at alle skjenkestedene skal ha minimum en kontroll per år, og at antall kontroller skal være tre ganger så mange som antall steder. Sokndal kommune sitt økonomiske engasjement er å betale for antall kontroller som bestilles.

Nøkkeltall fra selskapet

Det er ikke lagt inn nøkkeltall for selskapet da Sokndal kommune kun kjøper tjenester og ikke har et økonomisk ansvar for selskapet eller eierskap som generer forpliktelser.

Vurdering av eierstrategi og eierskap

a) Har kommunen en tydelig eierstrategi?

Ikke vurdert.

b) Stemmer eierstrategien med dagens formål?

Ikke vurdert.

c) Har kommunens engasjement fortsatt gyldighet?

Rådmannen mener at det kommunale engasjementet gjennom kjøp av tjenester (skjenkekontroll) har gyldighet.

d) Er selskapets drift i samsvar med selskapets formål?

Ikke vurdert.

e) Hvordan er selskapets økonomiske stilling?

Ikke vurdert.

Rådmannens anbefalinger

Rådmannen anbefaler at en fortsatt kjøper tjenesten "skjenkekontroll" fra Rogaland Brann og Redning.

<http://www.rogbr.no/brannvesenet>

AKSJESELSKAPER

Uninor AS

Historie

I forbindelse med den statlig initierte reformen for mennesker med psykisk utviklingshemming ble Dalane Produkter AS etablert 20. desember 1990.

I juni 2005 fusjonerte Dalane Produkter AS med sitt datterselskap Uninor AS og skiftet samtidig navn til Uninor AS. Selskapet er i dag organisert som et konsern med følgende eget heleide datterselskap Arbeid Kompetanse Service AS (AKS).

Selskapet ble opprinnelig opprettet for å gi arbeidstilbud til psykisk utviklingshemmede etter at institusjonen Bakkebø, og arbeidssamvirket under denne ble nedlagt.

I tiden fra etableringen av Dalane Produkter AS i 1990 og fram til i dag har det skjedd til dels store endringer og selskapet er i dag et attføringsselskap som sammen med datterselskapet sørger for opplæring, arbeidspraksis og kvalifisering av personer med sikte på formidling til ordinært arbeidsliv eller tilrettelagte arbeidsplasser innen egen virksomhet.

Selskapet er registrert som et konsern med et eget heleid datterselskap; Arbeidskompetanse og Service AS (AKS AS). Uninor AS er samlokalisert i Eigersund kommune med AKS i tillegg til avdelinger i Sokndal og Bjerkreim. Hovedkontoret er på Hovland i Eigersund kommune. Uninor AS driver virksomheten i både egne og leide lokaler.

De 4 kommunene i Dalane, sammen med private opprettet i 1990 Uninor AS eies i dag av de 4 kommunene: Bjerkreim kommune (12,45%), Eigersund kommune (63,75%), Lund kommune (11,90%), **Sokndal kommune (11,90%)**.

Selskapet har vært registrert som lærebedrift, men har ingen lærlinger.

Formål

Selskapsavtalen (vedtektene) for Uninor AS, ble sist revidert 28. april 2015.

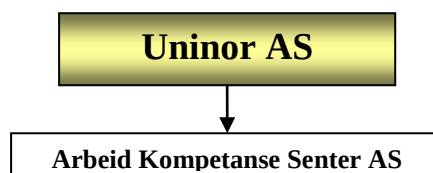
§ 3 Formål og ansvarsområde

- Selskapets formål å utvikle mennesker og arbeidskraft. Dette skjer i tett samarbeid med ordnære virksomheter, datterselskapet Arbeidskompetanse og service AS samt andre tiltaksarrangører. Selskapet tilbyr arbeidstrening og varig tilrettelagte arbeidsplasser.

Sentrale oppgaver

Se § 3 i vedtektene.

Konsernstrukturen ser slik ut:

Uninor AS

Mekanisk

Uninor Mekanisk håndterer både horisontale og vertikale maskineringssentre (Mazak). I tillegg har avdelingen flere CNC styrt maskineringssentre, manuelle fresere, dreiebenker, boremaskiner, stanser og flere sager for stål og aluminium. Avdelingen har også to vibrasjonstromler for rengjøring og sliping av kanter.

Avdelingene kan motta alle typer tegninger elektronisk. Kundene omfatter blant annet Aker Solutions, NorDan, IKM Haaland, Swire Oilfield Services, Apply og Vikeså Glassindustri.

Trevare

Uninor Trevare leverer tilpasset treemballasje til ulike bedrifter.

Det produseres også spesialkledning, listverk og panel etter tegning / prøve.

Service

Uninor Service omfatter avdelingene på Vikeså i Bjerkreim og på Drageland i Sokndal.

Uninor Service produserer og leverer sittegrupper, benker, søppelstativ og postkassestativ i tillegg til ferdig kappet ved.

Service tar seg av både hytterrenovasjon, søppelhåndtering samt små og store serviceoppdrag for Dalane Miljøverk (DIM), Bjerkreim og Sokndal kommuner samt for private.

Spesial

Uninor Spesial driver Korttidslageret med distribusjon av hjelpemidler på vegne av Egersund kommune. I tillegg har Uninor Spesial store og små service oppdrag for kommuner og Dalane energi. Uninor Spesial foretar også overføring av transfermerker til profilbekledning.

Arbeidskompetanse og service AS (AKS)

AKS jobber aktivt med avklaring, utleie og formidling av arbeidssøkere. Selskapet har et individuelt fokus rettet mot ressurser, kvalifisering og løsninger i arbeidslivet. Dette skjer i tett samarbeid med ordinære virksomheter, morselskapet Uninor AS, samt andre tiltaksarrangører. Selskapet er i tillegg tilbyder av kurs og tjenester innen arbeids- og inkluderingsområdet.

Fra **AKS'et** siteres følgende fra årsberetningen: "AKS har som hovedfokus å drive helhetlig, individbasert opplæring og tilrettelegging, med tanke på formidling til jobb. 2015 har vært et utfordrende år, men trolig bare startskuddet for betydelige endringer for attføringsbransjen. Rammebetingelsene våre forandres. Flere av tjenestene som arbeidsmarkedsbedrifter har levert til NAV blir/ vil bli kjøpt inn via konkurranseutsetting".

Styringsform og styringsorganer

Selskapet er et aksjeselskap opprettet i medhold av aksjeloven av 13. juni 1997.

Styret : Består av 8 medlemmer med personlige varamedlemmer. Bjerkreim, Lund og Sokndal kommune velger hver 1 representanter med personlige varamedlemmer, mens Eigersund kommune velger 3 representanter med personlige varamedlemmer til styret. 2 representanter velges av og blant de ansatte i konsernet. Når ikke annet fremgår av selskapsavtalen velges styrets medlemmer for to år, og valgperioden kan ikke settes lengre enn 4 år.

Kommunens økonomiske engasjement

Sokndal kommune betaler for tjenester som kjøpes fra selskapet.

I et aksjeselskap som Uninor AS er kommunens ansvar begrenset til innskutt aksjekapital.

Nøkkeltall fra selskapet

Regnskapsår	2015	2014
Resultat:		
Driftsinntekter	51.086	51.083
Driftsresultat	(924)	1.549
Årsresultat	(1.100)	1.200
Balanse:		
Omløpsmidler	14.047	14.537
Anleggsmidler	11.293	15.783
Sum eiendeler	25.340	30.320
Kortsiktig gjeld	10.642	14.893
Langsiktig gjeld	9.205	8.834
Egenkapital	5.493	6.593
Sum egenkapital og gjeld	25.340	30.320
Annet		
Egenkapitalandel	21,68%	21,74%
Sykefravær *	6,1%	

(Alle tall i hele 1.000 kr.) AKS'et hadde i 2015 et overskudd på 0,37 mill.kr. mot 0,3 mill.kr. i 2014.

Vurdering av eierstrategi og eierskap

a) Har kommunen en tydelig eierstrategi?

Uninor AS har utarbeidet en formålsparagraf som sier en del om hva selskapet skal drive med. Etter rådmannens syn bør derfor eierne, på et tidspunkt, utmeisle visjon og hovedmålsetting for selskapet samt synliggjøre hvilke forventninger eierne har. Fokus bør rettes mot følgende:

- Hvilken profil skal selskapet ha i forhold til ulike brukergrupper?
- Hvilken risikoprofil skal legges til grunn for å gå inn i nye forretningsområder?
- Hvordan bør det rekrutteres til styret – bør styret bestå av politikere, administrasjon eller "profesjonelle" styremedlemmer?
- Skal valgperioden for styremedlemmene følge valgperioden eller bør styremedlemmene velges for 2 år om gangen?

b) Stemmer eierstrategien med dagens formål?

Det foreligger per i dag ingen eksplisitt eierstrategi.

Rådmannen mener at utmeisling av visjoner, mål og strategi for selskapet må skje i nært samarbeid med eiere, styre og daglig leder.

c) Har kommunens engasjement fortsatt gyldighet?

Rådmannen mener at det kommunale engasjementet har stor gyldighet, men at eierne må synliggjøre hvilket hovedfokus selskapet bør ha.

d) Er selskapets drift i samsvar med selskapets formål?

Selskapets drift vurderes å være i samsvar med selskapets formål slik det i dag framstår.

e) Hvordan er selskapets økonomiske stilling?

Uninor AS gikk med underskudd det siste året. Regnskapsåret ga et totalt underskudd på 1,1 mill.kr. mens AKS'et hadde et overskudd på 0,37 mill.kr.

Selskapet har satt i gang tiltak for å bedre den økonomiske situasjonen og regnskapsresultatet for 2016 bør gi en god indikasjon om en har fått til en økonomisk snuoperasjon eller ikke. Daglig leder opplyser at per november 2016 så vurderes gjennomførte tiltak å ha en god økonomisk virkning, men at hovedeffekten vil skje fra 2017.

f) HMS

Sykefraværet i AKS'et var i 2015 på 6,1%.

Konklusjon

Uninor AS hadde et vanskelig år i 2015 og det vil etter rådmannens vurdering være viktig at selskapet gjennom nødvendige omstillinger klarer å tilpasse seg endringer i markedet for å sikre både tilbud og en forbedret økonomisk utvikling.

- Det bør utarbeides en eierstrategi hvor eiernes visjoner og mål for selskapet blir synliggjort.
- Med utgangspunkt i regnskapsåret 2015 vurderes risiko for selskapsom til å ha økt og strukturelle grep er foretatt for å sikre en effektiv og framtidsrettet drift.
- Det bør gjennom opplæring etc. tydeliggjøre de ulike rollene i forhold til selskap, styre, generalforsamling (eierorganet) og deltakende kommuner slik at det ikke oppstår uheldige sammenblandinger.
- Daglig leder opplyser at selskapet pt. ikke er lærebedrift, og at selskapet ikke har egne læringer. Rådmannen anbefaler at det arbeides gjennom kommunens eierrepresentanter med å på ny bli godkjent som lærebedrift og at det vurderes å ta inn læringer når nødvendig omstilling er gjennomført.
- Uninor AS sine nettsider bør oppgraderes slik at ulike dokumenter som innkalling til bl.a. representantskapsmøter / vedtak, årsregnskap / årsberetning, vedtekter etc. finnes på selskapets nettside.
- Dersom selskapet ikke har utarbeidet etiske retningslinjer bør / må det gjøres.

Magma Geopark AS

Magma Geopark AS er medlem av nettverkene Global Geoparks Network og European Geoparks Network, samt Norwegian Centres of Expertise (NCE) – Tourism og Region Stavanger.

Selskapet ble stiftet februar 2009, ble medlem av Global Geoparks Network i 2010 og UNESCO Global Geoparks Network i 2015.

Magma Geopark AS eies av totalt 24 aksjonærer, hvorav de 6 største er: Rogaland fylkeskommune (40,24%), Vest-Agder fylkeskommune (14,90%), Bjerkreim, Eigersund, Lund og **Sokndal kommune (10,43% hver)**, andre (2,84%).

Formål (selskapsavtale)

Selskapsavtalen (vedtektene) for Magma Geopark AS, ble sist revidert 20. april 2005.

Sentrale oppgaver

Magma Geopark AS er et selskap som arbeider med tilrettelegging for næringsutvikling i Dalane og Flekkefjord med vekt på geologi og geologi i kombinasjon med reiseliv.

Ved beskrivelse av geologiske forekomster, merkinger og tilrettelegging for at besøkende skal oppleve geologiske forekomstene i naturen, er målet at selskapet skal bidra til næringsutvikling og verdiskaping i hele regionen.

Selskapet ønsker å være et nyskapende selskap som skal tilrettelegge, formidle, utvikle og styrke regionen basert på en unik geologi, landskap, natur- og kulturhistorie.

Styringsform og styringsorganer

Selskapet er et aksjeselskap opprettet i medhold av aksjeloven av 13. juni 1997.

Styret : Består av 5 medlemmer med 3 varamedlemmer.

Rogaland Fylkeskommune og Vest Agder Fylkeskommune har 1 styremedlem hver.

Kommunene Bjerkreim, Eigersund, Sokndal og Lund til sammen 2 styremedlemmer og de private aksjonærer har 1-2 styremedlemmer.

Når ikke annet fremgår av selskapsavtalen velges styrets medlemmer for to år av gangen, og valgperioden kan ikke settes lengre enn 4 år.

Kommunens økonomiske engasjement

Forretningsplanen for Magma Geopark AS har som mål at selskapet etter hvert skal klare seg uten offentlig støtte, men etter styrets oppfatning vil det være krevende å nå dette målet og etter styrets syn vil det være behov for offentlig støtte enda noen år.

Sokndal kommune bevilget tilskudd til selskapet i 2015.

I et aksjeselskap som Magma Geopark AS er kommunens ansvar begrenset til innskutt aksjekapital.

Nøkkeltall fra selskapet

Regnskapsår	2015	2014
Resultat:		
Driftsinntekter	2.737	64.612
Driftsresultat	(280)	(412)
Årsresultat	(256)	(355)
Balanse:		
Omløpsmidler	2.481	2.499
Anleggsmidler	0	52
Sum eiendeler	2.481	2.551
Kortsiktig gjeld	779	593
Langsiktig gjeld	0	0
Egenkapital	1.702	1.958
Sum egenkapital og gjeld	2.481	2.551
Annet		
Egenkapitalandel	68,60%	76,75%

(Alle tall i hele 1.000 kr.)

Vurdering av eierstrategi og eierskap

a) Har kommunen en tydelig eierstrategi?

Magma Geopark AS har utarbeidet en formålsparagraf som sier en del om hva selskapet skal drive med.

Fokus bør rettes mot følgende:

- Hvilken risikoprofil skal legges til grunn for å gå inn i nye forretningsområder?
- Hvordan bør det rekrutteres til styret – bør styret bestå av politikere, administrasjon eller "profesjonelle" styremedlemmer?

b) Stemmer eierstrategien med dagens formål?

Det foreligger per i dag ingen eksplisitt eierstrategi.

c) Har kommunens engasjement fortsatt gyldighet?

Rådmannen mener at det kommunale engasjementet har gyldighet.

d) Er selskapets drift i samsvar med selskapets formål?

Selskapets drift vurderes å være i samsvar med selskapets formål slik det i dag framstår.

e) Hvordan er selskapets økonomiske stilling?

Selskapet gått med underskudd de siste årene, men bokført egenkapital og godkjente, men ikke utbetalte prosjektmidler gir grunnlag for videre drift.

Rådmannens vurdering

Rådmannen har ingen kommentarer utover det som framgår ovenfor.

www.magmageopark.no

Dalane Kystkultur AS

Historie

Selskapet er det tidligere Sør-Rogaland Fiskeri Invest AS som ble stiftet i 1998 og var et investeringsselskap for fiskeflåten i Sør-Rogaland. Selskapet fikk navnet Dalane Kystutvikling AS i 2010 og fikk samtidig et utvidet formål i ved at det kan delta i kulturbasert næringsliv i egen regi eller i samarbeid med andre.

Selskapet kan også gi direkte tilskudd i tråd med ovennevnte.

Generalforsamlingen i selskapet vedtok i 2016 å tilby å overføre selskapet til Magma Geopark AS.

Eiere og eierandeler

Sør-Rogaland Fiskeri Invest AS hadde opprinnelig følgende aksjonærer:

Egersund Fiskeriselskap AS (31,88%), Eigersund kommune (6,25%), Fokus Bank ASA (7,50%), Hå kommune (3,13%), Meydam AS (0,63%), Rogaland Fylkeskommune (37,50%), Sparebanken 1 – SR-bank (11,88%) og Start i Sokndal (1,25%).

Eierskapet per 31.12.2015 i Dalane Kystkultur AS: Rogaland fylkeskommune (82,19%, 120 aksjer), Eigersund kommune (13,70%, 20 aksjer), **Sokndal kommune (2,74%, 4 aksjer)** og Meydam Egersund AS (MDE) (1,37%, 2 aksjer).

Formål (selskapsavtale)

Selskapsavtalen (vedtektene) for Dalane Kystkultur AS.

§ 3 Formål og ansvarsområde

- Arbeid og bidrag i forbindelse med kystkultur.

Styringsform og styringsorganer

Selskapet er et aksjeselskap opprettet i medhold av aksjeloven av 13. juni 1997.

Styret : Består av 4 medlemmer. Rogaland Fylkeskommune, Eigersund kommune, Sokndal kommune og 1 privat eier har hvert sitt styremedlem.

Generalforsamlingen: Generalforsamlingen velger styrets leder. Generalforsamlingen avholdes hvert år innen utgangen av april. På generalforsamlingen representerer hver aksje en stemme.

Aksjonæren er forpliktet til å avgi stemmer i selskapets generalforsamling i henhold til selskapets aksjonæravtale.

Endring av selskapsavtalen (vedtektene): Framgår ikke av selskapsavtalen (vedtektene) og da gjelder §5-18 i aksjeloven av 13. juni 1997 som i pkt. 1 har følgende ordlyd:

"Beslutning om å endre vedtektene treffes av generalforsamlingen, hvis ikke noe annet er fastsatt i lov. Beslutningen krever tilslutning fra minst to tredeler så vel av de avgitte stemmer som av den aksjekapital som er representert på generalforsamlingen."

Eiermøte : Det er ikke etablert ordning med eiermøter.

Kommunens representasjon

Sokndal kommune har i dag 1 styremedlem i selskapet.

Etablerte rapporteringsrutiner

Årlig legges selskapets årsberetning og regnskap frem.

Kommunens økonomiske engasjement

Sokndal kommune gikk ved oppstart av Sør-Rogaland Fiskeri Invest AS inn med 6,25% av en aksjekapital på 8 mill.kr., dvs. kr. 500.000,-.

Det var lite verdier (ca. kr. 50.000) igjen i selskapet per juni 2016 og generalforsamlingen vedtok i sak 4/16 å tilby selskapet til Magma Geopark AS. Imidlertid ønsket ikke Magma Geopark AS å ta i mot tilbudet.

Nøkkeltall fra selskapet

Regnskapsår	2015	2014
Resultat:		
Driftsinntekter	0	0
Driftsresultat	(939)	(891)
Ordinært resultat	(931)	(863)
Balanse:		
Omløpsmidler	392	1.312
Anleggsmidler	18	73
Sum eiendeler	410	1.385
Kortsiktig gjeld	106	150
Langsiktig gjeld	0	0
Egenkapital	304	1.235
Sum egenkapital og gjeld	410	1.385
Annet		
Egenkapitalandel	74,14%	89,17%

(Alle tall i hele 1.000 kr.) I 2015 hadde selskapet 1 ansatt i 50% stilling.

Vurdering av eierstrategi og eierskap

a) Har kommunen en tydelig eierstrategi?

Ikke vurdert.

b) Stemmer eierstrategien med dagens formål?

Ikke vurdert.

c) Har kommunens engasjement fortsatt gyldighet?

Nei.

d) Er selskapets drift i samsvar med selskapets formål?

Selskapets drift vurderes å ha vært i samsvar med selskapets formål.

e) Hvordan er selskapets økonomiske stilling?

Det er per juni 2016 lite midler (ca. kr. 50.000) tilbake i selskapet.

System for dialog med styre / generalforsamling.

Ikke aktuelt.

Rådmannens vurdering:

Ingen kommentarer utover det som framgår ovenfor.

Malmtorget AS (oppløst 2016)

Malmtorget AS i Sokndal er toget som er ment skal være en kopi av det gamle "Malmtorget" som gikk fra Blåfjell på 1800 tallet.

Formål

Oppdrag med å frakte bryllupsgjester, bursdagsgjester, konferansedeltakere, pensjonister og skoleelever.

Styringsform og styringsorganer

Selskapet er et aksjeselskap opprettet i medhold av aksjeloven av 13. juni 1997.

Styret : Består av 4 medlemmer. Når ikke annet fremgår av selskapsavtalen velges styrets medlemmer for to år, og valgperioden kan ikke settes lengre enn 4 år.

Kommunens økonomiske engasjement

Sokndal kommune har 2 aksjer i selskapet à kr. 5.000 = kr. 10.000.

I et aksjeselskap som Uninor AS er kommunens ansvar begrenset til innskutt aksjekapital. Selskapet ble oppløst i 2016 og Sokndal kommune vil få utbetalt kr. 3.000 for sine aksjer.

Nøkkeltall fra selskapet

Regnskapsår	2015	2014
Resultat:		
Driftsinntekter	52	67
Driftsresultat	(17)	1
Ordinært resultat	(15)	1
Balanse:		
Omløpsmidler	62	99
Anleggsmidler	0	1
Sum eiendeler	62	100
Kortsiktig gjeld	10	28
Langsiktig gjeld	0	0
Egenkapital	52	72
Sum egenkapital og gjeld	62	100
Annet		
Egenkapitalandel	74,14%	72,00%

(Alle tall i hele 1.000 kr.)

Vurdering av eierstrategi og eierskap

a) Har kommunen en tydelig eierstrategi?

Ikke vurdert.

b) Stemmer eierstrategien med dagens formål?

Ikke vurdert.

c) Har kommunens engasjement fortsatt gyldighet?

Nei.

d) Er selskapets drift i samsvar med selskapets formål?

Selskapets drift vurderes å ha vært i samsvar med selskapets formål.

e) Hvordan er selskapets økonomiske stilling?

Selskapet ble oppløst i 2016.

System for dialog med styre / generalforsamling.

Ikke aktuelt.

Rådmannens vurdering

Rådmannen har ingen ytterligere kommentarer enn det som er nevnt ovenfor.

SAMVIRKEFORETAK SA

Opplæringskontoret i Dalane SA

Opplæringskontoret i Dalane SA eies av 50 bedrifter (medlemmer) med totalt 52 andeler, herav Sokndal kommune som har 1 andel.

Formål (selskapsavtale)

Selskapsavtalen (vedtektene) for Opplæringskontoret i Dalane SA, ble sist revidert i 2014.

§ 1 Formål og ansvarsområde

Selskapet er et samarbeidsorgan for flere bedrifter og kommuner som i fellesskap har påtatt seg opplæringsansvar i samarbeid med yrkesopplæringsnemnda, skoleverket og lærlingen, etter lov om fagopplæring i arbeidslivet, og bistår bedriftene med å rekruttere og følge opp lærlingene.

Selskapet søker godkjenning i de enkelte fag, basert på behov i medlemsbedriftene og i samsvar med yrkesopplæringsnemndas retningslinjer.

Selskapet skal påse at opplæringen i medlemsbedriftene skjer i samsvar med de fastsatte læreplanene for fagene. Selskapet kan også organisere andre faglig relevante kurs /opplæring, for lærlingene og medlemsbedriftenes øvrige ansatte.

Selskapet skal gi råd om skoletilbud og holde seg à jour med utviklingen i fagene.

Selskapet har i 2015 hatt ansvar for 31 lærlinger i 9 forskjellige fag.

Styringsform og styringsorganer

Selskapet er et samvirkeforetak opprettet i medhold av samvirkelova av 26. juni 2007.

Årsmøtet er selskapets øverste organ.

Styret : Består av 5 medlemmer med 1-2 varamedlemmer.

Når ikke annet fremgår av selskapsavtalen velges styrets medlemmer for to år, og valgperioden kan ikke settes lengre enn 4 år.

Kommunens økonomiske engasjement

Selskapet mottar ikke økonomisk støtte fra Sokndal kommune.

I et samvirkeforetak som Opplæringskontoret i Dalane SA er kommunens ansvar begrenset til innskutt medlemsandel (1 andel à kr. 1.000).

Nøkkeltall fra selskapet

Regnskapsår	2015	2014
Resultat:		
Driftsinntekter	1.352	1.904
Driftsresultat	37	112
Årsresultat	39	123
Balanse:		
Omløpsmidler	1.423	1.504
Anleggsmidler	0	0
Sum eiendeler	1.423	1.504
Kortsiktig gjeld	369	489
Langsiktig gjeld	0	0
Egenkapital	1.054	1.015
Sum egenkapital og gjeld	1.423	1.504
Annet		
Egenkapitalandel	74,07%	67,49%

(Alle tall i hele 1.000 kr.) I 2015 hadde selskapet 2 ansatte i totalt 90% stilling. Fra 2016 har selskapet 1 ansatt i 100% stilling og 1 ansatt i 50% stilling.

Vurdering av eierstrategi og eierskap

a) Har kommunen en tydelig eierstrategi?

Opplæringskontoret i Dalane SA har utarbeidet en formålsparagraf som sier hva selskapet skal drive med.

b) Stemmer eierstrategien med dagens formål?

Det foreligger per i dag ingen eksplisitt eierstrategi.

c) Har kommunens engasjement fortsatt gyldighet?

Rådmannen mener at det kommunale engasjementet har gyldighet.

d) Er selskapets drift i samsvar med selskapets formål?

Selskapets drift vurderes å være i samsvar med selskapets formål.

e) Hvordan er selskapets økonomiske stilling?

Selskapets økonomi vurderes som god.

Rådmannens vurdering

Rådmannen har ingen kommentarer utover det som framgår ovenfor.

www.okidalane.no

Landbrukssenteret SA

Landbrukssenteret SA på Helleland ble etablert i 1991 (avtale om felles landbruksforvaltning mellom Eigersund og Sokndal ble vedtatt 16. mai 1994). Sokndal kommune har et medlemskap i selskapet.

Største aksjonærer

Tine Meieri Sør	10 aksjer	13.16%
Felleskjøpet Rogaland-Agder	10 aksjer	13.16%
Dalane Innkjøpslag	10 aksjer	13.16%
Eigersund Kommune	10 aksjer	13.16%

Det foreligger på nåværende tidspunkt ikke planer om organisatoriske endringer og lignende som ikke lengre gjør leieforholdet / avtalen med Eigersund kommune aktuell.

Formål (selskapsavtale)

Det foreligger vedtekter for Landbrukssenteret SA

Formål og ansvarsområde

Kommunene leier lokaler til felles jordbruk- (samarbeid Eigersund og Sokndal) og skogbruk-tjeneste (Bjerkreim, Eigersund og Sokndal) i senteret.

Styringsform og styringsorganer

Selskapet er et samvirkeforetak opprettet i medhold av samvirkelova av 26. juni 2007. Årsmøtet er selskapets øverste organ.

Styret : Består av 5 medlemmer og 2 varamedlemmer.

Når ikke annet fremgår av selskapsavtalen velges styrets medlemmer for to år, og valgperioden kan ikke settes lengre enn 4 år.

Kommunens økonomiske engasjement

Selskapet mottar ikke økonomisk støtte fra Sokndal kommune, men det betales leie m.v. I Sokndal kommune sitt balanseregnskap står kommunen oppført med et innskudd på kr. 2.000,-.

Nøkkeltall fra selskapet

Regnskapsår	2015	2014
Resultat:		
Driftsinntekter	829	871
Driftsresultat	88	124
Årsresultat	38	57
Balanse:		
Omløpsmidler	221	285
Anleggsmidler	1.708	1.772
Sum eiendeler	1.929	2.057
Kortsiktig gjeld	265	333
Langsiktig gjeld	632	731
Egenkapital	1.032	993
Sum egenkapital og gjeld	1.929	2.057
Annet		
Egenkapitalandel	53,50%	48,27%

(Alle tall i hele 1.000 kr.) Selskapet hadde i 2015 2 ansatte i totalt 90% stilling.

Vurdering av eierstrategi og eierskap

a) Har kommunen en tydelig eierstrategi?

Landbrukssenteret SA har utarbeidet en formålsparagraf som sier hva selskapet skal drive med.

b) Stemmer eierstrategien med dagens formål?

Ikke vurdert.

c) Har kommunens engasjement fortsatt gyldighet?

Rådmannen mener at det kommunale engasjementet (avtalen med Eigersund kommune / leieavtale med Landbrukssenteret) har gyldighet.

d) Er selskapets drift i samsvar med selskapets formål?

Selskapets drift vurderes å være i samsvar med selskapets formål.

e) Hvordan er selskapets økonomiske stilling?

Selskapets økonomi vurderes som god.

Rådmannens vurdering

Rådmannen har ingen kommentarer utover det som framgår ovenfor.

Interkommunalt samarbeid – Kommunelovens § 27 og § 28

Rogaland Kontrollutvalgsekretariat § 27

Rogaland Kontrollutvalgsekretariat (RKS) er et interkommunalt mellom kommunene Stavanger, Sandnes, Sola, Randaberg, Strand, Rennesøy, **Sokndal**, Lund, Bjerkreim, Gjesdal, Hå, Finnøy, Forsand, Hjelmeland, Kvitsøy, Klepp og Time.

Kommunale kontrollutvalg er pålagt å ha en uavhengig administrasjon / sekretariat, som verken er knyttet til kommuneadministrasjonen eller til kommunens revisor. RKS ivaretar denne funksjonen for samarbeidskommunene.

Formål (selskapsavtale)

Det foreligger vedtekter for RKS.

RKS bistår kontrollutvalgene med å:

- Saksbehandling av saker i kontrollutvalgene
- Oppfølging av kontrollutvalgets vedtak
- Utarbeide planer for forvaltningsrevisjon og selskapskontroll
- Videreformidle bestillinger og følge opp oppdrag
- Bistå ved valg av revisjonsordning
- Profesjonell håndtering av kontrollutvalgenes arkiver

Sekretariatet skal påse at de saker som behandles av kontrollutvalget er forsvarlig utredet og at utvalgets vedtak blir iverksatt.

I tillegg har RKS ansvar for alle praktiske sekretariatsfunksjoner knyttet til møter i kontrollutvalgene.

Styringsform og styringsorganer

Selskapet er et § 27 selskap opprettet i medhold av kommunelovens § 27.

Styret er selskapets øverste organ.

Styret : Styret er sammensatt med en representant fra hver av de kommunene som bidro med kapital ved oppstart av samarbeidet: Stavanger, Sandnes, Sola, Randaberg, Strand og Rennesøy. Når ikke annet fremgår av vedtekene velges styrets medlemmer for to år, og valgperioden kan ikke settes lengre enn 4 år.

Kommunens økonomiske engasjement

Deltakende kommuner yter et fast økonomisk tilskudd til RKS avhengig av kommunestørrelse. Sokndal kommune sitt ansvar er begrenset.

Nøkkeltall fra selskapet

Regnskapsår	2015	2014
Resultat:		
Driftsinntekter	3.214	3.053
Driftsresultat	309	512
Årsresultat	335	284
Balanse:		
Omløpsmidler	3.018	3.102
Anleggsmidler	2.669	2.544
Sum eiendeler	5.687	5.646
Kortsiktig gjeld	983	854
Langsiktig gjeld	3.380	3.271
Egenkapital	*1.324	1.521
Sum egenkapital og gjeld	5.687	5.646
Annet		
Egenkapitalandel	23,28%	26,92%

(Alle tall i hele 1.000 kr.) I 2015 hadde selskapet 3 heltids ansatte. Sykefravær 2014 var 1,3% og 5,8% i 2015. Økningen var ikke arbeidsmiljørelatert.

*Reduksjonen i egenkapitalen fra 2014 til 2015 skyldes at det ble tilbakeført midler til kommunene, jf. note 3 i RKS sitt regnskap.

Vurdering av eierstrategi og eierskap

a) Har kommunen en tydelig eierstrategi?

RKS har utarbeidet en formålsparagraf som sier hva selskapet skal drive med.

b) Stemmer eierstrategien med dagens formål?

Det foreligger per i dag ingen eksplisitt eierstrategi.

c) Har kommunens engasjement fortsatt gyldighet?

Rådmannen mener at det kommunale engasjementet har stor gyldighet.

d) Er selskapets drift i samsvar med selskapets formål?

Selskapets drift vurderes å være i samsvar med selskapets formål.

e) Hvordan er selskapets økonomiske stilling?

Selskapets økonomi vurderes som god.

Rådmannens vurdering

Rådmannen har ingen kommentarer utover det som framgår ovenfor.

www.rks.arkivplan.no

Kommunalt samarbeid etter kommunelovens § 28

Dalane Friluftsråd § 28

Dalane Friluftsråd (DF) er et interkommunalt samarbeidsorgan mellom kommunene Bjerkreim, Eigersund, Lund og Sokndal.

Eigersund kommune er vertskommune.

Friluftsrådets virksomhet finansieres gjennom kontingent fra medlemskommunene, administrasjonstilskudd fra Friluftsrådenes Landsforbund (FL) og Rogaland fylkeskommune. I tillegg søker friluftsrådet prosjekttilskudd fra ulike tilskuddsordninger.

Styret i DF velges av kommunestyrene og velges for den kommunale valgperioden.

Styret har fem politiske medlemmer med varamedlem.

Eigersund kommune har to representanter og de andre Dalanekommunene én representant hver.

<http://www.friluftsrad.no/dalane/4392.4496.Dalane-friluftsrad-HOVEDSIDE.html>

Dalane Interkommunale Barnevern § 28

Det er inngått avtale om Interkommunalt barnevern for kommunene Eigersund, Lund og Sokndal.

Eigersund kommune er vertskommune.

Ansvar i barnevernet er delt mellom kommunene og staten.

Kommunalt barnevern har ansvar for hvert enkelt barn og ungdom i kommunen, mens Bufetat blant annet har ansvar for rekruttering av fosterhjem, institusjonsplasser og plasseringstiltak i akuttstiasjoner.

Formålet med avtalen er å øke den totale kompetansen i barnevernet og at det statlige og kommunale barnevernet skal jobbe sammen og utfylle hverandre.

Barneverntjenesten skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. Jfr. Lov om barneverntjenester § 1-1.

Barnevernet har som sin spesielle oppgave å ta vare på de mest utsatte barna. Barnevernet skal beskytte barn mot omsorgsvikt og motvirke at barn lider fysisk og psykisk overlast.

Blir barneverntjenesten kjent med slike forhold, har det en lovbestemt plikt til å undersøke hvordan barnet har det, og om nødvendig sette i verk tiltak.

Barnevernets arbeid er en blanding mellom støtte og kontroll.

Det skal gis hjelp og støtte for at hjemmet skal kunne makte sitt oppdrageransvar, men det er også plikt til å gripe inn dersom dette ikke nytter.

<http://www.eigersund.kommune.no/dalane-barnevern.4994642-148494.html>

Interkommunalt Bofellesskap (IBO) § 28

IBO eies av de fire Dalanekommunene i fellesskap og ligger på det tidligere Bakkebø- området på Slettebø. IBO består av 6 leiligheter.

Eigersund kommune er vertskommune, har ansvar for den daglige driften og disponerer 3 leiligheter, mens Bjerkreim, Sokndal og Lund kommuner disponerer en leilighet hver.

Målgruppen for kommunesamarbeidet er personer med langvarig og alvorlig psykisk problematikk. IBO's primære oppgaver er å gi beboerne et godt botilbud som inkluderer omsorg, tilsyn, fritidsaktiviteter og opplæring- alt med utgangspunkt i den enkelte brukers individuelle behov. Det er en målsetting at IBO skal utvikles som et ressurscenter som de enkelte kommunene som eiere kan benytte seg av.

<http://www.eigersund.kommune.no/ibo.175608.no.html>

Øyeblikkelig Hjelp § 28

Hå kommune er vertskommune iht. kommunelovens § 28.

Kommunen skal sørge for tilbud om døgnopphold for helse- og omsorgstjenester til pasienter og brukere med behov for øyeblikkelig hjelp. Denne plikten trådte i kraft 1. januar 2016 for pasienter med somatisk sykdom.

Fra 1. januar 2017 skal denne plikten også gjelde for pasienter med psykiske helse- og rusmiddelproblemer.

Formålet med samarbeidet er mulighet til innleggelse ved akutt forverring av kjent tilstand (sykdom) og akutt nyoppstått sykdom med avklart diagnose som krever observasjon og behandling (men ikke innleggelse sykehus), og når det trengs en avklaring på om pasienten kan returnere til eksisterende omsorgsnivå eller må overføres til et annet omsorgsnivå, der henvisende lege mener pasienten kan observeres utenfor sykehus

Krisesenteret i Stavanger § 28

Krisesenteret i Stavanger er et kommunalt tilbud til kvinner, menn og deres barn.

Stavanger kommune er vertskommune og driver Krisesenteret for egne innbyggere, samt innbyggere i følgende kommuner:

Bjerkreim, Eigersund, Finnøy, Forsand, Gjesdal, Hjelmeland, Hå, Klepp, Kvitsøy, Lund, Randaberg, Rennesøy, Sandnes, Sola, Sokndal, Strand og Time.

Krisesenteret i Stavanger skal gi et tilbud til fysisk, psykisk og seksuelt mishandlede kvinner, menn og deres barn, her innunder også individer utsatt for tvangsekteskap eller menneskehandel.

Tjenester Krisesenteret tilbyr:

- Råd og veiledning gjennom individuelle samtaler og/eller gruppesamtaler
- Bistand til å ordne praktiske utfordringer som økonomi og nytt bosted.
- Foreldreveiledning
- Et midlertidig bosted når dette er nødvendig.
- Formidling av kontakt til andre deler av hjelpeapparatet, eksempelvis advokat, Alternativ til vold, NAV og andre.

Regionråd Dalane (§28)

Regionråd Dalane ble opprettet 01.01.2014.

Ordfører, varaordfører og rådmenn i Dalanekommunene er medlemmer i rådet.

Ledervervet og sekretariatsfunksjonen skal gå på rundgang mellom kommunene, to og to år i følgende rekkefølge; Bjerkreim, Lund, Sokndal og Eigersund.

Bjerkreim kommune skal ha sekretariatet i 2014 og 2015, og derfor er ordfører og varaordfører i Bjerkreim kommune leder og nestleder av rådet i 2014 og 2015.

Fra 2016 vil Lund kommune ha leder og nestleder vervet.

www.bjerkreim.kommune.no/politikk/ordforaren/regionrad-dalane/

Kommunale foretak (KF)

Ingen registrerte.

STIFTELSE

Dalane Folkemuseum

Dalane Folkemuseum er et av Rogalands 4 regionmuseer.
Museet eier og forvalter bygninger / anlegg i alle Dalane-kommunene samt i Hå.
Museets hovedanlegg er i egne bygninger på Slettebø, Eigersund.

Formål

I stiftelsen sine vedtekter, § 2 står det følgende:

Dalane Folkemuseum er en del av det nasjonale museumsnettverket og Rogaland fylkessamlede museumsvesen.

Muséet er en selvstendig vitenskapelig institusjon hvis formål er å dokumentere den lokale så vel som den generelle kulturhistorie. Muséet skal arbeide med, og formidle materiale om, liv, virksomhet og historie i Dalane fram til nåtiden, og dokumentere den lokale så vel som den generelle kulturhistorie.

Muséet vil, så langt det er forsvarlig, arbeide for at kulturminner blir vernet og nyttet på sitt opprinnelige sted.

Dalane Folkemuseum arbeider for å styrke og videreutvikle museumsvirksomheten i Dalane.

Styringsform og styringsorganer

Selskapet er en opprettet i medhold av stiftelsesloven av 26. juni 2007.

Årsmøtet er selskapets øverste organ.

Styret : Består av 8 medlemmer og varamedlemmer. Hver av Dalanekommunene har 1 representant, venneforeningen 2, Rogaland fylkeskommune 1 og de ansatte 1 representant. Når ikke annet fremgår av selskapsavtalen velges styrets medlemmer for to år, og valgperioden kan ikke settes lengre enn 4 år.

Kommunens økonomiske engasjement

I en stiftelse er det ingen eiere og ingen forpliktelser for Sokndal kommune.

Av Dalanekommunene er det bare Eigersund kommune som yter tilskudd til stiftelsen.

Nøkkeltall fra selskapet

Regnskapsår	2015	2014
Resultat:		
Driftsinntekter	8.875	8.692
Driftsresultat	580	301
Årsresultat	715	(127)
Balanse:		
Omløpsmidler	6.783	5.717
Anleggsmidler	19.940	21.027
Sum eiendeler	26.723	26.744
Kortsiktig gjeld	3.020	3.264
Langsiktig gjeld	15.277	15.269
Egenkapital	8.426	7.711
Sum egenkapital og gjeld	26.723	26.744
Annet		
Egenkapitalandel	31,53%	28,83%

(Alle tall i hele 1.000 kr.) i 2015 var det 10,8 faste årsverk ved Dalane Folkemuseum.

Vurdering

a) Har kommunens engasjement fortsatt gyldighet?

Rådmannen mener at det kommunale engasjementet har gyldighet.

b) Er selskapets drift i samsvar med selskapets formål?

Dalane Folkemuseum har utarbeidet en formålsparagraf som sier hva selskapet skal drive med.

Stiftelsens drift vurderes å være i samsvar med selskapets formål.

c) Hvordan er selskapets økonomiske stilling?

Selskapets økonomi vurderes som god.

Rådmannens vurdering

Rådmannen har ingen kommentarer utover det som framgår ovenfor.

www.dalanefolkemuseum.no

Andre stiftelser

Sokndal Bygdetun

Sokndal Bygdetun ble stifta i 1994 med utgangspunkt i tre bygninger på Eik prestegård.

Etter hvert overtok bygdetunet Tollpakkhuset i Rekefjord.

Begge disse stedene har det blitt gjort et betydelig arbeid på dugnad for å restaurere bygningene.

Bygdetunet er ei forening som arbeider med Sokndals historie knytta til personer, hendelser og gjenstander.

www.facebook.com/sokndalbygdetun/

Vinterlandbruksskolen Jæren

Sokndal kommune yter tilskudd til Stiftelsen Vinterlandbruksskolen Jæren.

Vinterlandbruksskolen gir forskjellige kurstilbud / studietilbud til bønder.

Sokndal kommune betaler et årlig tilskudd til Vinterlandbruksskolen.

Ut fra tilgjengelig informasjon var det ingen heltidselever ved skolen fra Sokndal i 2015.

Det faste årlige tilskuddet per kommune er kr. 10.000.

http://vlj.no/om_skulen/vinterlandbruksskolen_pa_jaeren/

Nordsjøvegen

Nordsjøvegen ble stiftet i 1999 og er et samarbeidsorgan opprettet av og for kommuner langs kysten i Rogaland og Vest-Agder.

16 kommuner var registrert som medlemmer i 2015, herunder Sokndal kommune.

Reiselivsproduktet Nordsjøvegen er en 430 lang reiserute for bilturister som går langs

Nordsjøveien fra Kristiansand i sør til Haugesund i Nord.

www.nordsjovegen.no/hjem

Medlemskap / andre

KLP

Kommunal Landspensjonskasse (KLP) leverer pensjons- finans- og forsikringstjenester til kommuner og fylkeskommuner, helseforetak og til bedrifter både i offentlig og privat sektor, og til deres ansatte.

KLP-konsernet har en forvaltningskapital på 589 milliarder kroner.

KLP er et gjensidig eid selskap, derfor er KLPs kunder på offentlig tjenstepensjon også KLPs eiere.

KLP-konsernet har ca 950 ansatte.

Næringsforeningen i Stavanger

Organisasjonen ble etablert i 1836.

Næringsforeningen i Stavanger-regionen er landets største næringsforening og handelskammer.

På vegne av medlemsbedriftene arbeides det for å fremme næringslivets interesser og sikre at regionen har de kvaliteter som gjør at folk ønsker å bo og arbeide her. Næringsforeningen i Stavanger er regionens største møtearrangør, utgir næringslivsmagasinet Rosenkilden og har en rekke tjenester og tilbud til næringslivet.

Næringsforeningen er til stede i hele Stavanger-regionen – fra Dalene i sør til Ryfylke i nord. Næringsforeningen har en lokal tilstedeværelse i hele regionen med egne ressursgrupper.

Det arrangeres egne medlemsmøter i Egersund, Bryne, Gjesdal, Sandnes, Sola, Risavika, Randaberg, Rennesøy, i Ryfylke og i Stavanger.

Sokndal Næringsforening

Det er ca. 55 medlemmer i Sokndal Næringsforening.

Sokndal kommune er medlem og betaler en årskontingent på kr 8.000,-.

Næringssjefen i Sokndal møter som sekretær på styremøter og medlemsmøter.

Sokndal kommunene har 2 representanter i Næringsforeningens styre.

Fra vedtektene hitsettes:

§ 1: Sokndal Næringsforening er en sammenslutning av firmaer, handelsdrivende, håndverkere, industridrivende, representant fra Sokndal kommune, bondeorganisasjoner og fiskeriorganisasjoner.

§ 2: Sokndal Næringsforenings formål er å ivareta og fremme handelens, håndverkets, service, industriens og kommunens interesser i et fellesskap.

Biblioteksentralen AL

Biblioteksentralen leverer bøker, katalogdata, innbindingstjenester, bibliotekmateriell, inventar og innredning, bibliografiske produkter og hjelpemidler samt andre hjelpemidler og tjenester.

Sentralen, som ble opprettet i 1952 og som overtok virksomheten til Folkeboksamlingenes Ekspedisjon (opprettet 1902), eies av fylkeskommuner, kommuner, KS og Norsk bibliotekforening.

Risiko, politisk kontroll og styring

Rent generelt må risiko, etter rådmannens vurdering, måles iht. til sannsynlighet og konsekvenser, dvs. **Risiko = Sannsynlighet multiplisert med konsekvenser**, noe som kan synliggjøres ved hjelp av følgende modell:

Sannsynlighet	Konsekvens →	Ubetydelig	Liten	Moderat	Stor	Katastrofal
Svært høy Høy Moderat Lav ↓ Usannsynlig						

Risikohåndtering må iverksettes når avdekket risiko er høyere enn akseptabelt risikonivå. Restrisiko håndteres ved hjelp av sikkerhetstiltak, enten for å redusere konsekvensene av eller sannsynligheten for uønskede hendelser.

Det er selskapets ansvar å gjennomføre nødvendige risikovurderinger internt i selskapet mens eier må vurdere risiko ved eierskapet i de ulike selskapene hvor kommunen er involvert.

De viktigste AS'er og IKS'er hvor Sokndal kommune har eierandel

Risiko og politisk kontroll og styring:

Følgende typer økonomisk risiko og politisk kontroll kan være aktuelt å vurdere.

- A. er høy grad av økonomisk risiko – liten direkte politisk styring
- B. er høy grad av økonomisk risiko – stor grad av politisk styring
- C. er lav økonomisk risiko – liten direkte politisk styring
- D. er lav økonomisk risiko – stor grad av politisk styring

Ut fra dette kan gis følgende vurderinger av resultatoppnåelsen:

a) Økonomisk risiko – liten direkte politisk styring

I denne gruppen av selskaper har kommunen stor eierandel eller eierandelen har en stor verdi. Utbytte til kommunen i 2015 kommer fra disse selskapene, dvs. fra Dalane energi IKS. Selskapet har etablert flere datterselskaper hvor det er lite eller ingen politisk representasjon, men i prinsippet skal dog representantskapet gjennom konsernet få tilstrekkelige opplysninger til å indirekte vurdere om økonomisk risiko, styring og kontroll er tilstrekkelig for Sokndal kommune..

Endring i eksterne rammebetingelser kan gi endringer i forhold til verdien av selskapene for kommunen. Også usikkerhet i forhold til utbytte kan i prinsippet medføre en stor økonomisk risiko, men ikke i særlig større grad enn f.eks. statlige endringer i kommunens inntektssystem. Det er vedtatt at Dalane energi IKS fra 2017 skal bli et aksjeselskap (Dalane energi AS). Dette vil minimalisere eierkommunene sin økonomiske risiko, men det kan vurderes om ikke den indirekte politiske styringen kan bli noe redusert ved overgangen fra IKS til AS.

b) Høy grad av økonomisk risiko – stor grad av politisk styring

Ved utgangen av 2015 var det ingen av kommunens eierskap som kan entydig plasseres i denne kategorien.

c) Lav økonomisk risiko - liten direkte politisk styring

IKS'ene i denne gruppen er selskaper som i hovedsak leverer tjenester til eierkommunene. Det er Rogaland Revisjon IKS og Dalane Interkommunale Miljøverk IKS (Svåheia Avfall AS) som av disse er i en konkurranseutsatt situasjon.

c) Lav økonomisk risiko – stor grad av politisk styring

Foretakene er en del av kommunen som rettssubjekt og kommunestyret utøver eieroppgavene. Sokndal kommune har opplyst at de ikke har kommunale foretak. Kommunen bærer all risiko vedrørende foretakene, samtidig er det kommunestyret som vedtar økonomisk ramme og årsoppgjørdisposisjoner.

Generelt og spesielt om IKS'ene og AS'ene

Selskapene som Sokndal kommune har eierandel i drives etter rådmannens vurdering i hovedsak i tråd med de forutsetningene (vedtektene) som ble lagt til grunn da de ble etablert. Dog har det og vil skje endringer alle selskapene skjedd endringer, og det er derfor, etter rådmannens vurdering, viktig at eierne jevnlig foretar en gjennomgang av det kommunale engasjementet og foretar en vurdering om det bør gjøres endringer i eierstrategien (må ikke forveksles med selskapenes strategier for å nå de mål som eierne har satt).

Under følger en kort oppsummering i forhold til selskaper hvor det kan medføre økonomiske eller andre konsekvenser for Sokndal kommune dersom en vanskelig likviditetsmessig situasjon skulle oppstå.

Dalane energi IKS

Dalane energi IKS (AS) vurderes som et solid selskap som driver i tråd med selskapets formål / vedtekter. Risiko innenfor energisektoren (fornybar energi) synes i dag som lav og framtidsutsiktene for god inntjening bør være til stede.

Fra 2016 er selskapet omdannet til et AS og nye vedtekter etc. er vedtatt av eierkommunene. Selv om selskapet i 2016 ble omdannet til et AS bør det foretas en diskusjon i forhold til politisk kontroll og styring med datterselskapene.

Dalane Miljøverk IKS

Eierne bør i samarbeid med styret gjennomgå visjon og målsettinger for selskapet.

Risiko vurderes som moderat, men i forhold til den mest konkurranseutsatte delen av selskapet kan det hefte en større risiko. Det bør vurderes om selskapet skal omdannes til et AS for å redusere eierrisikoen.

Rogaland Revisjon IKS

Selskapet hadde underskudd i 2014 og 2015 med over 4 mill.kr. totalt.

Det er bekymringsfullt dersom denne trenden ikke snus i 2016, men i årsberetningen for 2015 skrives det at den underliggende ordrettilgangen for 2016 er god.

Risiko i forhold til selskapet vurderes som moderat, men selskapet kan miste inntekter dersom deltakerkommunene velger å konkurranseutsette revisjonstjenester.

Fusjonering med andre revisjonsenheter og / eller omdanning til et SA eller et AS bør vurderes som en del av visjon, mål og eiers risikovurdering.

Uninor AS

Med utgangspunkt i regnskapsåret 2015 vurderes risiko for selskapet som over moderat og strukturelle grep bør vurderes for å sikre en effektiv og framtidsrettet drift.

Selskapet er organisert som et AS og iht. til aksjeloven hefter dermed Sokndal kommune kun med innskutt kapital. Slik sett er den økonomiske forpliktelsen lav, men samtidig er det et faktum at selskapet utfører tjenester som Sokndal kommune vil være forpliktet til å etablere dersom selskapet oppløses. Dermed vurderes den økonomiske risikoen / konsekvensene av en vanskelig likvid situasjon slik at det ikke vil være utenkelig at kommunen må skyte inn ytterligere kapital for å sikre den driften, jf. sak i 2009 hvor eierkommunene måtte skyte inn kapital for å bedre selskapets likviditet.

Annet

For å kunne danne seg et enda bedre bilde av selskapenes (AS'er og IKS'er) sin økonomiske situasjon vil rådmannen anbefale at selskapene sin rentabilitet synliggjøres og kommenteres i årsregnskap / årsberetning.

Dette da det er viktig for en eier, spesielt i selskaper hvor det deles ut utbytte, å kunne følge opp selskapet har vært i stand til å oppnå en avkastning som overstiger avkastningskravet. Jf. også vedlegg 4.

For selskaper hvor det deles ut utbytte til eierne, eller hvis det er planer om det, mener rådmannen at det bør forsøkes avklart hvilket utbyttelnivå (kroner) som forventes av selskapet. Om mulig bør selskapet bygge opp en "buffer" i gode tider med større overskudd enn forventet slik at eier kan forvente omtrent samme utbytte hvert år - også hvis selskapet har et dårlig år - noe som vil gi bedre forutsigbarhet for eierkommunene i bl.a. budsjettsammenheng.

Rådmannens anbefalinger

Sokndal kommune og prinsipper for eierstyring

1. Kommunen skal være en krevende og aktiv eier med klare mål og strategier for sitt eierskap.
2. Valg av selskapsform skal baseres på en grundig vurdering av kommunens behov, styringsbehov og mål for virksomheten.
3. Målet for selskapsorganisering er å oppnå kostnadseffektiv tjenesteproduksjon, bedre kvalitet på tjenester, og en god ansvars- og oppgavefordeling i kommunen.
4. Kommunen, sammen med øvrige eiere, skal angi visjon og mål for selskapet.
5. Selskapenes kapitalstruktur skal være tilpasset formålet med eierskapet.
6. Selskapene skal være bevisst sitt samfunnsansvar.
7. Kommunens eierskap skal være basert på åpenhet og meroffentlighet.
8. Kommunen vil be sine eierrepresentanter i IKS'er og AS'er arbeide for at selskapene, som ikke har etiske retningslinjer, lager etiske retningslinjer for virksomheten.
9. Kommunens interesser skal fremmes gjennom selskapene sine eierorganer.
10. Det skal etableres et system hvor eierrepresentantene gjennomfører forhåndsdrøftinger i viktige saker og gir rask tilbakemelding til eierkommunene.
11. Styresammensetningen bør bygge på kompetanse og mangfold ut fra selskapets behov. Styreutnevnelser i de enkelte selskaper bør foretas på grunnlag av en valgkomité oppnevnt av eierne hvor det foretas særskilte habilitets- og kompetansevurderinger av styrekandidatene.
12. Styret har ansvar for at selskapet har god intern kontroll, gode systemer for risikostyring og informative nettsider for både innbyggere, kunder og eiere.
13. Styret er ansvarlig for å realisere visjon og mål satt av eierne.
14. Lønnsnivået i selskapet bør være konkurransedyktig uten å være lønnsledende.
15. Opplæring av kommunalt valgte styremedlemmer og kommunalt valgte representanter i representantskap, generalforsamling og årsmøte er et kommunalt ansvar. Medlemmene / eierrepresentantene skal minst én gang i hver kommunestyremøte gjennomgå nødvendig opplæring om kommunalt eierskap samt rollefordeling mellom eiere, styre, representantskap, generalforsamling og årsmøte. Opplæringen bør være i tråd med KS sin anbefaling om obligatorisk opplæring av og informasjon til folkevalgte.
16. I selskaper av en viss størrelse, hvor kommunen har et eierskap, bør / må eierkommunene arbeide for at selskapet tar inn lærling(er).
17. Eierne må sikre at lovverket følges med krav om 40 % kjønnsrepresentasjon i styrene for både interkommunale selskap, aksjeselskap og aksjeselskap hvor kommuner og har eiermajoritet.
18. Innkalling til møter i representantskap, generalforsamling og årsmøter skal sendes til kommunens postmottak med kopi til ordfører og rådmann.
19. Det vises også til KS sine 19 anbefalinger vedrørende kommunalt eierskap som utfyller og supplerer ovenstående punkt, jf. vedlegg 1.

Årsregnskap / årsmelding bør også vise følgene for IKS'er / AS'er av en viss størrelsesorden / selskaper hvor det kan være mulig å dele ut utbytte:

Netto driftsmargin	Driftsresultat i % av driftsinntekter
Totalrentabilitet	Driftsresultat + finansinntekter i % av gjennomsnittlig totalkapital
Egenkapitalrentabilitet	Årsresultat i % av gjennomsnittlig egenkapital
Likviditetsreserve	Frie betalingsmidler + udisponerte trekkretter / ramme
Egenkapital	Egenkapital x 100 Totalkapital

VEDLEGG 1

KS` anbefalinger – kommunalt eierskap

Nr. 1 Obligatorisk opplæring av og informasjon til folkevalgte

Kommuner bør som en del av folkevalgtopplæringen gjennomføre obligatoriske kurs og/eller eierskapsseminarer for samtlige folkevalgte i de ulike aspektene knyttet til eierstyring av utskilt virksomhet. Den første opplæringen bør gjennomføres i løpet av de første 6 månedene av valgperioden og senere med oppfølging etter 2 år. Det anbefales at kommunestyret etter gjennomføring av generalforsamling, får forelagt en oversikt over status for selskapene.

Nr. 2 Utarbeidelse av eierskapsmeldinger

Kommuner skal foreta en politisk gjennomgang av virksomhet som er organisert som selvstendige rettssubjekter eller interkommunale organer gjennom utarbeidelse av en eierskapsmelding. Eierskapsmeldingen bør gjennomgås og eventuelt revideres hvert år i kommunestyret. Eierskapsmeldingen skal følges av strategier og formål/selskapsavtale for det enkelte selskap. Alt eierskap i selvstendige rettssubjekter skal fremgå på en klar og instruktiv måte i kommunens årsberetning.

Interkommunale eierskapsmeldinger kan også utarbeides.

Nr 3 Utarbeidelse og revidering av selskapsstrategi og selskapsavtale/vedtekter

Selskapets virksomhet skal tydeliggjøres i vedtektene/selskapsavtalen. Innenfor rammen av vedtektene/selskapsavtalen bør selskapet ha klare mål og strategier for sin virksomhet. Eierne skal ha et bevisst forhold til en eventuell forventet avkastning.

For selskaper som opererer innenfor et marked skal prinsippene for en eventuell utbyttepolitikk klargjøres og deretter fremmes for eierorganet gjennom selskapsavtalen/vedtektene.

Langsiktighet og samfunnsansvar bør legges til grunn for det kommunale/fylkeskommunale eierskap.

Formålsangivelsen i selskapsavtale/vedtekter bør vurderes med jevne mellomrom for å se om det er behov for endringer.

Nr 4 Vurderinger og valg av selskapsform

Det er eiers ansvar å sikre en selskapsform som er tilpasset virksomhetens formål, eierstyringsbehov, markedsmessige forhold og konkurransereguleringen. Skal selskapet ta risiko og operere i et marked bør det etableres et selskap med begrenset ansvar. Der selskapet skal yte tjenester til eierne i egenregi kan både interkommunale selskap og foretak være hensiktsmessige former. Stiftelser er ikke anbefalt for virksomhet som krever eierstyring.

Nr. 5 Fysisk skille mellom monopol og konkurransevirkomhet

Selskaper som opererer med konkurransevirkomhet i tillegg til monopolvirkomhet, bør som hovedregel skille ut virksomheten for å unngå mistanke om muligheten for rolleblanding og krysssubsidiering. Organiseringen av konkurranseutsatt virksomhet bør så langt mulig være ledelsesmessig, personalmessig og fysisk atskilt fra monopolvirkomheten. Dette må være utgangspunktet, og oppfyller man ikke dette må det være en bevissthet om hvorfor.

Nr 6 Tilsyn og kontroll med kommunale foretak og med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper

Kommunestyret har både et tilsyns og kontrollansvar for å sikre at kommunen når sine mål, at regelverket etterleves og at etiske hensyn ivaretas. Kontrollen utføres blant annet gjennom regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll.

Kontrollutvalget er delegert denne funksjonen fra kommunestyret og har derfor en spesielt viktig rolle i eierstyringen.

Nr 7 Sammensetning og funksjon til eierorgan

For aksjeselskap og interkommunale selskaper anbefales det at kommunestyret oppnevner politisk ledelse som selskapets eierrepresentanter i eierorganet.

Eierutøvelsen skal speile kommunestyrets samlede/flertallsbeslutning. Det er sentralt at det opprettes en forutsigbar og klar kommunikasjon mellom eierorgan og kommunestyre i forkant av generalforsamling/representantskapsmøte.

Nr 8 Gjennomføring av eiermøter

De formelle eiermøtene er enten generalforsamling eller representantskap, men det kan også innkalles til eiermøter i tillegg til disse. Styret bør tilrettelegge for at flest mulig av eierorganets medlemmer kan delta i generalforsamling/representantskapet og at dette blir en effektiv møteplass for aksjeeierne og styret. Dette gjøres ved å følge lovens regler om innkalling, at saksdokumentene er utførlige nok til å ta stilling til sakene, at eierne som ikke kan møte skal kunne stemme ved bruk av fullmakt (gjelder ikke interkommunale selskaper), at styret, revisjon og valgkomité er tilstede samt rutiner for at eierorganet velger møteledelse.

Nr 9 Eiers krav til profesjonelle styrer i kommunal sektor

Det er eiers ansvar å sørge for at styret sammensettes og gis de nødvendige styringsrammene for å utøve sitt virke som et profesjonelt organ. Et profesjonelt styre som kollegium består av personer med egnede personlige egenskaper som utfyller hverandre kompetansemessig.

Nr 10 Valgkomité for styreutnevning i aksjeselskap og interkommunale selskaper

Ved valg av styre til selskaper organisert etter aksjeloven og lov om interkommunale selskaper bør det vedtektsfestes bruk av valgkomité hvor formålet er å sikre sammensetning av styre med komplementær kompetanse og i tråd med eiers formål med selskapet. Representantskapets/generalforsamlingens leder velger leder av valgkomiteen. I selskap med flere eierkommuner bør valgkomiteen sammensettes for å speile eierandel. Flertallet av valgkomiteen bør være uavhengige av styret og ansatte. Valgkomiteens innstilling bør begrunnes. Valgperioden kan vedtektsfestes, men allikevel være fleksibel i forhold til eiers behov for kompetanse.

Nr 11 Rutiner for kompetansevurdering av selskapsstyrene

Eier har ansvar for å sikre at styret besitter den nødvendige kompetansen for å nå selskapets mål, jmf. punkt 9. I dette ligger det også at eier står fritt til å skifte ut styremedlemmer innenfor valgperioden. Men styret selv har også et selvstendig ansvar for å jevnlig vurdere egen kompetanse i forhold til eiernes formål med selskapet og det er derfor anbefalt en rekke rutiner for å sikre nødvendig kompetanse.

Nr 12 Styresammensetning i konsernmodell

Styret i morselskap bør ikke sitte i styret til datterselskap. Konserndirektøren kan være representert i datterselskapenes styrer. Dersom datterselskap yter tjenester til morselskap i konkurranse med andre bør det være ledelsesmessig og funksjonelt skille mellom selskapene for å unngå inhabilitet og rolleblending i anbudsprosesser.

Dersom det i konsernet er et datterselskap som yter monopol tjenester til sine eiere eller innbyggerne i eiers kommuner bør eksterne kandidater ha flertall i datterstyret.

Nr 13 Oppnevning av vararepresentanter

Der det utpekes vara til styre bør ordningen med numerisk vara benyttes for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret.

Nr 14 Habilitetsvurderinger og politisk representasjon i styrene

Det er opp til hvert enkelt eierorgan (representantskap/generalforsamling) å avgjøre hvilken type kompetanse et styre skal ha. I utgangspunktet anbefales det å unngå situasjoner der styrets medlemmer jevnlig blir vurdert i forhold til forvaltningslovens regler om habilitet og derfor kritisk vurderer bruken av ledende politikere i selskapsstyrene. Det anbefales at styrene etablerer faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter, og at kommunestyret oppretter en valgkomité som innstiller til det organ som skal velge styrerepresentanter.

Nr 15 Kjønnrepresentasjon i styrene

I loven er det nå krav om 40 % kjønnrepresentasjon i styrene for både interkommunale selskap, aksjeselskap og aksjeselskap hvor kommuner og fylkeskommuner har eiermajoritet. Egne rekrutteringsseminar bør iverksettes der det er vanskelig å oppnå lik kjønnrepresentasjon.

Nr 16 Godtgjøring og registrering av styreverv

Kommunen bør i forbindelse med utarbeidelse og eventuell revidering av eiermelding gjennomføre en prinsipiell diskusjon om honorar som grunnlag for eierorganets fastsetting av styrehonorar, uavhengig av organisasjonsform. Alle som påtar seg styreverv for kommunale selskaper bør registrere vervene på www.styrevervregister.no

Nr. 17 Arbeidsgivertilhørighet i selvstendige rettssubjekter

Det anbefales at selskapene ved utskilling av virksomhet til selvstendige rettssubjekter søker medlemskap i en arbeidsgiverorganisasjon

Nr. 18 Utarbeidelse av etiske retningslinjer

Det anbefales at eier påser at selskapsstyrene utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften.

Nr. 19 Administrasjonssjefens rolle i kommunale og fylkeskommunale foretak.

Administrasjonssjefens rolle som budsjettansvarlig for kommunens samlede økonomiske virksomhet herunder foretakene kombinert med manglende instruksjonsmyndighet overfor daglig leders disponeringer bør være gjenstand for en samhandlingsdiskusjon ved opprettelse av foretak.

VEDLEGG 2

Informasjon om ulike selskapstyper m.v.

§§27 og 28 selskaper

- ▣ § 28
- ▣ Vertskommunemodell hvor en eller flere kommuner kjøper tjenester fra en annen kommune, feks. Barneverntjeneste, PPT, Brann- og redningstjeneste etc.
- ▣ Vertskommunen har ansvar for tjenesteproduksjonen.
- ▣ **2 modeller:** Administrativ vertskommune (oppgaver av ikke prinsipiell art) og Vertskommune med felles folkevalgt nemnd (kan treffe beslutninger av prinsipiell art – delegert myndighet).
- ▣ § 27
- ▣ Flere kommuner etablerer et selskap som har som formål å produsere en tjeneste, feks. Kontrollutvalgssekretariat.
- ▣ Det må lages vedtekter for selskapet.
- ▣ Selskapet skal ha eget styre.
- ▣ § 27 selskaper kan både være og ikke være eget rettssubjekt, men vil vanligvis være egne rettssubjekter når de har myndighet til å foreta ansettelse, vedta egne budsjetter etc.

Kommunale foretak (KF)

- ▣ En noe mer selvstendig stilling enn det som gjelder i den tradisjonelle etatsmodellen. Eget styre, kommunestyret er "generalforsamling".
- ▣ Et KF er ikke en egen juridisk enhet, men del av kommunen som rettssubjekt.
- ▣ Skal ha egne vedtekter.
- ▣ Ansatte vil fortsatt ha kommunen som arbeidsgiver.
- ▣ Forvaltning av foretaket ledes av eget styre og daglig leder.
- ▣ Styret kan bestå av både representanter for kommunen og private aktører, eks. NN Havn KF hvor både kommunale politikere og næringsaktører fra havnen er representert.
- ▣ Må forholde seg til kommunebudsjettet / økonomiplanen.
- ▣ Øverste myndighet er kommunestyret.
- ▣ Styret har myndighet til å treffe avgjørelse i alle saker som gjelder foretaket og dets virksomhet.
- ▣ Styret har myndighet til å opprette og nedlegge stillinger og til å treffe avgjørelser i personalsaker.
- ▣ Rådmannen har ikke instruksjons- eller omgjøringsmyndighet overfor foretakets daglige leder.
- ▣ Etter kommuneloven § 72 nr 1 kan rådmannen instruere om at iverksettelsen av en sak skal utsettes til kommunestyret har behandlet saken.

Interkommunale selskaper (IKS)

- ▣ Kan bare opprettes av kommuner, fylkeskommuner eller andre interkommunale selskaper.
- ▣ Selvstendig juridisk enhet, har eget styre.
- ▣ Deltakerne har samlet sett et ubegrenset ansvar for selskapets forpliktelser.
- ▣ Deltakerne skal opprette en skriftlig selskapsavtale.
- ▣ Forvaltningen av selskapet ligger hos styret og daglig leder.
- ▣ Deltakerne utøver sin myndighet i selskapet gjennom representantskapet som er selskapets eierorgan og øverste myndighet.
- ▣ Behandler selskapets regnskap, budsjett og økonomiplan samt andre saker som etter lov og vedtekter skal behandles i representantskapet.
- ▣ Hver representant har 1 stemme dersom annet ikke er bestemt i selskapsavtalen.
- ▣ Styrets leder og daglig leder har plikt til å være til stede i representantskapets møter.

Aksjeselskap (AS)

- ☐ Kan eies av en kommune eller fylkeskommune alene, sammen med andre kommuner og fylkeskommuner eller sammen med private rettssubjekter, har eget styre som velges av generalforsamlingen eller bedriftsforsamlingen.
- ☐ Eierne har begrenset økonomisk risiko for selskapets økonomiske forpliktelser.
- ☐ Deltakerne skal opprette en skriftlig selskapsavtale.
- ☐ Selskapet ledes av styret og daglig leder. Styret har det overordnede ansvaret for at selskapet drives i samsvar med eiernes formål og innenfor rammen av lovverket.
- ☐ Generalforsamlingen er selskapets øverste myndighet. Gjennom generalforsamlingen, utøver eierne den øverste myndigheten i selskapet.
- ☐ Innen 6 måneder etter utgangen av hvert regnskapsår skal det holdes ordinær generalforsamling.
- ☐ Godkjenning av årsregnskap og årsberetning, utdeling av utbytte samt andre saker som etter lov eller vedtekter hører under generalforsamlingen.
- ☐ Styrets leder og daglig leder har rett og plikt til å være til stede under generalforsamlingen.
- ☐ 1 aksje = 1 stemme hvis ikke annet er bestemt i vedtekter / aksjonæravtale.

Bedriftsforsamling (Aksjelovens § 6-35).

- ☐ Etablert i 1972 som en del av en større bedriftsdemokratisk reform, obligatorisk fram til 1988.
- ☐ I selskaper med flere enn 200 ansatte skal det velges en bedriftsforsamling på 12 medlemmer eller et høyere antall, delelig med tre, som fastsettes av generalforsamlingen. . $\frac{2}{3}$ av medlemmene velges av generalforsamlingen og $\frac{1}{3}$ av de ansatte i selskapet.
- ☐ Er plassert "mellom" generalforsamlingen og styret.
- ☐ Foretar styrevalg/valg av styreleder, fører tilsyn med styret og administrasjonen og fatter vedtak i spesielt viktige saker for selskapet, men i praksis er det ofte "sandpåstrøing".
- ☐ Gir uttalelse til styrets forslag til årsregnskap / godkjenning av disposisjon av årsresultatet.
- ☐ Kan gi styret anbefalinger i hvilken som helst sak.
- ☐ Ett medlem, én stemme.
- ☐ Det kan inngås avtale med fagforeninger som representerer minst $\frac{2}{3}$ av de ansatte om ikke å ha bedriftsforsamling mot at de ansatte får 1 ekstra representant i styret eller 2 observatører – mange bedrifter har benyttet seg av denne muligheten som ble innført i 1988.

Samvirkeforetak (SA)

- ☐ Samvirkeforetak har medlemmer, men ikke eiere.
- ☐ Ingen begrensninger for hvem som kan være medlem.
- ☐ Styres av de som handler med foretaket og som dermed har direkte nytte av den virksomhet som drives.
- ☐ Et samvirkeforetak er ikke et selskap.
- ☐ Må ha egne vedtekter.
- ☐ Samvirkeforetak har ikke fritt omsettelige eierandeler og kan følgelig ikke kjøpes opp.
- ☐ Årsmøtet er samvirkeforetakets øverste myndighet.
- ☐ Innen 6 måneder etter utgangen av hvert regnskapsår skal det holdes ordinært årsmøte.
- ☐ Godkjenning av årsregnskap og årsberetning, disponering av årsoverskudd (utdeling av "etterbetaling") samt andre saker som etter lov eller vedtekter hører under årsmøtet.
- ☐ Styrets leder og daglig leder skal være til stede under årsmøtet.
- ☐ Ett medlem, én stemme er hovedprinsippet, men dette kan fravikes i vedtektene. Dog kan ett medlem ikke ha et flertall av stemmene i samvirkeforetaket, jf. samvirkelova § 38.

Stiftelse

- ▣ Både kommuner og private kan opprette og delta i stiftelser.
- ▣ Er et selvstendig rettssubjekt.
- ▣ Egne vedtekter.
- ▣ Som stifter av en stiftelse kan kommunen verken utøve styring over stiftelsens virksomhet eller gjøre krav på andel i stiftelsens overskudd.
- ▣ Stifterne kan ikke løse opp stiftelsen.
- ▣ Stiftelse er en hensiktsmessig organisasjonsform der det er ønske om å gjøre virksomheten helt uavhengig av kommunen.
- ▣ Styret er stiftelsens øverste organ og forvaltningen av stiftelsen hører inn under styret.
- ▣ Styret skal sørge for at stiftelsens formål ivaretas, og at utdelinger foretas i samsvar med vedtektene.
- ▣ Styret skal påse at regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.
- ▣ Stiftelsestilsynet (Lotteri- og Stiftelsestilsynet) skal føre tilsyn og kontroll med at forvaltningen av stiftelsene skjer i samsvar med stiftelsens vedtekter og stiftelsesloven.

NB!

De ulike selskapene har vanligvis vedtekter / aksjonæravtaler som regulerer forholdet mellom eierne i mer spesifikk grad enn det lovverket generelt uttrykker.

Samarbeid og eierskap i ulike typer av selskaper

Kommuner står i prinsippet fritt mht valg av selskapsform, når selskapsdannelse er aktuelt. Før det besluttet hvilken selskapsform som er den foretrukne må det gjøres en rekke avveininger, slik at valgt selskapsform står godt i forhold til de oppgaver som selskapet skal utføre. Herunder også hvilke rammebetingelser et velfungerende selskap trenger.

Det legges til grunn at før selskapsformen velges, skal følgende forhold være vurdert:

- Muligheter for styring; muligheter for innretning av aktivt og strategisk eierskap, samt eierkommunens reelle styring gjennom representasjons modeller
- Økonomisk ansvar; hvilke forpliktelser påtar kommunen seg vs. selskapet
- Risikovurderinger; økonomisk, markedsutsikter, miljø og samfunnssikkerhet, kvalitet og kvantitet av den kommunale tjenesten og forholdet til sluttbruker/innbyggerne
- Selskapets økonomiske frihet; forpliktelser i forhold til et selskap vs. beholde egen beslutningsmyndighet om prioriteringer av ressursbruk
- Fleksibilitet – endring av eierforhold/ samarbeid med private
- Forholdet til forvaltningslov/offentlighetslov
- Skatte- og avgiftsmessige forhold
- Anskaffelsesreglene
- Arbeidsgiverpolitisk strategi

Nedenfor presenteres de mest brukte selskapsformene, samt stiftelse.

Kommunale Foretak (KF)

Rettslig stilling og lovgivning:

Del av kommunen som rettssubjekt og hjemlet i Kommuneloven. Kommunelovens kapittel 11 inneholder bestemmelser om kommunalt og fylkeskommunalt foretak.

I likhet med kommunal bedrift etter kommunelovens § 11, er foretaket en del av kommunen som rettssubjekt. Foretaket er dermed ikke et eget selskap med rettslig eller økonomisk selvstendighet.

Det kommunale foretaket er en del av kommunen og er som sådan underlagt kommunestyret. Gjennom vedtektenes formålsbestemmelse fastsetter kommunestyret den virksomhet foretaket skal drive.

Kommunestyret fastsetter derved den ytre rammen for styrets myndighet. Kommunestyret kan gjennom vedtektene eller andre typer vedtak gi bindende pålegg for foretaket.

Vedtak om stifting og oppløsning av foretak fattes av kommunestyret.

Selskapsformens egnethet: Reglene om kommunalt foretak tar særlig sikte på å gi et alternativ for mer selvstendig organisering av kommunale oppgaver. Organisasjonsformen benyttes som regel når både forretningsmessige og samfunnsmessige hensyn skal ivaretas. Det er imidlertid ikke begrensninger i selve loven mht. hvilke oppgaver man legger inn i et kommunalt foretak.

Styrende organ: Foretaket skal ledes av et styre med alminnelig myndighet til å treffe avgjørelser i foretakets saker. Foretaket ledes av et styre og en daglig leder. Dette er obligatoriske organer.

Dersom ikke kommunestyret har delegert til annet organ å velge foretakets styre, er det kommunestyret selv som velger styremedlemmene, jmfør kommunelovens § 62, 2.ledd. Kommunestyrets styrevalg skjer etter reglene om forholdstallsvalg og flertallsvalg i kommunelovens §§ 36 og 38, jmfør § 35 nr. 4.

Styret har et overordnet ansvar for organiseringen av foretakets virksomhet. Ledelsesansvaret gjelder ikke bare den forretningsmessige siden av virksomheten, men generelt forvaltningen av de verdier og oppgaver kommunen har lagt til foretaket.

Det er styret og daglig leder som opptrer utad på kommunens vegne.

Etter kommunelovens § 69 kan styrets selvstendige myndighet begrenses ved vedtektsbestemmelse som fastsetter at nærmere angitte saker må være godkjent av bystyret for å være bindende for kommunen.

Styret i foretaket ansetter daglig leder. Daglig leder står i et direkte underordnings- og ansvarsforhold til styret som igjen er underlagt bystyret.

Arbeidsgiveransvaret: Daglig leder har det overordnede ansvar for de ansatte i kommunale foretak. Kommunens overordnede arbeidsgiverpolitikk legger rammene også for kommunale foretak.

Dette gjelder bl.a. seniorpolitikk, likestilling, tariffområdet, kompetanseutvikling mv. Ved brudd i lønnsforhandlinger trer konserntanken inn, slik at ved et brudd oppstått i et foretak, får virkninger for hele det angjeldende området i kommunen. Foretaket kan være medlem av KS Bedrift.

Kommunens økonomisk ansvar og risiko: Som en del av kommunen er foretaket underlagt kommunestyrets budsjettmyndighet.

Dette betyr at de kommunale budsjettene setter rammer for foretakets virksomhet, og styret er bundet av kommunens budsjett.

Foretakets forpliktelser er kommunens forpliktelser, og kommunen er kontraktspartner i de avtalene som foretaket inngår.

Styring, tilsyn og kontroll: Kommunens styrings- og kontrollmuligheter er flere og mer omfattende i kommunalt foretak enn i selvstendige selskaper.

Av forskrift til Kommuneloven følger regler for årsbudsjett og økonomiplan, og krav til årsregnskap og årsberetning.

Av forskriftene følger også regler om perioderapporter, samt krav om KOSTRA-rapportering. Kontrollutvalget skal behandle årsberetning og årsregnskap fra foretakene, før disse behandles av kommunestyret.

Kommunelovens bestemmelser om behandling av regnskapsmessig overskudd/underskudd legger til grunn en konserntanke og omfatter således også foretakene.

Kommunale foretak har en selvstendig stilling i forhold til kommunens administrasjon.

Det innebærer at rådmannen ikke har instruksjons- eller omgjøringsmyndighet overfor daglig leder.

Rådmannen kan imidlertid instruere daglig leder om ikke å iverksette et tiltak eller en sak før kommunestyret har behandlet saken.

Rådmannen har således mulighet for å legge en slik sak frem for kommunestyret.

I saker som foretakene fremmer til kommunestyret har rådmannen i medhold av KL §23 ansvar for fullstendig saksbehandling.

Interkommunalt samarbeid (§ 27- og § 28-selskaper)

Rettslig stilling og lovgivning : Kommunelovens § 27 og § 28 har regler om samarbeidsavtaler mellom kommuner og / eller fylkeskommuner når samarbeidet er organisert med eget styre.

Gjennom vedtektene kan hjemles at § 27 selskaper gis ansvar og myndighet slik at det er et eget rettssubjekt.

Styrende organ: Styret for interkommunalt samarbeid må tildeles en viss selvstendig avgjørelsesmyndighet, men den må begrenses til avgjørelser som angår virksomhetens drift og organisering. Dette innebærer at styrets myndighet er begrenset i forhold til det som gjelder for styret i et interkommunalt selskap.

Styrets rolle og forhold til samarbeidskommunene må utformes i vedtektene.

Dette er en selskapsform som er relativt lite benyttet de siste år, og det er kun virksomheten rundt Rogaland Kontrollutvalgssekretariat som i dag er organisert som et §27-selskap og som er et eget rettssubjekt.

Interkommunale selskaper (IKS)

Rettslig stilling og lovgivning: Eget rettssubjekt og hjemlet i Lov om interkommunalt selskap av 29. januar 1999 nr. 6. Samarbeid mellom flere kommuner og/eller fylkeskommuner kan organiseres som interkommunalt selskap etter lov av 29. januar 1999 nr. 6.

Et IKS er et eget rettssubjekt, som rettslig og økonomisk er skilt fra deltakerkommunene.

Det har sin egen formue og sine egne inntekter, og svarer selv for sine forpliktelser.

Det er selskapet selv som inngår og er part i avtaler og har partsstilling i rettssaker og overfor forvaltningsmyndighetene.

Selskapsformens egnethet: I et IKS kan kun kommuner være deltakere.

Lovpålagte oppgaver som for eksempel brann- og redning, revisjon, samt tjenester der det kan være regningssvarende og strategisk å løse oppgavene felles er eksempler på virksomhet som egner seg for denne selskapsformen.

Tilsvarende gjelder regionale utviklingsoppgaver, prosjekter og anlegg. Myndighets- og forvaltningsoppgaver vil kreve overføring av myndighet dersom oppgavene legges til et IKS, og det kan være begrensninger i lovverket på dette som gjør at kommunestyret ikke kan delegere slik myndighet.

Slike vurderinger må gjøres i forhold til at IKS'et er eget rettssubjekt. Lov om offentlige anskaffelser oppstiller regler for selskapsdannelsen mht konkurransereglene.

Styrende organ: Selskapets øverste myndighet er representantskapet.

Representantskapet er eiernes organ, og deltakerkommunenes eiermyndighet utøves av representantskapet.

Dette innebærer at den enkelte deltakerkommune ikke kan utøve eiermyndighet direkte overfor selskapets styre eller administrasjon.

Hver deltakerkommune skal ha minst ett medlem i representantskapet. Deltakerkommunene kan gjennom representantskapet treffe vedtak som binder styret, og det kan omgjøre vedtak som styret har truffet.

Gjennom en rekke bestemmelser legger loven om interkommunale selskaper særlige oppgaver til representantskapet.

Dette gjelder fastsettingen av regnskap, budsjett, økonomiplan og valg av revisor, samt vedtak om salg eller pantsettelse av fast eiendom eller andre større kapitalinvesteringer, eller vedtak om å foreta investeringer som er av vesentlig betydning for selskapet eller en eller flere av deltakerne.

Av loven følger at det skal utformes en selskapsavtale (vedtekter) og loven oppstiller minimumskrav til innhold. I selskapsavtalen kan det dessuten fastsettes at visse sak som ellers hører innunder styrets forvaltningsmyndighet, må godkjennes av representantskapet. Samlet sett gir disse bestemmelsene deltakerkommunene i utgangspunktet større innflytelse over styringen av selskapet enn det aksjeloven gir deltakerne i et aksjeselskap.

Denne utvidede innflytelsen har først og fremst sammenheng med selskapsdeltakernes ubegrensede ansvar for selskapets forpliktelser.

Når deltakerne påtar seg et større ansvar er det også naturlig at styringsmulighetene utvides. Det er imidlertid også slik at dette ikke er mer enn et utgangspunkt. Bakgrunnen for dette er at det også, vil være mulig å øke eiernes styring og kontroll ved for eksempel å regulere i en eieravtale at nærmere angitte saker må behandles av representantskapet (eierorganet).

I en eieravtale vil deltakerinteressene i selskapet kunne tydeliggjøres og det kan også pålegges representantskapet å utføre og føre tilsyn med visse styringsoppgaver overfor styret. Eksempler på dette kan være krav om system for internkontroll og økonomistyringsregler, strategiutvikling og finansforvaltning.

Et interkommunalt selskap skal ha et styre og en daglig leder som står ansvarlig for forvaltningen av selskapet.

Det hører under styret å forvalte selskapet på vegne av deltakerkommunene. Styret leder selskapets virksomhet og det har ansvar for de at verdier som deltakerne har i selskapet, brukes forsvarlig og i tråd med formålet for selskapet.

I forvaltningen av selskapet er styret underlagt representantskapet, og det må følge vedtak og retningslinjer som dette fastsetter.

Styrets forvaltningsmyndighet må videre utøves innenfor rammen av selskapsavtalen og selskapets årsbudsjett.

Arbeidsgiveransvaret :

Daglig leder ansettes av styret med mindre det er vedtektsfestet at daglig leder skal ansettes av representantskapet.

Ansatte har selskapet som sin arbeidsgiver, med daglig leder som øverste administrative leder.

Utvikling av arbeidsgiverpolitisk strategi for selskapet tilligger styret å påse, dersom ikke annet er bestemt i selskapsavtalen. IKS-loven regulerer ansatte sin representasjon i styret.

Kommunens økonomiske ansvar og risiko: Et særtrekk ved interkommunale selskaper er at hver av deltakerne har et ubegrenset ansvar for en prosent eller en brøkdel av selskapets samlede forpliktelser.

Dette skiller interkommunale selskaper fra aksjeselskap, hvor deltakeransvaret er begrenset. Samlet skal deltakernes ansvarsandeler utgjøre selskapets samlede forpliktelser, jfr. også saksutredningens punkt om ansvar for bl.a. styremedlemmer i et IKS.

I Selskapsavtalen kan hjemles muligheter for å bygge opp fond for gjennomføring av investeringer og til nødvendig driftskapital. Fondsoppbyggingen skal stå i forhold til selskapets oppgave og forpliktelser.

IKS-loven § 29 omtaler utdelinger. Her fremgår at etter forslag fra styret eller med styrets samtykke kan representantskapet beslutte utdeling av selskapets midler.

Dette kan skje etter at regnskapet for siste regnskapsåret er fastsatt.

Styring, tilsyn og kontroll: Av forskrifter til Lov om interkommunale selskaper følger regler om årsbudsjett og økonomiplan, og krav til årsregnskap og årsberetning.

Av forskriftene følger også regler om periodevis rapportering, samt krav om KOSTRA-rapportering.

Av IKS-loven §18 følger at selskap hvor deltakerne betaler tilskudd, er selskapets budsjett ikke endelig før deltakerkommunenes budsjetter er behandlet jfr. KL § 45 nr. 4.

Dette innebærer at representantskapet sitt budsjettvedtak ikke er endelig før deltakerkommunene har avsluttet sin økonomiplanbehandling ved utgangen av året.

Aksjeselskap (AS)

Rettslig stilling og lovgivning : Bestemmelsene om aksjeselskap er regulert i aksjeloven av 13. juni 1977 nr. 44. Selskapet er eget rettssubjekt.

Det viktigste særtrekk ved aksjeselskapsformen er at deltakerne (aksjeeierne) ikke er ansvarlig for selskapets forpliktelser annet enn for innskutt kapital.

Et aksjeselskap som ikke er i stand til å oppfylle sine forpliktelser, kan tas under konkursbehandling. Et motstykke til ansvarsbegrensningen er at selskapets eiere ikke rår fritt over selskapets inntekter og formue.

Selskapsformens egnethet: Et aksjeselskap er et eget rettssubjekt og kan ha en eller flere deltakere. Lovgivningen setter ingen grenser for hvem som kan være deltaker (aksjeeier) i et aksjeselskap. Denne selskapsformen kan derfor være tjenelig dersom man ønsker å ha ulike grupper av eiere eller legge til rette for at flere, både fysiske og juridiske personer, kan være eiere. Selskapsformen innebærer altså fleksibilitet på eiersiden.

Aksjeselskap er en selskapsform som er lovregulert i forhold til at selskapet driver sin virksomhet i et marked. Innretningen av selskapsformen (jfr. lovverket) bygger på den risiko som slik konkurranseeksponert virksomhet innebærer.

Styrende organ: Aksjeselskapets øverste organ er generalforsamlingen.

Generalforsamlingen er eiernes organ i selskapet. Eiermyndigheten i denne typen selskap er formalisert slik at myndighetene må utøves gjennom generalforsamlingen.

Dette betyr at kommunen som aksjeeier ikke kan intervenere uten at dette skjer i form av en beslutning fra generalforsamlingen.

I generalforsamlingen kan eierne gjennom generalforsamlingsvedtak fastsette rammer og gi nærmere regler for styret og daglig leder av selskapet. Det er generalforsamlingen eller bedriftsforsamlingen som velger styret, jf. eget punkt på neste side om bedriftsforsamling.

I generalforsamlingen møter kommunen normalt med én representant.

Dette kan være ordføreren, jf. kommunelovens § 9. Dersom ordføreren selv ikke møter, kan kommunen være representert med en fullmektig.

Kommunestyret kan før generalforsamlingen avholdes treffe vedtak som binder opp representantens stemmegivning på generalforsamlingen.

I selskaper hvor kommunen eier samtlige aksjer, kan kommunestyret beslutte at et samlet kommunestyre eller formannskapet skal utgjøre generalforsamlingen. Det vil allikevel være slik at det må stemmes samlet for selskapets aksjer når kommunestyret / formannskapet er generalforsamling.

Aksjonæravtaler benyttes ofte for å detaljere forholdet mellom aksjonærene. Aksjonæravtalen kan regulere ulike eierspørsmål så som fordeling av styreplasser etc.

Styret har det overordnede ansvar for forvaltningen av selskapet.

Som hovedregel er det styret som ansetter daglig leder og er dennes overordnede.

Daglig leder skal styre selskapet etter de planer, retningslinjer og prinsipper styret har vedtatt.

Styring og kontroll i aksjeselskaper

En aksjonær har ulike rettigheter i et selskap beroende på hvor stor andel av selskapet vedkommende eier. For kommunen er det derfor viktig at eierandelen er tilpasset kommunes formål med eierskapet. Dersom kommunen har strategiske målsetninger for sitt eierskap bør kommunen ha kontroll med selskapet ved å eie 50,1% eller mer av de stemmeberettigede aksjene i selskapet.

100% (eierandel)

I denne situasjonen trenger ikke eieren å ta hensyn til de rettigheter og regler som ellers gjelder for å gi vern til øvrige aksjonærer. Et selskap eiet 100% kan ses på som et datterselskap i et konsern, der kommunen representerer konsernet eller morselskapet.

90% (eierandel)

Dersom en aksjonær eier over 90% av aksjekapitalen og stemmene i et aksjeselskap, kan vedkommende majoritetsaksjonær tvangsutløse de øvrige aksjonærene i selskapet, og konsernbidrag kan gis mellom selskap i konsernforhold.

67% (eierandel)

Vedtak om endring av et selskaps vedtekter forutsetter minst to tredeler av stemmene. Det samme gjelder beslutninger om fusjon eller fisjon, vedtak om forhøyelse eller nedsettelse av aksjekapitalen, opptak av konvertible lån, vedtak om omdanning og vedtak om oppløsning av selskapet.

50% (eierandel)

Eksempel på beslutninger som fattes med alminnelig flertall er valg av styremedlemmer, godkjenning av årsregnskap og vedtak om utdeling av utbytte. Vedtakter og aksjonæravtaler kan regulere behov for bredere, men ikke snevrere tilslutning ved slike saker.

34% (eierandel)

Dersom en aksjonær har mer enn en tredjedel av stemmene, vil denne normalt ha negativ kontroll over mange av de vesentligste beslutningene i selskapet. Særlig gjelder dette vedtektsendringer.

Bedriftsforsamling (aksjelovens §6-35)

(1) I selskaper med flere enn 200 ansatte skal det velges en bedriftsforsamling på 12 medlemmer eller et høyere antall, delelig med tre, som fastsettes av generalforsamlingen. Bestemmelsene om bedriftsforsamling i lov om allmennaksjeselskaper gjelder tilsvarende.

(2) Det kan avtales mellom selskapet og et flertall av de ansatte eller fagforeninger som omfatter to tredeler av de ansatte, at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling, jf § 6-4 tredje ledd. Kongen kan gi nærmere regler om inngåelse av en slik avtale og avtalens innhold. Bestemmelsene om slik avtale i lov om allmennaksjeselskaper gjelder tilsvarende.

(3) Det kan bestemmes i vedtektene at selskapet skal ha bedriftsforsamling selv om vilkårene i første ledd ikke foreligger. Bestemmelsene om bedriftsforsamlingen i lov om allmennaksjeselskaper gjelder i så fall tilsvarende, hvis ikke vedtektene fastsetter noe annet.

Bedriftsforsamlingens rolle / myndighet

Organets oppgave er å føre tilsyn med [styrets](#) og [daglig leders](#) forvaltning av selskapet. Bedriftsforsamlingen har myndighet til følgende:

- Gi uttalelse om styrets forslag til årsregnskap, samt godkjenne disponering av resultat
- Innenfor rammene av styrets forslag kan bedriftsforsamlingen fastsette det høyeste beløpet som kan utdeles som [utbytte](#)
- Fastsette det høyeste beløp som kan avgis som [konsernbidrag](#), men dette må ligge innenfor rammen av styrets forslag
- Bedriftsforsamlingen velger selskapets styre og styreleder
- Bedriftsforsamlingen godkjenner styrets godtgjørelse
- Bedriftsforsamlingen kan iverksette undersøkelser

Bedriftsforsamlingen har rett og plikt til å treffe avgjørelser hva gjelder:

1. Investering av betydelig omfang sett i forhold til selskapets ressurser.
2. Rasjonalisering og/ eller omlegging av driften som vil medføre større endringer og omlegging av arbeidsstyrken.
 - Bedriftsforsamlingen kan gi styret anbefalinger i hvilken som helst sak.
 - En bedriftsforsamling skal bestå av medlemmer som er valgt av både [aksjeeierne](#) på [generalforsamlingen](#) og av de ansatte i selskapet. Dersom generalforsamlingen ikke bestemmer noe annet, skal bedriftsforsamlingen bestå av 12 medlemmer. Antallet skal alltid være delelig med 3 (asal § 6-35 første ledd, jf. asl § 6-35). Generalforsamlingen velger 2/3 av medlemmene, mens de ansatte velger 1/3. Representanter for de ansatte må ha vært ansatt i selskapet i minst ett år. Det er i forskrifter gitt detaljerte regler om hvordan valget av de ansattes representanter til BF skal skje.
 - Bedriftsforsamlingen velger selv en leder. Det kan ikke velges en leder som ikke selv er medlem av bedriftsforsamlingen. Valget kan heller ikke legges til andre organer. Godtgjørelse for medlemmer i bedriftsforsamlingen fastsettes av generalforsamlingen.

Samvirkeforetak (SA)

Rettslig stilling og lovgivning: Bestemmelsene om samvirkeforetak er regulert i samvirkelova av 29. juni 2007. Et samvirkeforetak er et eget rettssubjekt.

Med samvirkeforetak menes en sammenslutning med hovedformål å fremme medlemmenes økonomiske interesser ved at disse deltar i foretakets virksomhet enten som forbrukere, leverandører eller på lignende måte.

Et samvirkeforetak er basert på medlemskap, ikke eierskap.

Hovedregelen er at alle medlemmene har en stemme hver i årsmøtet¹⁴ og det praktiseres åpent medlemskap, med mindre annet er bestemt i vedtektene.

Avkastningen stort sett værende i virksomheten eller fordelt mellom medlemmene på bakgrunn av deres omsetning / samhandling med foretaket.¹⁵

Ingen av medlemmene har personlig ansvar for foretakets forpliktelser. Dette samsvarer med reglene om begrenset ansvar i aksjeloven og skal forstås på samme måte

Samvirkeloven stiller krav til hva stiftelsesdokumentet og vedtektene minst skal inneholde.

¹⁴ Ingen enkeltmedlemmer kan representere mer enn 50% av medlemsstemmene i årsmøtet.

¹⁵ Dersom vedtektene åpner for utdeling av overskudd, skal dette skje på grunnlag av omsetning med selskapet, ikke på grunnlag av innskutt kapital som i et aksjeselskap.

Et samvirkeforetak må alltid stiftes av minst to personer og skal alltid ha minst to medlemmer. Både fysiske og juridiske personer kan være stiftere.^{16 17}

Selskapsformens egnethet: Et samvirkeforetak er et eget rettssubjekt og kan ha en eller flere deltakere (medlemmer). Lovgivningen setter ingen grenser for hvem som kan være deltaker i et samvirkeforetak.

Denne selskapsformen kan derfor være tjenelig dersom man ønsker å ha ulike grupper av eiere eller legge til rette for at flere kan være eiere. Selskapsformen innebærer på samme måte som et AS fleksibilitet på eiersiden.¹⁸

Styrende organ: Samvirkeforetakets øverste organ er årsmøtet. Årsmøtet er medlemmenes organ i selskapet. Årsmøtet er øverste organ og tilsvarer representantskapet og generalforsamlingen i et IKS og et AS.

Etter samvirkeoven § 38 har hvert medlem en stemme på årsmøtet.

Årsmøtet kan treffe vedtak som er bindende for medlemmene, det har instruksjonsmyndighet overfor foretakets øvrige organer, og omgjøringskompetanse når det gjelder andre foretaksorganers beslutninger.

Eiermyndigheten i et samvirkeforetak er formalisert slik at myndighetene må utøves gjennom årsmøtet. Dette betyr at kommunen som deltaker ikke kan intervenere uten at dette skjer i form av en beslutning fra årsmøtet.

I årsmøtet kan eierne (deltakerne) gjennom vedtak i årsmøtet fastsette rammer og gi nærmere regler for styret og daglig leder av selskapet.

I årsmøtet møter kommunen normalt med én representant.

Dersom ordføreren selv ikke møter, kan kommunen være representert med en fullmektig. Kommunestyret kan før årsmøtet avholdes treffe vedtak som binder opp representantens stemmegivning i årsmøtet.

Styret har det overordnede ansvar for forvaltningen av samvirkeforetaket.

Som hovedregel er det styret som ansetter daglig leder og er dennes overordnede.

Daglig leder skal styre selskapet etter de planer, retningslinjer og prinsipper styret har vedtatt.

Stiftelser

Rettslig stilling og lovgivning: Stiftelser er regulert i stiftelsesloven av 15.06.01 (ikrafttredelse av 01.01.05). En stiftelse skiller seg fra de andre selskapsformene ved at den ikke har noen eiere eller deltakere. Stiftelsen er selveiende.

Når stiftelsen er opprettet har oppretterne eller stifterne ikke lenger rådighet over formuesverdien som er overført stiftelsen.

Egnethet: En stiftelse vil kunne være en egnet organisasjonsform for løsning av bestemte oppgaver som man ønsker å skille ut og gi full selvstendighet.

Siden en stiftelse ikke kan ha eiere, kan en kommune ikke øve innflytelse i stiftelsen på grunnlag av eierskap.

Dette kan fremstå som en ulempe ved bruk av stiftelsesformen, men samtidig gi mulighet for å sikre verdier også under skiftende forhold.

Lovverket for stiftelser er de siste årene blitt en del endret.

Reglene for avvikling av stiftelser er komplekse. Både styret og stifterne må godkjenne avviklingen. Krav om godkjenning hos Stiftelsestilsynet før formelle avvikling kan finne sted.

Styrende organ: Stiftelsen ledes av et styre oppnevnt i tråd med vedtektene i stiftelsen. Stiftelsen må ha et bestemt formål.

Stiftelsesformen er relativt lite benyttet av kommunen i de siste år, og anses uegnet dersom kommunen ønsker noen som helst form for styring, innflytelse eller kontroll.

¹⁶ Det kan gjennomføres både fisjon og fusjon av et samvirke og et samvirke kan omdannes direkte til et aksjeselskap, men kan ikke omdannes direkte til en annen selskapsform.

¹⁷ I forarbeidene til loven er det presisert at samvirke ikke er en «variant av selskap eller forening», jf. NOU 2002:6 s. 246. Det er altså verken et selskap, forening eller en stiftelse.

¹⁸ De mest kjente samvirkeforetakene er Coop, Tine, Norsk landbrukssamvirke, Nortura, Felleskjøpet. Det kommunale eierskapet har i liten grad vært organisert som et SA, men det er ikke noe til hinder for dette iht. gjeldene lovverk. Jf. <http://www.ksbedrift.no/media/1363/utredning-om-samvirkeforetak.pdf> for ytterligere informasjon om samvirkeforetak (SA).

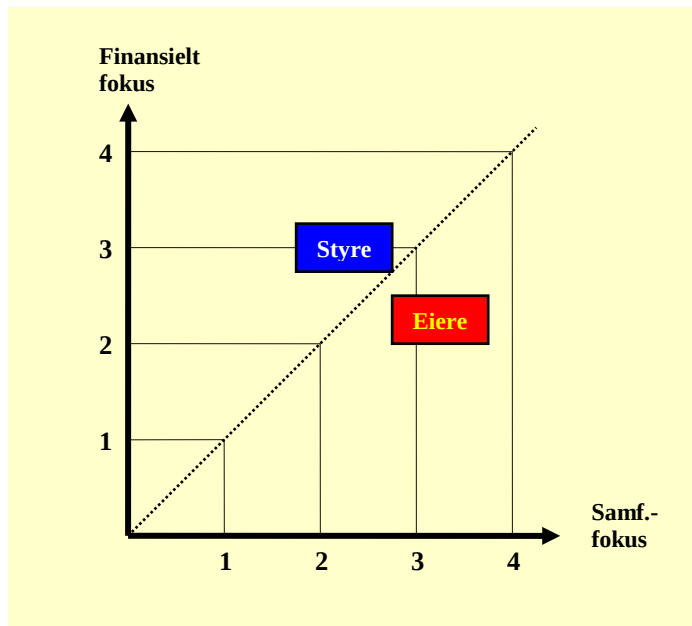
VEDLEGG 3

Finansielt eller samfunnsnyttig eierskap?

En kommune vil, i de alle fleste tilfellene, ha en finansiell og / eller en samfunnsnyttig innfallsvinkel til sitt eierskap i for eksempel et IKS eller et AS.

Dette vil imidlertid variere fra selskap til selskap og etter rådmannens vurdering bør det gjenspeiles i organisasjonsformen om det er et finansielt og / eller et samfunnsnyttig fokus en ønsker å ha når en plasserer en tjeneste / en produksjon langs aksene fra vanlig kommunal virksomhet til aksjeselskapmodellen.

For å illustrere den finansielle / samfunnsnyttige innfallsvinkelen på en enkel måte har en lagd en figur som viser finansielt fokus langs *y* aksen og samfunnsnyttig fokus langs *x* aksen.

Ovenstående plassering av eiere og styre er kun en illustrasjon, men forhold til politikk og samfunnsfokus vil en kunne anta at eierne (representert ved kommunestyret) i utgangspunktet vil ha et større samfunnsfokus enn det som styret, som skal representere og ivareta selskapets interesser, vil ha.

Imidlertid er det ikke alltid slik i praksis og en kan da få en situasjon hvor eieren (kommunestyret) er mer opptatt av det finansielle fokuset (les: utbytte) enn det som styret er, og motsatt ved at styret er mer opptatt av samfunnsfokuset (les: samfunnsnytte) enn det som eierne er.

I slike tilfeller vil det etter rådmannens vurdering være viktig at eieren (kommunestyret) gir styret / selskapet så klare styringssignaler som mulig om hvor fokuset skal være slik at det ikke oppstår unødige gnisninger og uro.

VEDLEGG 4

Beregning av økonomiske nøkkeltall		
Rentabilitetsanalyse:	Formel:	Hva viser tallene:
Bruttofortjeneste i kr	Salgsinntekter - varekostnad	Salgsinntekter og varekostnad fremgår av driftsregnskapet. Begrepet avanse benyttes også.
Bruttofortjenesteprosent	Bruttofortj. x 100 Driftsinntekter	Forteller noe om hvor mye av hver salgskrone som er igjen til å dekke de faste kostnadene og til fortjeneste
Driftsmargin i %	Driftsresultat x 100 Driftsinntekter	Driftsmargin viser driftsresultat i prosent av driftsinntekter.
Totalkapitalens rentabilitet (avkastningsgrad)	(Driftsresultat + finansinnt.) x 100 Gjennomsnittlig sum eiendeler	Forteller oss hvor stor avkastning vi har hatt på vår totale kapital, uavhengig av finansstrukturen. Bør være minst lik gjeldsrenten.
Egenkapitalens rentabilitet	Resultat før ekstraordinære poster x 100 Gjennomsnittlig egenkapital	Forteller oss hvor stor avkastning vi har hatt på egenkapitalen. Bør være minst lik den renten vi får i banken.
Overskuddsgrad	(Driftsresultat + finansinnt.) x 100 Omsetning	Gir uttrykk for driftsresultat pr. salgskrone, før gjeldsrenter er dekket.
Kapitalens omløpshastighet	Totale inntekter Gjennomsnittlig totalkapital	Er et mål for hvor effektivt bedriften utnytter kapitalen og forteller hvor mange ganger den investerte kapitalen blir omsatt i løpet av ett år.
Resultatgrad	(Resultat før ekstraord. poster + rentekostn) x 100 Totale inntekter	Viser hvor stor del som tilfaller selskapet av hver krone det omsettes for; dvs. hvor stor lønnsomheten er i forhold til de totale inntektene.
Likviditetsanalyse:		
Likviditetsgrad 1	Omløpsmidler + ubenyttet kassekreditt Kortsiktig gjeld	Bør være større enn 2.
Likviditetsgrad 2 (acid test)	Mest likvide omløpsmidler + ubenyttet kassekreditt Kortsiktig gjeld	Bør være større enn 1.
Arbeidskapital	Omløpsmidler - kortsiktig gjeld	Det er ønskelig at denne utgjør 10 -15 % av omsetningen.
Kapitalstrukturanalyse:		
Finansieringsgrad 1	Anleggsmidler (Langsiktig gjeld + egenkapital)	Viser i hvilken grad anleggsmidlene er finansiert med langsiktig gjeld. Bør være mindre enn 1.
Finansieringsgrad 2	Omløpsmidler Kortsiktig gjeld	Viser i hvor stor grad kortsiktig kapital benyttes til å finansiere omløpsmidlene. Bør være større enn 2, og ikke mindre enn 1.
Rentedekningsgrad	(Ordinært resultat + finanskostnader) Finanskostnader	Er bedriftens overskudd i forhold til renteforpliktelsene og uttrykker evne til å påta seg økte renteforpliktelser. Bør være større enn 3.
Egenkapitalprosent (soliditet)	Egenkapital x 100 Totalkapital	Viser hvor stor del av eiendelene som er finansiert med egenkapital, og dermed hvor mye av eiendelene som kan gå tapt før kreditorenes fordringer kommer i fare. Normtall: 30 %. Bør være så høyt som mulig.
Annet:		
Dekningsbidrag	Inntekter - variable kostnader	Viser hvilket beløp som er tilgjengelig for å dekke inn bedriftens faste kostnader og fortjeneste.
Dekningsgrad	Dekningsbidrag x 100 Omsetning	Viser hvor stor andel av omsetningen som kan benyttes til å dekke faste kostnader og fortjeneste.

Bedriftsøkonomiske begreper

Rentabiliteten

måler avkastning på investert kapital, og brukes for beslutnings- og kontrollformål.

En **investor** vil være interessert i fremtidig avkastning på iverksatte og nye investeringer når han skal kjøpe eller selge aksjer.

En **eier** vil ønske å følge opp virksomhetens ledelse, spesielt mhp om ledelsen har vært i stand til å oppnå en avkastning som overstiger avkastningskravet. Hvis ikke vil investoren vært bedre stilt uten at investeringene var blitt gjennomført.

Det er fremtidig lønnsomhet som bestemmer verdi, selv om historisk lønnsomhet målt ved regnskapsmessig rentabilitet også er svært relevant.

Det vil ofte være en høy positiv korrelasjon mellom avkastning på investeringer som allerede er iverksatt, og de som vil bli gjennomført i fremtiden.

Rentabilitet er et forholdstall som måler kapitalavkastning i en periode. De vanligste rentabilitetsmålene i regnskapet er:

- **total (kapital) rentabilitet**
- **egenkapitalrentabilitet**

Disse uttrykker avkastning på totalt investert kapital i virksomheten (totalrentabilitet) og avkastning på den kapital som er skutt inn av eierne (egenkapitalrentabilitet).

Balanse		Resultatregnskap	
Driftsfremmende eiendeler	Rentefri gjeld		Driftsresultat
Driftskapital	Rentebærende gjeld	+	Finansinntekter
Varige driftsmidler	Egenkapital	=	Avkastning på total kapital (før skatt)
Totalkapital	Totalkapital	-	Finansielle kostnader
		=	Egenkapitalinntekt (før skatt)
		-	Skatt
		=	Egenkapitalinntekt (etter skatt)
Balanse			
Omløpsmidler	Kortsiktig gjeld		
Anleggsmidler	Langsiktig gjeld		
	Egenkapital		
Sum Eiendeler	Sum Gjeld og EK		

Rentabilitetsmål kan ta utgangspunkt i kapitalstørrelser både på balansens eiendelsside og dens gjeld-egenkapital side. Hva en velger avhenger av om en ønsker å måle avkastning på kapital investert i ulike deler av virksomheten eller om formålet er å beregne avkastningen til ulike grupper av bidragsyttere.

På **eiendelssiden** går skillet mellom driftsrelaterte og driftsfremmende investeringer. **Driftsfremmende eiendeler** vil ofte være finansielle og her er markedsverdier ofte tilgjengelige og er hensiktsmessige å bruke for verdifastsettelse. Avkastningen måles med utgangspunkt i *endring i markedsverdi*.

For **driftsrelaterte investeringer** (driftskapital) eksisterer ikke markedsverdi, og verdsettelsen må ta utgangspunkt i inntjening, og det er avkastningen på disse investeringene en er mest opptatt av å måle.

I resultatregnskapet går det viktigste skillet ved resultat før rentekostnader (finansinntekter). Dette representerer skillet mellom **verdiskaping** og **verdiutdeling**. Resultat etter finansinntekter er avkastning på virksomhetens samlede investeringer. Denne avkastningen fordeles på **kreditorer, eiere og det offentlige**.

Årsresultatet er den andelen som tilfaller **egenkapitalen**.

Rentabilitetsbegreper:

Totalrentabilitet:	$\frac{\text{Resultat før rentekostnader}}{\text{Totalkapital*}}$
Avkastning på sysselsatt kapital: (ROCE = Return On Capital Employd)	$\frac{\text{Driftsresultat + finansinntekter}}{\text{Totalkapital - rentefri gjeld}}$
Driftsrentabilitet:	$\frac{\text{Driftsresultat}}{\text{Totalkapital - driftsfremmede eiendeler - rentefri gjeld}}$
Egenkapitalrentabilitet:	$\frac{\text{Årsoverskudd}}{\text{Egenkapital}}$

* Totalkapital 1.1. og 31.12 / 2

Likviditet:

En analyse av bedriftens likviditet innebærer kartlegging av evnen til å betale forpliktelsene etter hvert som de forfaller:

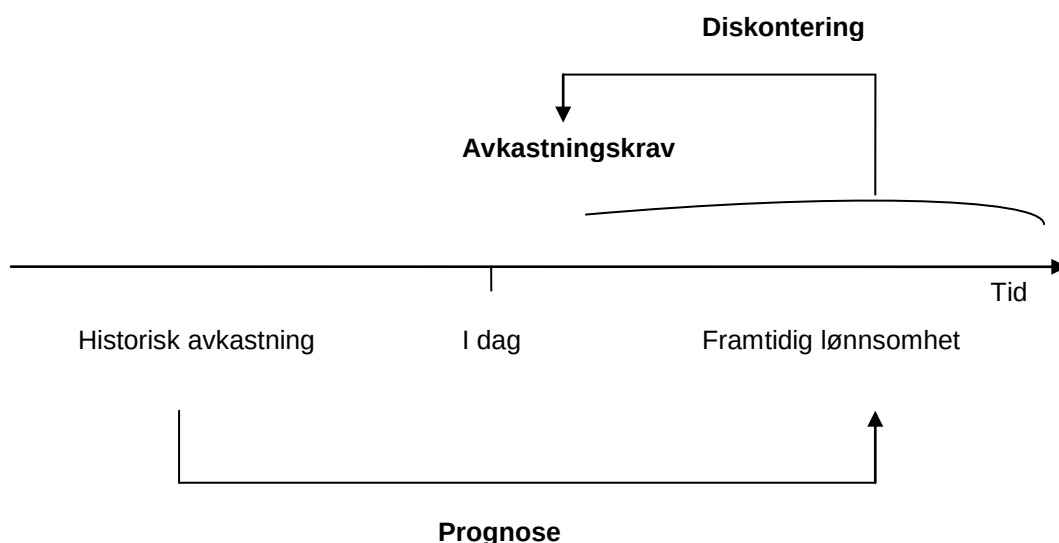
Likviditetsgrad 1:	$\frac{\text{Omløpsmidler}}{\text{Kortsiktig gjeld}} > 2$
Likviditetsgrad 2:	$\frac{\text{Mest likvide omløpsmidler}}{\text{Kortsiktig gjeld}} > 1$

Soliditet:

Uttrykkes ved egenkapitalens størrelse i forhold til samlet kapital:

Egenkapitalandel:	$\frac{\text{Egenkapital}}{\text{Totalkapital}} > 0,5$
--------------------------	--

Avkastningskravet er et instrument som benyttes både for beslutnings- og kontrollformål. Avkastningskravet brukes til å transformere en kontantstrøm til verdi (ved diskontering):

Figur 1: Verdsettelse (Frøystein Gjesdal/Thore Johnsen: Kravsetting, lønnsomhetsmåling og verdivurdering)

Sokndal kommune

[Kommune](#)

Adresse	Gamleveien 20 4380 Hauge i Dalane
Telefon	51 47 06 00
Telefaks	51 47 06 01
E-post	postmottak@sokndal.kommune.no

Kommunevåpen

Land	 Noreg
<u>Fylke</u>	Rogaland
<u>Adm.senter</u>	Hauge
Areal	295 km²
- land	268 km²
- vatn	27 km²
Folketal	3 313 (1. januar 2016)
Folketettleik	12 / km²
<u>Målform</u>	Nøytral
<u>Ordførar</u>	Trond Arne Pedersen (KrF)

Kommunennummer 1111

Sokndal, kystkommune i [Rogaland](#) fylke, i [Dalane](#), lengst sør i fylket, mellom [Egersund](#) og [Flekkefjord](#). Kommunen grenser mot [Vest-Agder](#) i elven [Åna-Sira](#) i sørøst, mot [Lund](#) kommune i øst og nord og [Eigersund](#) i vest.

Sokndal ble opprettet som herredskommune i 1837, men fikk sin nåværende utstrekning ved innlemmelsen av [Sogndal](#) ladested i 1944. Siden har kommunen bare hatt et par minimale grensejusteringer mot Eigersund (1947 og 1967). Administrasjonssenter er [Hauge i Dalane](#).

